Ì o̱ˈ Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa tö eˈ pakè

Hechos

Yëkkuö iˈ dör yëkkuö skà kit Lucas tö Teófilo a̱ eˈ, iˈ ta̱ ide böt. Itsá̱ kite̱ ieˈ a̱ eˈ dör ì o̱ˈ Skëkëpa Jesús tö eˈ pakè. Ieˈ mineˈka̱ ká̱ jaì a̱ eˈ ukuöki̱ ta̱ ì kí̱ o̱ˈ ieˈ tö ká̱ iˈ ki̱ ittekölpa tsá̱ eˈpa wa Wiköl Batseˈr batamik, eˈ pakè Lucas tö yëkkuö iˈ ki̱.

Ka̱m Jesús miˈka̱ne ká̱ jaì a̱ eˈ yöki̱ ieˈ tö ittekölpa tsá̱ eˈpa patké ttè iˈ wa: Mik Wiköl Batseˈr de aˈ ki̱, eta̱ ieˈ tö diché meraë aˈ a̱ yeˈ ttè pakoie. Aˈ miraë ipakök sˈtsoˈ ko̱s Jerusalén eˈpa a̱. Ñies ipakeraë aˈ tö sˈtsoˈ Judea ká̱ male̱pa a̱ ena Samaria ena ká̱ waˈñe dȍ wé̱ íyök e̱rkerö ee̱. Eˈ tsoˈ kitule yëkkuö iˈ ki̱ 1.8 ee̱. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ì o̱ˈ Skëköl tö Pedro wa Jerusalén ena Judea ká̱ male̱pa ena Samaria eˈ tté tsoˈ kitule yëkkuö iˈ ki̱.

Eˈ ukuöki̱ ta̱ Pablo tö Jesús tté buaë pakaˈ ká̱ tai̱ë wakpa a̱ eˈ tté kit Lucas tö yëkkuö iˈ ki̱. Yëkkuö iˈ wa Lucas tö seˈ a̱ ikkachè tö Jesús dör sulitane tsa̱tkökwak.

Lucas bak sˈkapeyökwakie. Iekkë ta̱ ká̱ ko̱s wé̱ Pablo dëˈrö ee̱ Lucas mir ieˈ ta̱. Eˈ kue̱ki̱ Lucas tö isu̱ˈ iwák wöbla wa tö we̱s Skëköl kaneblëˈ Pablo wa. Eˈ tté tsoˈ kitule yëkkuö iˈ ki̱.

Skëköl tö iWiköl patkeraë

1 1-2 A këkë Teófilo, ì o̱ˈ Jesús tö ena ì wa sˈwöblao̱ˈitö kuaë dȍ mik
imineka̱ ká̱ jaì a̱, eˈ ko̱s pakaˈ yeˈ tö beˈ a̱ yëkkuö tsá̱ kityö eˈ ki̱. Ka̱m
ieˈ miˈka̱ne ká̱ jaì a̱, eˈ yöki̱ ì kiane ieˈ ki̱ tö ittekölpa tsá̱ shu̱kitbakitö,
eˈpa tö iwè̱, eˈ u̱k ieˈpa kéitö Wiköl Batseˈr wa. 3 Ieˈ köte̱wa̱ shke̱neka̱ne, eˈ
ukuöki̱ ta̱ ieˈ wák e̱ˈ kkayëne tai̱ë ieˈpa a̱ döka̱ ká̱ dabom tkëyök (40) ekkë.
Es ieˈ tö ieˈpa a̱ ikkaché tö moki̱ ieˈ tsoˈne ttsëˈka. Ñies ieˈ tö ì blúie Skëköl
tsoˈ eˈ tté paké ieˈpa a̱. 4 Ká̱ et ta̱ ieˈ tsoˈ ittekölpa tsá̱ eˈpa ta̱, ta̱ ichéitö
ia̱rak:
—Aˈ kè kàne e̱ˈ yöktsa̱ Jerusalén. Yeˈ Yé̱ kablëˈ iWiköl patkök aˈ a̱ yëˈ
yeˈ tö aˈ a̱, eˈ panú dȍ mik ide eta̱. 5 Juan tö sˈwösuk diˈ a̱, erë ká̱ kè̱ tkȍpa
tai̱ë ta̱ Skëköl tö aˈ ierawa̱ iWiköl Batseˈr a̱.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesús minekа̱ ká̱ jaì a̱

6 Mik Jesús ttekölpa tsá̱ ñì dapa'wé̱ka̱ ie' ta̱, eta̱ e'pa tö ie' a̱ ichaké:
—A Skëkëpa, ¿i' ta̱ be' tö se' wakpa tkekekа̱ne se' Israel aleripa, e'
wökirpaie?[a]
7 Ie' tö iiu̱té:
—E' ké̱wö kë̀ mène a' a̱ jche̱noie. E' ké̱wö tso' ye' Yë́ wa̱ klöuletke. 8 Erë
mik Wiköl Batse'r de a' ki̱, eta̱ ie' tö diché meraë a' a̱ ye' tté pakoie. A'
miraë ipakök s'tso' ko̱s Jerusalén e'pa a̱. Ñies ipakeraë a' tö s'tso' Judea
ká̱ male̱pa a̱ ena Samaria ena ká̱ wa'ñe dö̀ wé̱ íyök e̱rkerö ee̱ e'pa a̱.
9 Mik ie' tö e' ché o̱ne, eta̱ ibutsé̱ka̱ mía̱ ká̱ jaì a̱ ie'pa wörki̱ ta̱ ichowa mò
shu̱a̱ kë̀ wër ta̱'ia̱. 10 Ie'pa tso' ká̱ sa̱u̱k ká̱ jaì a̱ krereë tö we̱s imichoka̱, e'
dalewa bet wëpa böl datsi̱' saruruë de iëte̱r ie'pa o̱'mik. 11 E'pa tö iché ia̱rak:
—A Galilea wakpa ¿ió̱k a' iëte̱ria̱ ká̱ sa̱u̱k ká̱ jaì a̱? Jesús bak a' shu̱a̱ e'
mítse̱r Skëköl wa̱. We̱s a' tö isué̱ tö imía̱ ká̱ jaì a̱, e' su̱ë idörane ká̱ i' ki̱.

Matías a̱te̱ Judas skéie

12 Eta̱ Jesús ttekölpa tsá̱ e'pa tso' Olivo ké̱bata a̱, ie'pa bite̱a̱ne
Jerusalén. E' ñalé̱ dör we̱kkë ulat ka̱wö mène judiowak a̱ shkoie e̱no
diwö a̱ ekkë.[b] 13 Mik ie'pa dene Jerusalén ta̱ ie'pa tkaka̱ u etkuö ki̱ wé̱
ikapökerak ee̱. Ee̱ itso'rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás,
Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alà, Simón Celote, ñies Judas Santiago
alà. 14 Ie'pa ulitane ñì dapa'u̱ke ke̱kraë ttök S'yë́ ta̱. Alakölpa we̱lepa ena
María, Jesús mì, ena Jesús ëlpa, e'pa tso'ñak ie'pa ta̱ ttök S'yë́ ta̱.
15 Jesús mik e̱rblökwakpa e̱' dapa'u̱ke e'pa döka̱ cien eyök ki̱ dabom
böyök ekkë ulatök (120). E' ké̱wö ska' ta̱ Pedro e̱' kéka̱ ie'pa wörki̱ ta̱
ichéitö: 16 "A yamipa, i̱ma Judas yë' Wiköl Batse'r tö se' blú bak David
e' wa, e' wà tka we̱s itso' kitule Skëköl yëkkuö ki̱ es. Judas wa̱ pë' míne
Jesús klö'u̱kwa̱. 17 Ta̱ ie' bak Jesús kléie we̱s se' es, ie' bak kaneblök
Jesús ta̱ we̱s se' es. 18 (Ie' tö ì sulu wamblë', e' ské wa ie' tö ká̱ tué̱ et. E'
ukuöki̱ ta̱ ie' anebitu̱ wöwakköt ñawi tskinewa̱ ta̱ iñattse̱ yërulune. 19 Mik
Jerusalén wakpa tö ttè e' ttsé, eta̱ ká̱ e' kiè méka̱rakitö iwákpa ttè wa
Hacéldama e' wà kiane chè S'pë́ Ké̱). 20 Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kiè
Salmo e' ki̱ e' tö iché i' es:
‘A̱s ie' u weir
ñies a̱s kë̀ yi se̱ria̱ e' a̱.’[c]

Ñies ichéitö:

---

[a] **1.6** *Israel aleripa e' wökirpaie:* Jesús ttekölpa tso'ia̱ ibikeitsök tö ie' e̱' tkökeka̱ Israel aleripa blúie ie'pa ká̱ ki̱ ta̱ ie'pa tkekeka̱ ie' kayuapaie. [b] **1.12** *shkoie e̱no diwö a̱ ekkë:* E' dör kilómetro etk ulatök. [c] **1.20** Salmo 69.25

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘O̱ˈka múka̱ iskéie ieˈ kanè méa̱t eˈ kanéu̱kne.’ ”[d]

Es itsoˈ kitule Skëköl yëkkuö ki̱.
21 “Wëpa tsoˈ í̱e̱ eˈpa manetwa̱ seˈ ta̱ ke̱kraë Jesús bakia̱ seˈ shu̱a̱ eta̱.
22 Mik Juan tö Jesús wösuk eˈ ko̱s ta̱ ieˈpa tsoˈñak seˈ ta̱ dö̀ mik Jesús
minea̱ ká̱ jaì a̱ eta̱. Seˈ ka̱wöta̱ wëpa ekkëpa shu̱shtök eköl seˈ kí̱ie a̱s itö
Jesús shke̱neka̱ne, eˈ tté pakö̀ seˈ ta̱.”
23 Es ieˈpa tö wëpa shu̱shté böl. Eköl kiè José, eˈ kiè Justo ñies. Eˈ
kkabata dör Barsabás. Iëköl kiè Matías. 24 Eta̱ ieˈpa tö ikié Sˈyḗ a̱ iˈ es: “A
Skëköl, beˈ wa̱ sulitane e̱r su̱ule buaë. Eˈ kue̱ki̱ ikkachṓ saˈ a̱ wé̱ne shu̱shté
beˈ tö 25 a̱s ia̱t Jesús ttekölpa tsá̱ eˈ kí̱ie Judas skéie. Judas e̱ˈ wamblé sulu,
eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö kanè eˈ méa̱t ta̱ imía̱ weinuk wé̱ ika̱wöta̱ weinuk ee̱.”
26 Eta̱ ieˈpa iné isuo̱ie tö wëpa böl shu̱shtétke ieˈpa tö eˈ wé̱ne kiè
dömittsa̱. Eta̱ Matías kiè dettsa̱. Es ieˈ a̱te̱ Jesús ttekölpa tsá̱ eˈ kí̱ie
imale̱pa döka̱ dabom eyök ki̱ eköl (11) eˈpa ta̱.

Wiköl Batseˈr de Jesús mik e̱rblökwakpa ki̱

2 1 Mik Pentecostés ké̱wö[e] de, eta̱ Jesús mik e̱rblökwakpa ko̱s tsoˈ
dapaule ek tsi̱ní ë̀me. 2 Eˈ bet ta̱ ká̱ jaì a̱ ì blane tai̱ë we̱s siwa̱ˈ
darërëë es, eˈ blane u shu̱ ko̱s a̱ wé̱ ieˈpa tsoˈ ee̱. 3 Eta̱ ieˈpa tö isué̱ tö
idebitu̱ tai̱ë kuˈie böˈ wörkua suë̱, eˈ a̱ne ieˈpa ulitane ki̱ et et. 4 Eta̱ ieˈpa
a̱ Wiköl Batseˈr iënewa̱ ta̱ eköl eköl ttémi ká̱ bánet wakpa ttö̀ wa kua̱ˈki̱
kua̱ˈki̱ we̱s Wiköl Batseˈr tö ieˈpa ké ttök es.
5 Eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ judiowak tö Skëköl dalöieta̱ˈ datse̱ ká̱ ulitane ki̱, esepa tsoˈ
tai̱ë Jerusalén. 6 Mik ieˈpa tö Jesús mik e̱rblökwakpa aláneka̱ tai̱ë eˈ ttsé, eta̱
ieˈpa e̱ˈ dapaˈwé̱ka̱ ikí̱ ttsök buaˈie. Ieˈpa tö ittsé eköl eköl iwákpa ttö̀ wa kua̱ˈki̱
kua̱ˈki̱ es. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tkinewa̱ tai̱ë. 7 Ieˈpa wökranewa̱ ta̱ ichérakitö ñì a̱:
—¿Aˈka̱ ieˈpa kë̀ dör Galilea wakpa tsoˈ ttök? 8 ¿We̱s seˈ ulitane tsoˈ
ittsök tö ieˈpa ttöke seˈ ulitane ttö̀ kua̱ˈki̱ kua̱ˈki̱ wa? 9 Í̱e̱ seˈ shu̱a̱ seˈ tsoˈ
datse̱ Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,
10 Frigia, Panfilia, Egipto ena ká̱ tsoˈ Libia a̱te̱ tsi̱net Cirene kke̱. Ñies
pëˈ datse̱ Roma se̱rke í̱e̱ esepa tsoˈ í̱e̱. 11 Seˈ we̱lepa dör judiowak chökle.
We̱lepa kë̀ dör es, esepa e̱ˈ yöˈbak judiowakie. Ñies seˈ tsoˈ í̱e̱ datse̱ Creta
ena Arabia. Erë ì ko̱s kaneo̱ˈ Skëköl tö buaë eˈ chök ieˈpa tsoˈ eˈ a̱ne buaë
seˈ é̱na seˈ wákpa ttö̀ kua̱ˈki̱ kua̱ˈki̱ eˈ wa.
12 Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa ulitane wökrarulune tai̱ë iki̱ttsök. Ieˈpa wöa̱ ká̱ chowa.
Ieˈpa ñì chakérak:

---

[d] **1.20** Salmo 109.8 [e] **2.1** *Pentecostés ké̱wö:* Pentecostés wà kiane chè Ká̱ Dabom Ske̱yök ké̱wö. Judiowak tö Ieˈpa Yḗpa Yërulune Egipto eˈ ké̱wö tköˈwé̱ o̱ne, eˈ ki̱ ká̱ de dabom ske̱yök, eta̱ ka̱wö skà tköˈwe̱ke ieˈpa tö eˈ kiekerakitö Pentecostés. Ñies eˈ ké̱wö kièrakitö Iyiwö Shtök Ké̱wö. Ka̱wö eˈ dör wëstela choie Skëköl a̱ iyiwö kite̱ eˈ ki̱. Éxodo 23.16 sa̱ú.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Íyi ikkë, ¿i̱ma eˈ wà kiane chè?
13 Erë we̱lepa tö Jesús mik e̱rblökwakpa wayué sulu ta̱ ichérakitö:
—Ieˈpa tteke bloˈ tö.

Pedro tö ttè paké

14 Eta̱ Pedro e̱ˈ duéka̱ shkëˈka Jesús ttekölpa tsá̱ male̱pa döka̱ dabom
eyök ki̱ eköl (11), eˈpa ta̱. Ieˈ tö iché sulitane a̱ a̱neule: “A yamipa
judiowak, ñies aˈ ulitane se̱rke Jerusalén. Íyi ikkë eˈ wà pakekeyö aˈ a̱. Yeˈ
ttö̀ ttsö́ buaë aˈ tö. 15 Saˈ kè̀ tteku̱ˈ bloˈ tö we̱s aˈ tö ibikeitsè es. E̱rpa diwö
de su̱li̱tu (9) blaˈmi, diwö ikkë kè̀ yi e̱ˈ ttöta̱ˈka̱ bloˈ wa. 16 Erë ì tköke saˈ
ta̱, eˈ dör we̱s Skëköl tteköl kiè Joel, eˈ tö iyëˈa̱tbak es. Ieˈ tö iyëˈa̱t iˈ es:

17 ‘Skëköl tö ichè tö mik ká̱ iˈ e̱rkewatke,
eta̱ yeˈ tö yeˈ Wiköl patkeraë sulitane ki̱.
Eˈ kue̱ki̱ aˈ alaˈr, wëpa ena alakölpa,
ekkëpa ko̱s ttöraë we̱s yeˈ ttekölpa es.
A duladulapa a̱ ilè kkayërdaë kabsue̱ie ieˈpa kè̀ ku̱ˈ kapökwa̱ eˈ
dalewa.
Ñies aˈ këkëpa a̱ ilè kkayërdaë kabsuè̱ a̱.
18 Ñies eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ yeˈ Wiköl patkeraëyö
yeˈ kanè mésopa ki̱, wëpa ena alakölpa.
Es ieˈpa tö yeˈ ttè pakerane imale̱pa a̱.
19 Ká̱ jaì a̱ yeˈ tö íyi tai̱ë suluë kkacheraë, kè̀ su̱ule aˈ wa̱ ese.
Ká̱ iˈ ki̱ ñies íyi kkacheraëyö a̱s aˈ isa̱ù̱:
sˈpë́ sue̱raë aˈ tö, böˈ sue̱raë aˈ tö, shkle̱ tai̱ë sue̱raë aˈ tö ñies.
20 Diwö ttserdawa̱. Siˈwö iardawa̱ batsë we̱s sˈpë́ es.
Eˈ ko̱s tköraë ka̱m Skëköl ké̱wö dò̀ eˈ yöki̱.
Ka̱wö eˈ dör buaë shu̱te̱, eˈ olo ta̱ˈ tai̱ë.
21 Eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ yi ko̱s tö e̱ˈ tsa̱tkè kié Skëköl a̱,
esepa ulitane tsa̱tkërdaë.’ ”[f]

Es Joel tö iyëˈa̱t.
22 “A Israel aleripa, yeˈ ttö̀ ttsö́. Aˈ wa̱ ijche̱r tö mik Jesús Nazaret
wak se̱neˈ ká̱ iˈ ki̱, eta̱ ì kè̀ o̱r yi a̱ ese wé̱itö tai̱ë seˈ shu̱a̱ Skëköl batamik
kkayënoie. Es Skëköl tö seˈ a̱ ikkaché tö ieˈ tö ipatkëˈ. 23 Erë Jesús
menettsa̱ aˈ a̱ klöˈwè̱wa̱ we̱s Skëköl tö isuletëˈa̱tbak kuaë es, ñies we̱s
ieˈ ki̱ ikiane es. Aˈ tö wëpa sulusipa ké ieˈ ttökwa̱ wötëulewa̱ krus mik.
24 Ieˈ weine sia̱rë ieˈ köte̱wa̱, erë Skëköl tö ieˈ shke̱o̱ˈka̱ne. Duewa̱ kè̀ a̱ ieˈ
wöklöne yës. 25 Eˈ kue̱ki̱ ká̱ ia̱ia̱ë bluˈ David ut Skëköl ta̱ i̱ma Jesús ttò̀mi
eˈ yëˈitö iˈ es:

‘Yeˈ wa̱ ijche̱r tö ke̱kraë beˈ tsoˈ yeˈ ta̱.
Beˈ tsoˈ yeˈ ta̱ yeˈ ulà buaˈkka yeˈ ki̱muk,

[f] **2.17-21** Joel 2.28-32

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e' kue̱ki̱ kȅ ì a̱ ye' o̱rpa we̱s.
26-27 E' kue̱ki̱ ye' ttsë'r buaë,
ye' ttsȍ kaneë.
Be' kȅ tö ye' mepaa̱t pö a̱,
e' kue̱ki̱ ye' e̱nuraë iwà panuk bȅrë.
Ye' dör be' kanè méso batse'r e',
e' kue̱ki̱ be' kȅ tö imepaa̱t a̱s ye' nurwa̱.
28 Be' tö se̱ne michoë ñalé̱ e' kkayë' ye' a̱.
Ye' tso' be' wörki̱, e' kue̱ki̱ be' tö ye' ttsë'we̱raë buaë.'[g]
Es David tö iyë'a̱t.
29 "A yamipa, ye' tö icheke a' a̱ yësyësë. Se' blú këkë David bak ká̱ ia̱ia̱ë,
e' du'wa̱bak ta̱ inú wötënewa̱. Ie' pö tso'ia̱ dȍ ikkë ta̱ íe̱. 30 Erë David bak
Skëköl ttekölie. E' kue̱ki̱ ie' wa̱ ijche̱r tö Skëköl kablë' ie' a̱ iwák ttȍ wa
ttè i' wa: 'Ye' tö be' aleri tkeraka̱ eköl blu'ie we̱s be' es.' 31 E' jche̱r David
wa̱, e' kue̱ki̱ ie' tö Cristo shke̱neka̱ne e' yë'. Ie' tö iyë' tö inú kȅ a̱tu̱k pö a̱,
kȅ inurpawa̱. 32 Es iwà tka. Skëköl tö Jesús shke̱o̱'ka̱ne, e' sué̱ sa' ulitane
tö sa' wákpa wöbla wa. 33 Skëköl tö ie' tsé̱mika̱ ta̱ itkéka̱itö iulà bua'kka
dalöiërta̱' tai̱ë. Ie' Yḗ tö iWiköl mé ie' a̱ we̱s ikablë' imuk es. E' ukuöki̱ ta̱
ie' tö iWiköl Batse'r patké sa' ki̱. E' sué̱ a' tö, e' ttsé a' tö e̱nia̱. 34 Erë David
kȅ mine'ka̱ ká̱ jaì a̱ we̱s Jesús es. Ie' wák tö iyë'a̱t:
'Skëköl tö ichè ye' Këköl a̱:
Be' e̱' tkṓka̱ ye' ulà bua'kka,
35 e' dalewa ye' tö be' bolökpa merarö be' klȍ diki̱a̱.'[h]
Es David tö iyë'.
36 "A Israel aleripa ulitane. Ijche̱nú buaë a' wa̱ tö ye' tso' Jesús chök. E'
kötwa̱ a' tö wötëulewa̱ krus mik, erë e' wák tkéka̱ Skëköl tö se' wökirie
ñies se' blúie."
37 Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta̱ ie'pa e̱rianeka̱ tai̱ë. Ie'pa tö Pedro ena
imale̱pa a̱ ichaké:
—A yamipa, ¿we̱s sa' e̱' ù̱mi?
38 Ie' tö iiu̱té:
—A' e̱r mane'ú̱ Skëköl a̱ ta̱ a' e̱' wöskuṓö eköl eköl Jesucristo ttȍ wa a̱s
a' nuì̱ olo'yar a' ki̱. A' tö iwé̱ es, e' ta̱ Skëköl tö iWiköl Batse'r meraë a' a̱.
39 Kablè e' dör a' a̱ ena a' aleripa ulitane a̱ ena sulitane se̱rke ká̱ ka̱mië,
esepa a̱ ñies. Kablè e' dör wé̱pa ko̱s kieke Këkë dör Se' Këköl e' tö esepa a̱.
40 Es ttè e' wa ena ttè skà tai̱ë wa Pedro tö iché ia̱rak darërëë, ipatté
tai̱ë ta̱ ichéitö ia̱rak:
—A' e̱' tsa̱tkṓ ì tköraë pë' sulusipa ta̱ e' yöki̱.
41 Es wé̱pa tö ì ché Pedro tö, e' klö'wé̱, e'pa wöskuérakitö. E' diwö
Skëkëpa Jesús icha erule e' kí̱ iëne tai̱ë döka̱ mil mañayök ulatök (3000).

[g] **2.25-28** Salmo 16.8-11 [h] **2.34-35** Salmo 110.1

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42 Eta̱ ieˈpa e̱ˈ ché ttè wa Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa tö sˈwöblaˈwe̱ke, eˈ ttsök
ke̱kraë e̱r buaˈ wa. Ñies ieˈpa e̱ˈ ché ñì ki̱muk ì tsoˈ ieˈpa wa̱ eˈ wa. Ñies
ke̱kraë ieˈpa e̱ˈ dapaˈu̱ke pan ñuk Jesús köte̱wa̱ eˈ ké̱wö tköˈwo̱ie. Ñies
ieˈpa e̱ˈ ché ttök Sˈyḗ ta̱.

We̱s Jesús mik e̱rblökwakpa tsá̱ eˈpa se̱r

43 Eta̱ ì kḕ o̱r yi a̱ ese we̱ke tai̱ë Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa tö Skëköl
batamik. Eˈ tö pëˈ ulitane wökrawé̱ tai̱ë. 44 Wé̱pa e̱rblé Jesús mik eˈpa
ko̱s se̱rke we̱s wák eköl ḕ es. Ì tsoˈ ieˈpa wa̱ ese kakmekerakitö ñì a̱. 45 Es
íyi tsoˈ ieˈpa wa̱, ká̱ ö ilè skà, ese watue̱ke ieˈpa tö ta̱ iské blatekerakitö
imale̱pa ki̱mè kiane esepa a̱. 46 Diwö bit ta̱ ieˈpa ulitane e̱ˈ dapaˈu̱kerak
Skëköl wé a̱. Ñies u a̱ u a̱ ieˈpa chköke ñita̱ e̱r buaˈ wa ttsëˈrdak buaë.
Jesús köte̱wa̱ eˈ ké̱wö tköˈwe̱ke pan ñè wa ñita̱. 47 Skëköl ki̱kekeka̱ ieˈpa
tö. Sulitane wa ieˈpa wër buaë. Ká̱ bit ekkë Skëköl tö sˈtsa̱tkeke tai̱ë, eˈ
kue̱ki̱ ieˈpa kí̱ daparke tai̱ë.

Pedro tö sˈkraulewa̱ eköl eˈ buaˈwé̱ne

3 1 Ká̱ et tsá̱li̱ diwö de mañat ta̱ Pedro ena Juan míyal ttök Skëköl
ta̱ iwé a̱. Diwö eˈ dör ttoie ieˈ ta̱. 2 Eta̱ ee̱ wëm tkër eköl ku̱neˈ klṑ
kraulewa̱. Eˈ datse̱ iyamipa wa̱ itkekese̱r ke̱kraë Skëköl wé wékkö kiè
Wékkö Buaala eˈ a̱ a̱s inuköl kak kiṑitö sulitane dökewa̱ ee̱ esepa a̱. 3 Mik
ieˈ tö Pedro ena Juan dökewa̱tke eˈ sué̱, eta̱ inuköl kak kiéitö ieˈpa a̱. 4 Eta̱
ieˈpa tö ieˈ sué̱wa̱ krereë iwö ki̱ ta̱ Pedro tö iché ia̱:
—Saˈ sa̱ú.
5 Eta̱ ieˈ tö ieˈpa sué̱ ta̱ ibikeitséitö tö ilè kakmekeitö yeˈ a̱. 6 Erë Pedro tö
iché ia̱:
—Kḕ yeˈ wa̱ inuköl ta̱ˈ. Kḕ yeˈ wa̱ oro ta̱ˈ. Erë ì tsoˈ yeˈ wa̱ eˈ mekeyö beˈ
a̱. Jesucristo Nazaret wak eˈ ttṑ wa, beˈ e̱ˈ kṓka̱ ta̱ beˈ shkṓ.
7 Eta̱ Pedro tö iklöˈwé̱wa̱ iulà buaˈkka ta̱ ibatséka̱. Eˈ wösha̱ ta̱ iklö a̱
idiché iëne 8 ta̱ itu̱neka̱ e̱ˈ duéka̱ie ta̱ ishkémi wi̱ˈkë io̱ˈkë. Eˈ ukuöki̱ ta̱
imíwa̱ Skëköl wé a̱ Pedro ena Juan ta̱ iwák klṑ wa. Ieˈ tu̱rkeka̱, es Skëköl
ki̱keka̱ramiitö. 9 Eta̱ pëˈ tsoˈ ko̱s eˈpa tö isué̱ tö ishkörami ta̱ Skëköl
ki̱keka̱ramiitö. 10 Ieˈpa tö ieˈ sué̱wa̱ tö ieˈ dör wëm e̱ˈ tköke inuköl kak
kiök Skëköl wé wékkö kiè Wékkö Buaala eˈ a̱ eˈ. Eˈ tö ieˈpa tkiwé̱wa̱ tai̱ë.
Ieˈpa wökranewa̱ iweblök.

Pedro tö sˈpatté Skëköl wé a̱

11 Skëköl wé eˈ ùle kiè Salomón ùle, ee̱ wëm buanene eˈ tsoˈia̱ Pedro
ena Juan paklöˈu̱k. Eˈ dalewa pëˈ ko̱s datse̱ tu̱neule wé̱ ieˈpa tsoˈ ee̱ ta̱
ieˈpa tkinewa̱ tai̱ë isa̱u̱k. 12 Mik eˈ sué̱ Pedro tö, eta̱ ieˈ tö ieˈpa a̱ iché: “A
Israel aleripa ¿ì kue̱ki̱ aˈ tkirke? ¿Ì kue̱ki̱ aˈ tsoˈ saˈ sa̱u̱k krereë wësua saˈ
wák tö wëm iˈ buaˈwé̱ne shköwé̱ne saˈ wák diché wa ö saˈ se̱rke yësyësë

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Skëköl a̱ eꞌ kue̱ki̱? 13 Erë Skëköl dör Abraham, Isaac, Jacob ena seꞌ yë́pa
male̱pa bak ká̱ ia̱ia̱ë, eꞌpa Këköl, eꞌ tö ieꞌ kanè méso kiè Jesús, eꞌ ki̱kéka̱
íyi ulitane tsa̱ta̱, eꞌ dör yi meꞌttsa̱ ttèwa̱ aꞌ tö eꞌ. Ieꞌ watëꞌttsa̱ aꞌ tö Pilato
wörki̱ erë́ eꞌ tö ibikeitsbak iökshka. 14 Jesús dör batseꞌr ena yësyësë
warma aꞌ tö ikiꞌ tö eꞌ yö́ttsa̱. Erë eꞌ skéie aꞌ tö pëꞌ suluë eꞌ yöktsa̱ kaꞌ. 15 Es
se̱ne mukwak eꞌ kötwa̱ aꞌ tö, erë ishke̱o̱ꞌka̱ne Skëköl tö. Eꞌ ko̱s su̱ꞌ saꞌ tö
saꞌ wöbla wa. 16 Wëm iꞌ kraulewa̱ eꞌ su̱ule aꞌ wa̱ buaë. Ieꞌ diché iënene saꞌ
e̱rblöke Jesús mik eꞌ wa. Jesús mik e̱rblè, eꞌ tö wëm iꞌ buaꞌwé̱ne buaë aꞌ
wörki̱.
17 "A yamipa, yeꞌ wa̱ ijche̱r tö mik aꞌ ena aꞌ wökirpa tö Jesús kötwa̱,
eta̱ aꞌ kë̀ wa̱ ijche̱r moki̱ tö ì wamblök aꞌ tsoꞌ. 18 Erë ì yëꞌa̱tbak Skëköl tö
ittekölpa ulitane kkö̀ wa tö wé̱ pairineꞌbitu̱ idiꞌ wa sꞌblúie eꞌ ka̱wöta̱ ttèwa̱
es, eꞌ wawé̱ Skëköl tö es. 19 Eꞌ kue̱ki̱ ì sulu watö́ttsa̱. Aꞌ e̱r maneꞌú̱ Skëköl a̱
a̱s aꞌ nuì̱ oloꞌyö̀itö aꞌ ki̱. 20 Eta̱ es ieꞌ tö aꞌ e̱r pableraë ta̱ Jesús pairiꞌbitu̱itö
idiꞌ wa sꞌblúie eꞌ patkeraneitö seꞌ a̱. 21 Erë iꞌ ta̱ ieꞌ ka̱wöta̱ se̱nuk ká̱ jaì a̱
dö̀ mik Skëköl tö ì ko̱s yuéne buaë we̱s ke̱net es eta̱. Es Skëköl tö iyëꞌbak
ká̱ ia̱ia̱ë ittekölpa batseꞌr eꞌpa wa. 22 Moisés tö Jesús yëꞌ seꞌ yë́pa bak ká̱
ia̱ia̱ë, eꞌpa a̱ iꞌ es: 'Aꞌ shu̱a̱ Skëköl tö itteköl keraka̱ eköl we̱s yeꞌ es. Eꞌ ttö̀
ko̱s dalöiö́ aꞌ tö. 23 Wé̱pa kë̀ wa̱ ieꞌ ttö̀ dalöiëne, esepa ulitane skerattsa̱ seꞌ
wakpa yöki̱ bánet, ieꞌpa e̱rdawa se̱raa̱.'[i] Es Moisés tö iyëꞌa̱t.
24 "Es ñies Samuel ena Skëköl ttekölpa male̱pa dëꞌbitu̱ ieꞌ itöki̱, eꞌpa ko̱s
tö ì tköke ka̱wö ikkë ta̱, eꞌ yëꞌa̱tbak. 25 Ì u̱k Skëköl kablëꞌ ká̱ ia̱ia̱ë ittekölpa
wa, eꞌ wà döraë seꞌ ulà a̱. Ñies ttè meꞌa̱tbakitö seꞌ yë́pa bak ká̱ ia̱ia̱ë eꞌpa
a̱, eꞌ wà döraë seꞌ ulà a̱. Ieꞌ tö iyëꞌa̱tbak Abraham a̱ iꞌ es: 'Beꞌ aleripa
batamik yeꞌ e̱r buaë chöraë ká̱ ulitane wakpa a̱.' 26 Eꞌ kue̱ki̱ mik ieꞌ tö ilà
Jesús shke̱ꞌwéka̱ne, eta̱ ipatkéitö seꞌ a̱ ke̱we seꞌ a̱ e̱r buaë choie a̱s seꞌ se̱r
sulu ese oloꞌyö̀sö eköl eköl."

Pedro ena Juan e̱ꞌ tsa̱tké judiowak wökirpa wörki̱

4 1 Eta̱ Pedro ena Juan tsoꞌia̱ sꞌpattök, eꞌ shu̱a̱ sacerdotepa bite̱shka
Skëköl wé shkëkipa wökir ta̱ ena saduceowakpa ta̱. 2 Pedro ena
Juan tsoꞌ sꞌwöblaꞌu̱k tö Jesús köte̱wa̱ eꞌ shke̱neka̱ne. Eꞌ wa iwà kkachéitö
tö sꞌduowa̱ eꞌpa shke̱rdaka̱ne. Eꞌ tö sacerdotepa ena ieꞌpa male̱pa
uluwé̱ka̱ tai̱ë. 3 Ieꞌpa tö Pedro ena Juan klöꞌwé̱wa̱. Ká̱ detke tsá̱li̱, eꞌ kue̱ki̱
iméa̱rakitö sꞌwöto wé a̱ dö̀ bule es. 4 Erë wé̱pa tsoꞌ Pedro ttö̀ ttsök, eꞌpa
shu̱a̱ tai̱ë ieꞌpa tö Jesús tté buaë klöꞌwé̱. Es Jesús mik e̱rblökwakpa wëpa ë̀
esepa deka̱ mil ske̱yök eꞌ ulatök (5000).
5 Bule es ta̱ judiowak wökirpa ena ikue̱blupa ena sꞌwöblaꞌu̱k ttè
dalöiëno wa wakpa e̱ꞌ dapaꞌwé̱ka̱ Jerusalén. 6 Ñies sacerdote kibi kiè Anás
eꞌ tsoꞌ. Ñies Caifás, Juan, Alejandro ena imale̱pa dör sacerdote kibi eꞌ

---

[i] **3.22-23** Deuteronomio 18.15,18-19

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ditséwö e'pa ko̱s tso'. 7 Ie'pa tö Pedro ena Juan tsu̱k patké ta̱ iduése̱rak
ie'pa wörki̱ ta̱ iwà chakérakitö:
—¿Yi diché wa, yi ttö̀ wa wëm klö̀ kraulewa̱ e' bua'wé̱ne a' tö?
8 Eta̱ Pedro a̱ Wiköl Batse'r iënewa̱ tai̱ë ta̱ iiu̱téitö:
—A s'wökirpa, a s'kue̱blupa. 9 Sa' tö s'kirirke e' ki̱me' e̱r bua' wa, e'
chaké a' tö sa' a̱. A' ki̱ ikiane jche̱nuk tö we̱s ibuanene. 10 I̱'ñe ta̱ sa' tö
ichè a' wörki̱, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wörki̱ tö wëm i' buanene
sulitane wörki̱ Jesucristo Nazaret wak e' ttö̀ wa. E' wák kötwa̱ a' tö
krus mik erë Skëköl tö ishke̱o̱'ka̱ne. 11 Skëköl yëkkuö ki̱ itso' kitule: “Ák
watë'ttsa̱ u yuökwakpa tö, e' yönene ák bua'buaie.”[j] Ák e' dör Jesucristo
chè. 12 Ie' dör S'tsa̱tkökwak. Skëköl kë̀ wa̱ yi skà patkëule ká̱ i' ki̱
s'tsa̱tkoie. E' kue̱ki̱ Jesucristo eköl ë̀ wa s'tsa̱tkërmi.
13 Mik iwökirpa tö isué̱ tö Pedro ena Juan dör skle sia̱rla, kë̀ wöblaule
yëkkuö wa erë ittöke buaë kë̀ suane, eta̱ ie'pa tkinewa̱. Ie'pa é̱na ia̱newa̱
tö ie'pa bak shkök Jesús ta̱ ittökatapaie. 14 Wëm buanene e' dur Pedro ena
Juan ta̱, e' kue̱ki̱ ie'pa kë̀ a̱ iyënuk tö e' dör ka̱che. 15 Eta̱ ipatkémirakitö
u'rki̱ ta̱ ie'pa a̱te̱ ileritsök. 16 Ie'pa iché ñì a̱:
—¿We̱s sö wëpa i' wè̱mi? Ko̱s Jerusalén wakpa wa̱ ijche̱r tö ì kë̀ o̱r yi
a̱ ese wé̱ ie'pa tö etk. E' kë̀ yënuk se' a̱ tö e' dör ka̱che. 17 Erë ipau̱ñusö a̱s
i'ta̱mi Jesús tté i' kë̀ pakö̀ia̱ ie'pa tö yi a̱, es kë̀ itté bunukka̱ ká̱ wa'ñe.
18 Eta̱ ikiérakitö ta̱ iché ia̱rak:
—Kë̀ a' ka̱wö ta̱'ia̱ Jesús tté pakök yi a̱. Ñies a' kë̀ ka̱wö ta̱'ia̱ yi
wöbla'u̱k ttè e' wa.
19 Erë Pedro ena Juan tö iiu̱térak:
—A' wákpa tö ibikeitsö́ tö Skëköl wöa̱ yi ttö̀ dalöiè dör buaë sa' a̱, a'
ttö̀ ö ie' ttö̀. 20 Erë ì su̱' sa' tö ena ì ttsë' sa' tö, e' pakeraë sa' tö ke̱kraë
sulitane a̱.
21 Eta̱ iwökirpa tö ie'pa kí̱ pau̱ñé darërëë ta̱ iémirakitö. Wëm kraulewa̱
buanene e' kue̱ki̱ pë' ko̱s tso' Skëköl ki̱kökka̱. E' kue̱ki̱ iwökirpa kë̀ ulà
dë'wa̱ Pedro ena Juan we'ikök. 22 Wëm buanene Skëköl diché wa e' ki̱
duas tso' dabom tkëyök (40) ki̱ta̱.

Jesús mik e̱rblökwakpa tö ikié Skëköl a̱

23 Eta̱ Pedro ena Juan émirakitö ta̱ imíyal wé̱ imale̱pa tso' ee̱. Ì ko̱s
yë' sacerdotepa wökirpa ena judiowak kue̱blupa e'pa tö e' pakérakitö
imale̱pa a̱ se̱raa̱. 24 Mik e' ttsé ie'pa tö, eta̱ ie'pa ulitane kköché ñita̱
Skëköl a̱ i' es: “A Skëköl, ká̱ jaì ena ká̱ i' ena dayë ena ì ko̱s tso' iki̱, e' yö'
be' tö. 25 Ká̱ ia̱ia̱ë be' tö sa' këkëpa David dör be' kanè méso, e' ka' ttök
Wiköl Batse'r wa. Ie' tö iyë' i' es:
‘¿Iö́k ká̱ male̱pa wakpa uluneka̱ tai̱ë troka̱ tai̱ë Skëköl ki̱?

[j] **4.11** Salmo 118.22

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

¿Ió̱k ieˈpa ileritseke ñippök ieˈ ta̱? Kè̱ eˈ wamblënuk ieˈpa a̱.
26 Ká̱ wökirpa ena bluˈpa eˈpa ulitane ñippakka̱ ieˈ ta̱.
Ieˈpa ileritseke ñippök ieˈ ta̱ ena wé̱ pairiˈbitu̱itö idiˈ wa sˈblúie eˈ ta̱.’[k]
Es David tö iyëˈ.
27 “Ttè eˈ dör moki̱ë. Iwà sué̱ saˈ tö tö sˈwökirpa kiè Herodes ena
Poncio Pilato, eˈpa ñì dapaˈwé̱ka̱ ká̱ iˈ a̱ Israel aleripa ta̱ ena pëˈ kè̱ dör
Israel aleripa esepa ta̱ ñita̱ Jesús weˈikök. Ieˈ dör beˈ kanè méso batseˈr
pairiˈbitu̱ beˈ tö idiˈ wa sˈblúie eˈ. 28 Es ì ko̱s wé̱ ieˈpa tö ieˈ ta̱ eˈ wé̱ ieˈpa
tö we̱s beˈ tö isuletëˈa̱tbak es. 29 A Skëköl, eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tsoˈ saˈ pau̱ñuk
darërëë, eˈ ttsó̱. Saˈ dör beˈ kanè mésopa eˈpa a̱ diché kí̱ mú Jesús tté
pakoie kè̱ suane. 30 Beˈ diché kkachó̱. Sˈkirirke buaˈú̱ne, ì kè̱ o̱r yi a̱ ese
ú̱ iwà kkachoie, ñies íyi ese ú̱ tai̱ë Jesús dör beˈ kanè méso batseˈr eˈ ttò̱
wa.”
31 Mik ieˈpa tö ikié o̱ne, eta̱ wé̱ ieˈpa tsoˈ eˈ ké̱ wöti̱ˈne. Eta̱ ieˈpa ulitane
a̱ Wiköl Batseˈr iënewa̱ ta̱ ieˈpa tö Skëköl tté paké kè̱ suane.

Jesús mik e̱rblökwakpa ñì ki̱mé

32 Jesús mik e̱rblökwakpa dör tai̱ë. Ieˈpa ka̱bikeitsöke ñikkëë, ulitane e̱r
ttsëˈr ñittsëë. Kè̱ yi tö icheku̱ˈ tö ieˈpa íyi eˈ dör ieˈpa è̱ icha, eˈ skéie eˈ dör
ieˈpa icha ñikkëë. 33 Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa tö Jesús shke̱neka̱ne, eˈ tté kí̱
pakeke diché tai̱ë wa. Skëköl tö ieˈpa ko̱s ki̱meke tai̱ë. 34-35 Yi wa̱ ká̱ tsoˈ
ö ilè skà tsoˈrak iwa̱, ese watue̱kerakitö ta̱ iské mekerakitö Jesús ttekölpa
tsá̱ eˈpa a̱ blatè wé̱pa dör sia̱rë esepa a̱ we̱s eˈpa kiane ki̱mè eköl eköl es.
Eˈ kue̱ki̱ kè̱ yi weirku̱ˈ sia̱rë ieˈpa shu̱a̱. 36 Ieˈpa shu̱a̱ wëm tsoˈ eköl dör
Leví aleri datse̱ ká̱ kiè Chipre, eˈ kiè José. Jesús ttekölpa tsá̱ tö ikiè méka̱
Bernabé (eˈ kiane yëno sˈpablökwak). 37 Wëm eˈ wa̱ ká̱ tsoˈ. Eˈ watué̱itö ta̱
iské méitö Jesús ttekölpa tsá̱ a̱ a̱s ieˈpa tö sˈsia̱rëpa ki̱mù iwa.

Ì sulu wamblé Ananías ena Safira eˈpa tö eˈ pakè

5 1 Erë wëm bak eköl kiè Ananías, eˈ tayë kiè Safira. Eˈpa tö ká̱
watué̱ttsa̱. 2 Eta̱ wëm eˈ tö iká̱ ské tsá̱ yéttsa̱ iwákpa a̱ ta̱ iëyök méitö
Jesús ttekölpa tsá̱ a̱ we̱s ká̱ ské se̱raa̱ es. Eˈ jche̱r ilaköl wa̱ se̱raa̱. 3 Eta̱
Pedro tö iché ieˈ a̱:
—A Ananías, ¿ió̱k beˈ e̱ˈ mettsa̱ Satanás a̱ ki̱töˈwè̱ ta̱ beˈ kéitö ka̱chök
Wiköl Batseˈr a̱? Ká̱ watué̱bö eˈ ské kak tsé̱a̱tbö. 4 Ka̱m beˈ tö iwataù̱ttsa̱
eta̱ beˈ icha idir. Ta̱ beˈ tö iwatué̱ttsa̱, eta̱ iské dör beˈ icha. ¿Ió̱k beˈ
ibikeitsé wamblé es? Beˈ kè̱ ka̱yëne sˈditsö a̱. Beˈ ka̱ché Skëköl a̱.
5 Mik eˈ ttsé Ananías tö eta̱ ia̱newa duowa̱ie. Eta̱ ieˈpa ko̱s wa̱
ijche̱newa̱, eˈpa suane tai̱ë. 6 Eta̱ duladulapa we̱lepa debitu̱ ta̱ inú
patréwa̱rakitö tsé̱mi blèwa̱.

---

[k] **4.25-26** Salmo 2.1-2

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Hora tka mañat eꞌ ulatök, eta̱ Ananías tayë dewa̱ Pedro skaꞌ. We̱s
iwëm de eꞌ kë̀ jche̱r ieꞌ wa̱. 8Ta̱ Pedro tö ieꞌ a̱ ichaké:
—Ichő ña. ¿Moki̱ aꞌ tö ká̱ watué̱ ko̱s aꞌ tö iché ekkë?
Safira tö iiu̱té:
—Tő, ekkë jeꞌ.
9Pedro tö iché ia̱: ¿Iők aꞌ tö ka̱wö mé ñì a̱ Skëköl Wiköl wötsiriu̱k?
Wé̱pa wa̱ beꞌ wëm nu mí blèwa̱, se̱ eꞌ wakpa doyalne ta̱ írö ieꞌpa wa̱ beꞌ
nu michoë blèwa̱ ñies.
10Eꞌ bet ta̱ Safira a̱newa ta̱ iduowa̱ Pedro klö̀ skaꞌ. Mik duladulapa dewa̱
ta̱ Safira nu tër ta̱ ieꞌpa wa̱ inú mítse̱r blèwa̱ iwëm o̱ꞌmik. 11Eta̱ Skëkëpa
Jesús icha erule ulitane ena sulitane wa̱ ijche̱newa̱, eꞌpa suanerak tai̱ë.

Ì kë̀ o̱r yi a̱ ese wé̱ tai̱ë Jesús ttekölpa tsá̱ tö

12Jesús ttekölpa tsá̱ eꞌpa tö ì kë̀ o̱r yi a̱, ese we̱ke tai̱ë pëꞌ shu̱a̱ iwà
kkachoie. Jesús mik e̱rblökwakpa ulitane e̱ꞌ dapaꞌu̱ke Salomón ùle a̱.
13Pëꞌ ëltëpa tö ieꞌpa dalöieta̱ꞌ erë kë̀ diché dëꞌka̱ e̱ꞌ tiu̱kwa̱ ieꞌpa shu̱a̱.
14Erë wé̱pa e̱rblé Jesús mik, wëpa ena alakölpa, esepa ki̱ iërkerak tai̱ë
ke̱kraë. 15Pëꞌ tö sꞌkirirke tsé̱mirak katà shuélur ñala̱ kkömik a̱s Pedro tkö̀
ta̱ ilo mú a̱r esepa we̱le ki̱ a̱s ibuarne. 16Ñies ká̱ tsoꞌ ko̱s Jerusalén pamik,
eꞌ wakpa de tai̱ë sꞌkirirke wëttsë. Ñies wimblupa sulusi sꞌtteke esepa
wëttsë. Eta̱ eꞌpa ulitane buanene se̱raa̱.

Jesús ttekölpa tsá̱ wötënewa̱ sꞌwöto wé a̱

17Eta̱ sacerdote kibi ena iklépa kiè saduceowakpa, eꞌpa ukyëneka̱ tai̱ë
Jesús ttekölpa tsá̱ eꞌpa ki̱. 18Eꞌ kue̱ki̱ iklöꞌwé̱wa̱rakitö wötéwa̱ sꞌwöto wé
a̱. 19Erë nañewe ta̱ Skëköl biyöchökwak ekölö tö sꞌwöto wékkö ppée ta̱
iyéttsa̱rak ta̱ iché ia̱: 20“Aꞌ yúne Skëköl wé a̱. Ee̱ aꞌ e̱ꞌ duőka̱ se̱ne pa̱ꞌa̱li̱
Jesús ta̱, eꞌ tté pakök sulitane a̱.” 21Bule es blaꞌmi ta̱ idewa̱rak Skëköl wé
a̱ ta̱ ie̱ꞌ kéka̱rak sꞌwöblaꞌu̱k we̱s ieꞌpa a̱ iyëne es.
Eta̱ sacerdote kibi ena iklépa tö Israel aleripa wökirpa ulitane kiéttsa̱ e̱ꞌ
dapaꞌu̱kka̱ ieꞌpa ta̱. Eta̱ Jesús ttekölpa tsá̱ eꞌpa tsu̱k patkérakitö. 22Erë mik
ishkëkipa demirak sꞌwöto wé a̱, eta̱ kë̀ iwa̱ iku̱nerak. Ta̱ idebitu̱rak ibiyő
mukne 23ta̱ ichérakitö:
—Saꞌ tö sꞌwöto wékkö kué̱ wötëule buaë. Ñies shkëkipa tsoꞌrak iwékkö
kköꞌnuk. Erë mik saꞌ tö iwékkö ppée, eta̱ kë̀ saꞌ wa̱ yi ku̱ne ee̱.
24Mik Skëköl wé shkëkipa wökir ena sacerdote wökir kibipa, eꞌpa tö ttè
eꞌ ttsé eta̱ ieꞌpa é̱na ká̱ chowa ta̱ iñi chakérak: “¿We̱s iwà döttsa̱mi?” 25Eꞌ
ukuöki̱ ta̱ bet ekölö de ibiyő muk ta̱ iché ia̱rak:
—Wëpa wötëꞌwa̱ aꞌ tö sꞌwöto wé a̱, eꞌpa tsoꞌne Skëköl wé a̱ sꞌwöblaꞌu̱k.
26Eta̱ shkëkipa wökir mía̱ iyulök ishkëkipa ta̱. Iklöꞌwé̱wa̱rak erë ieꞌpa
suane döꞌ pëꞌ tö sꞌtè ák wa, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa kë̀ wa̱ iweineia̱. 27Mik ideminerak
eta̱ itsé̱mirakitö judiowak wökirpa wörki̱. Eta̱ sacerdote kibi tö iché ieꞌpa a̱:

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28—Saꞌ tö aꞌ a̱ iyëꞌ etkëme tö wëm eꞌ tté kë̀ pakar yës. Eta̱ ¿ì wamblé aꞌ
tö? Aꞌ tö Jerusalén wakpa ulitane wöblaꞌwe̱ke ttè eꞌ wa. Ñies aꞌ tsoꞌ ichök
tö wëm eꞌ köte̱wa̱, eꞌ nuí̱ tkënewa̱ saꞌ mik.
29Erë Pedro ena Jesús ttekölpa tsá̱ male̱pa tö iiu̱térak:
—Saꞌ ka̱wöta̱ Skëköl ttò̤ dalöiök sꞌditsö ttò̤ tsa̱ta̱. 30Aꞌ tö Jesús ttökwa̱
kaꞌ wötëulewa̱ krus mik. Erë seꞌ wakpa bak ia̱ia̱ë eꞌ Këköl eꞌ wák tö Jesús
shke̱o̱ꞌka̱ne. 31Skëköl tö ibatséka̱mi e̱ꞌ skaꞌ tkése̱r iulà buaꞌkka sꞌwökirie
ena sꞌtsa̱tkökwakie a̱s Israel aleripa e̱r maneꞌù̱ ta̱ ieꞌpa ki̱ ieꞌpa nuì̱
oloꞌyarmi. 32Íyi ikkë ko̱s su̱ꞌ saꞌ tö eꞌ pakök saꞌ tsoꞌ aꞌ a̱. Ñies Wiköl Batseꞌr
mène wé̱pa tö Skëköl ttò̤ dalöieke esepa a̱, eꞌ tsoꞌ aꞌ a̱ ipakök.
33Mik ieꞌpa tö eꞌ ttsé eta̱ ieꞌpa uluneka̱ ta̱ië Jesús ttekölpa tsá̱ eꞌpa ki̱.
Ieꞌpa é̱na ittakulur. 34Erë ieꞌpa shu̱a̱ wëm tsoꞌ eköl eꞌ dör fariseowak kiè
Gamaliel. Ieꞌ dör sꞌwöblaꞌu̱k ttè dalöiëno wa wakpa ese eköl. Sulitane tö
ieꞌ dalöieke ta̱ië. Ieꞌ e̱ꞌ duéka̱ ta̱ iché: “Jesús klépa yö́lur kañika̱ ekuölö.”
Eta̱ ieꞌpa tö iyélur.
35Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ichéitö imale̱pa a̱:
—A yamipa Israel aleripa. Aꞌ isa̱ú̱ buaꞌie tö ì we̱ke aꞌ tö wëpa wí̱kkëpa
ta̱. 36Aꞌ é̱na ia̱nú tö barbane wëm kiè Teudas eꞌ e̱ꞌ kaꞌka̱ ichök tö eꞌ dör
wëm ta̱ië ese. Wëpa döka̱ cien tkëyök (400) eꞌpa e̱ꞌ yué ieꞌ klépaie. Ieꞌ
duꞌwa̱ kötulewa̱ ta̱ iklépa poneꞌmi wì̱ a̱ dià a̱. Es iloneꞌ. 37Eꞌ ukuöki̱ ta̱
mik sꞌwökirpa sꞌkiè shtök patkëꞌ, eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ wëm skà eköl kiè Judas
Galilea wak eꞌ e̱ꞌ kaꞌka̱. Pëꞌ we̱lepa e̱ꞌ yué ieꞌ klépaie. Erë ñies ieꞌ köte̱wa̱
ta̱ iklépa poneꞌmi se̱raa̱ wì̱ a̱ dià a̱ ta̱ ee̱ iloneꞌ. 38Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ tö ichè aꞌ a̱
tö wëpa wí̱ múa̱t bë̀rë. Kë̀ ì sulu wamblar ieꞌpa ta̱. Ì aleritseke ieꞌpa tö ena
ì we̱ke ieꞌpa tö eꞌ dör ttè ësë, eꞌ ta̱ bet ta̱ kë̀ ita̱ꞌia̱. 39Erë Skëköl ttè idir, eꞌ
ta̱ kë̀ aꞌ e̱ꞌ alò̤paka̱ iki̱. Aꞌ isa̱ú̱ buaë döꞌ aꞌ tsoꞌ ñippök Skëköl ta̱.
Ieꞌpa tö Gamaliel ttò̤ iu̱té. 40Ieꞌpa tö Jesús ttekölpa tsá̱ eꞌpa tsu̱k
patkéne ta̱ ippök patkérakitö ta̱ iché ia̱rak: “Kë̀ aꞌ a̱ ka̱wö ta̱ꞌia̱ Jesús tté
pakök.” Eꞌ ukuöki̱ ta̱ iémirakitö. 41Es Jesús ttekölpa tsá̱ eꞌpa e̱ꞌ yélur
judiowak wökirpa wé a̱. Skëköl tö ieꞌpa mé weinuk Jesús tté kue̱ki̱, eꞌ tö
ieꞌpa ttsëꞌwé̱ buaë. 42Es ke̱kraë ká̱ bit ekkë Skëköl wé a̱ ñies u a̱ u a̱ ieꞌpa
tö sꞌwöblaꞌwe̱ke sꞌpatteke Jesús dör wé̱ pairineꞌbitu̱ idiꞌ wa sꞌblúie eꞌ tté
buaë wa.

Wëpa kul shu̱shtérakitö Jesús ttekölpa tsá̱ ki̱moie

6 1Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ Jesús ttökatapa kí̱ daparke ta̱ië eꞌpa dör judiowak.
Ieꞌpa we̱lepa ttöke griegoie, esepa tö imale̱pa ttöke iwakpaie eꞌpa
cheke suluë. Ieꞌpa tö icheke:
—Mik chkè blatërke ke̱kraë, eta̱ saꞌ tayëpa schö́, esepa kë̀ a̱ imène ko̱s
imale̱pa ttöke judioie esepa a̱ imène ekkë.
2Eꞌ kue̱ki̱ Jesús ttekölpa tsá̱ dabom eyök kí̱ böl (12), eꞌpa tö Jesús
ttökatapa ulitane kié e̱ꞌ dapaꞌu̱k ta̱ ichéitörak:

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—A yamipa, kȅ idör buaë sa' a̱ s'wöbla'we̱ke sa' tö Skëköl ttè wa e'
kané muka̱t íyi watioie e' ȅ kue̱ki̱. 3 E' kue̱ki̱ a' shu̱a̱ wëpa yulö́ kul a̱s
kanè e' ȕ̱ ie'pa tö. Wëpa su̱ule sulitane wa̱ tö ie'pa a̱ Wiköl Batse'r tso'
tai̱ë ena ika̱bikeitsö buaë, esepa shu̱shtö́ ta̱ sa' tö ie'pa mekeka̱ kanè ñe'
u̱k. 4 Eta̱ sa' e̱' ché ke̱kraë ttök Skëköl ta̱ ena s'wöbla'u̱k ie' ttè wa.
5 E' wër buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa tö Esteban shu̱shté. E' e̱rblé buaë
Skëköl mik ñies ie' a̱ Wiköl Batse'r tso' tai̱ë. Ñies Felipe, Prócoro, Nicanor,
Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shu̱shté ie'pa tö. Nicolás dör Antioquía
wak, e' e̱' yö'bak judiowakie. 6 Eta̱ itse̱mirakitö wé̱ Jesús ttekölpa tsá̱
e'pa tso' ee̱. Eta̱ ie'pa ulà méka̱ wëpa ñekkëpa ki̱ ta̱ ie'pa tö ikié S'yë́ a̱ tö
iki̱mú.
7 Es Skëköl ttè kí̱ pakanemi tai̱ë. Ñies Jesús ttökatapa kí̱ daparke tai̱ë
Jerusalén. Ñies judiowak sacerdotepa tai̱ë tö ttè mik se' e̱rblöke e' wà
klö'wé̱.

Esteban klönewa̱

8 Eta̱ Skëköl e̱r buaë ché Esteban a̱ tai̱ë ta̱ diché méitö ia̱ tai̱ë. E' wa ì
kȅ o̱r yi a̱ ese we̱keitö tai̱ë pë' shu̱a̱ iwà kkachoie tö Jesús tté dör moki̱.
9 Erë wëpa we̱lepa tö Esteban chémi suluë. Ie'pa we̱lepa dör judiowak
ñì dapa'wo̱ wé kiè Kanè Mésopa Auleshka Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa
bak klöulewa̱ kaneblök erë iyërulunebak.) Ñies judiowak we̱lepa tso'
datse̱ Cirene, Alejandría, Cilicia ena Asia, e'pa ko̱s wöñarke Esteban
ki̱. 10 Erë Wiköl Batse'r tö Esteban a̱ ttè mé ttoie buaë, e' kue̱ki̱ ie'pa kȅ
a̱ e̱' alirka̱ ie' ki̱. 11 E' kue̱ki̱ ie'pa tö wëpa we̱lepa patué̱ ka̱chök: "Sa'
ittsé tö Esteban tso' Moisés ena Skëköl chök suluë." 12 E' wa ie'pa tö pë'
uluwé̱ka̱ tai̱ë Esteban ki̱. Ñies judiowak kue̱blupa ena s'wöbla'u̱k ttè
dalöiëno wa wakpa uluwé̱ka̱rakitö Esteban ki̱. E' kue̱ki̱ ie'pa de Esteban
ska' ta̱ iklö'wé̱wa̱rakitö tsé̱mirakitö judiowak wökirpa ska'. 13 Ñies wëpa
yulérakitö ka̱choie, e'pa tö iché:
—Ke̱kraë wëm wí̱ tö Skëköl wé dör batse'r i' ena Moisés ttè dalöiëno e'
cheke suluë. 14 Ñies sa' tö ie' ttsé ichök tö Jesús Nazaret wak e' tö Skëköl
wé tskerawa̱ ena se̱ne me'a̱t Moisés tö se' a̱ e' mane'we̱kettsa̱itö.
15 Eta̱ judiowak wökirpa ko̱s tulur ee̱, e'pa tö isué̱ tö Esteban wö wër
dalölöë we̱s Skëköl biyöchökwak wö wër es.

Esteban e̱' tsa̱tké

7
1 Sacerdote kibi, e' tö Esteban a̱ ichaké:
—Ì ki̱ be' kkatërke ¿e' dör moki̱?
2 Ie' iiu̱té: "A yamipa, a yë́pa, ye' ttȍ ttsö́. Mik se' këkëpa Abraham bak
ia̱ia̱ë Mesopotamia, ka̱m imi' se̱nuk Harán, eta̱ ee̱ se' Këköl olo ta̱' tai̱ë,
e' e̱' kkayë' ie' a̱. 3 Eta̱ ichéitö ia̱: 'Be' ká̱ ena be' yamipa, e' múa̱t ta̱ be'
yúshka se̱nuk, ká̱ kkachekeyö be' a̱ ee̱.' 4 Es Abraham e̱' yë'ttsa̱ Caldea a̱te̱

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mesopotamia ee̱, ta̱ imía̱ se̱nuk Harán. Iyë́ blënewa̱ eꞌ ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö
ieꞌ patkëꞌ se̱nuk íe̱, wé̱ seꞌ se̱rke i̱ꞌñe ta̱ ee̱. 5 Kuaë Skëköl kë̀ wa̱ ká̱ iꞌ mène
ieꞌ a̱ yës, elkela wëꞌia̱ ë̀ kë̀ ieꞌ a̱ imène. Erë́ eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ ieꞌ kë̀ alaꞌr ta̱ꞌ,
erë Skëköl kablëꞌ ieꞌ a̱ ttè iꞌ wa: ‘Ká̱ iꞌ meraëyö beꞌ aleripa a̱ beꞌ blënewa̱
eꞌ ukuöki̱ ta̱.’ 6 Ñies Skëköl tö iché ieꞌ a̱: ‘Beꞌ aleripa se̱rdaë ká̱ kua̱ꞌki̱ ki̱
we̱s ká̱ kua̱ꞌki̱ wakpa es. Ee̱ ieꞌpa klördawa̱ kanè mésoie kë̀ patue̱ta̱ꞌ ese.
Iweirdarak sia̱rë döka̱ duas cien tkëyök (400).’ 7 Erë Skëköl tö iché ia̱:
‘Ká̱ wé̱ wakpa tö ieꞌpa weꞌikera, esepa ské weꞌikerayö sia̱rë. Eꞌ ukuöki̱ ta̱
ieꞌpa e̱ꞌ yörattsa̱ ká̱ eꞌ a̱ a̱s yeꞌ dalöiörakitö ká̱ iꞌ ki̱.’ 8 Eta̱ Skëköl tö iché ia̱:
‘Aꞌ alaꞌr wëpa ku̱rke ko̱s esepa tottola kkuölitla tö́ö tsir. Eꞌ ú̱ ke̱kraë iwà
kkachoie tö yeꞌ tö ttè meꞌ beꞌ a̱.’ Eꞌ kue̱ki̱ mik ieꞌ alà kiè Isaac ki̱ ká̱ de
pàköl, eta̱ itóttola kkuölitla téeitö tsir. Es ñies Isaac tö iwé̱ ilà Jacob[l] ta̱.
Eꞌ sù̱ Jacob tö iwé̱ ilaꞌrla dabom eyök kí̱ böl (12), eꞌpa ta̱. Ieꞌpa dör seꞌ dör
Israel aleripa ditséwöpa dabom eyök kí̱ böl eꞌ yë́pa tsá̱.
9 “Erë seꞌ yë́pa tsá̱, eꞌpa ukyëne iël tsirla kiè José eꞌ ta̱. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö
iwato̱ꞌttsa̱ ta̱ yi tö itué̱ eꞌ wa̱ imítse̱r Egipto. Erë Skëköl tsoꞌ ieꞌ ta̱. 10 Ieꞌ tö
itsa̱tké ke̱kraë ko̱s iweirke eꞌ shu̱a̱. Ñies ka̱bikeitsè buaë méitö ia̱. Ñies ieꞌ
tö Faraón ké isa̱u̱k e̱r buaꞌ wa (Egipto wakpa tö iblúpa ko̱s kiè Faraón). Eꞌ
kue̱ki̱ Faraón tö ieꞌ tkéka̱ Egipto íyi ko̱s eꞌ wökirie ñies ieꞌ wák u wökirie.
11 “Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ketba a̱neka̱ Egipto ena Canaán, eꞌ ko̱s a̱. Eꞌ wakpa
weine sia̱rë. Seꞌ yë́pa tsá̱ kë̀ wa̱ ì ku̱ne ñanoie katanoie. 12 Erë mik Jacob
wa̱ ijche̱newa̱ tö iyiwö tsoꞌ Egipto, eta̱ ieꞌ tö ilaꞌr dör seꞌ yë́pa tsá̱, eꞌpa
patkémi iyiwö ta̱u̱k ee̱, eꞌ dör ieꞌpa tsá̱ dëꞌrö. 13 Mik ieꞌpa skà dëꞌrö eta̱
José tö ieꞌpa a̱ iché: ‘yeꞌ dör aꞌ ël.’ Es Faraón wa̱ ijche̱newa̱ tö yi ditséwö
José dör. 14 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ tö iyë́ Jacob ena iyamipa ko̱s tsu̱k patké a̱s
idöbitu̱ Egipto. Eꞌpa döka̱ dabom kuryök ki̱ ske̱l (75). 15 Es Jacob minea̱
se̱nuk Egipto. Ee̱ iblënewa̱. Ee̱ ieꞌ alaꞌr dör seꞌ yë́pa tsá̱, eꞌpa blërulune
ñies. 16 Ieꞌpa nu minene Siquem wötéwa̱ iwakpa pö a̱. Ká̱ eꞌ wato̱ꞌ Hamor
alaꞌr tö Abraham a̱ pöie.
17 “Erë Skëköl kablëꞌ Abraham a̱ ttè iꞌ wa: ‘Beꞌ aleripa yerattsa̱ne yeꞌ tö
Egipto.’ Mik eꞌ ké̱wö dökewa̱tke, eta̱ seꞌ yë́pa kí̱ alöne tai̱ë. 18 Eꞌ ké̱wö skaꞌ
ta̱ Egipto blú ské tkëneka̱, eꞌ kë̀ wa̱ José pakè jche̱r. 19 Bluꞌ eꞌ tö seꞌ yë́pa
ki̱töꞌwé̱ weꞌiké sia̱rë. Ieꞌ tö ieꞌpa ké kësik wa ilaꞌrla wëpa ku̱ne e̱rpa esepa
ko̱s watöktsa̱ a̱s iduölur. 20 Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ Moisés ku̱neꞌ, eꞌ dör buaala
shu̱te̱. Iyë́ ena imì tö ikköꞌné u a̱ döka̱ sí mañat. 21 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌpa ka̱wöta̱
iwatöktsa̱ a̱s iduöwa̱ erë Egipto blú alà busi tö ikué̱wa̱ tsé̱mi u a̱ talaꞌwè̱ we̱s
iwák alà es. 22 Es Moisés yöne tai̱ë íyi jche̱r Egipto wakpa wa̱, ko̱s eꞌ wa. Ittö̀
ë̀ ki̱ ittsënewa̱, ñies ì we̱keitö eꞌ ë̀ ki̱ iwënewa̱ tö ieꞌ dör wëm tai̱ë ese.
23 “Mik ieꞌ ki̱ duas de dabom tkëyök, (40) eta̱ ibikeitséitö: ‘Yeꞌ mía̱ yeꞌ
yamipa dör Israel aleripa eꞌ weblök.’ 24 Eta̱ ieꞌ isué̱ tö egiptowak eköl

---

[l] **7.8** *Jacob:* Eꞌ kiè ñies Israel.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tsoꞌ Israel aleri eköl weꞌikök. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ mishka itsa̱tkök ta̱ egiptowak
ttéwa̱itö iskéie. 25 Ieꞌ ibikeitsé tö iyamipa Israel aleripa é̱na ia̱rmi tö
Skëköl tö ieꞌ patké ieꞌpa tsa̱tkök. Erë kë̀ iwà a̱ne ieꞌpa é̱na. 26 Bule es ta̱ ieꞌ
tö Israel aleripa kué̱ böl ñippök. Ieꞌ ki̱ ikiane tö ieꞌpa mú e̱r buarne ñì ki̱,
eꞌ kue̱ki̱ ichéitö ia̱rak: ‘Aꞌ dör ñì yamipa. ¿Ió̱k aꞌ ñì weꞌikö̀?’ 27 Eta̱ eköl tö
iyami weꞌikeke, eꞌ tö Moisés patkéu̱mi ta̱ ichéitö ia̱: ‘¿Yi tö beꞌ tkéka̱ saꞌ
wökirie saꞌ shu̱lökwakie? 28 ¿Beꞌ é̱na yeꞌ ttakwa̱ we̱s chkì beꞌ tö egiptowak
kötwa̱ es?’ 29 Eꞌ ttséwa̱ Moisés tö ta̱ itkashkar ká̱ bánet kiè Madián ee̱. Ee̱
ise̱né we̱s ká̱ kua̱ꞌki̱ wak es. Ee̱ ilaꞌrla kéka̱ böl.
30 “Ee̱ ieꞌ se̱né dö̀ duas dabom tkëyök (40). Ká̱ et ta̱ Skëköl biyöchökwak
eköl e̱ꞌ kkaché ieꞌ a̱ Sinaí ké̱bata a̱ tsi̱net ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱ꞌ ese
skaꞌ. Ieꞌ e̱ꞌ kkaché ia̱ kal tsir wöñarke böꞌie eꞌ shu̱a̱. 31 Moisés wökranewa̱
iweblök. Erë mik ieꞌ e̱ꞌ skéwa̱ isa̱u̱k buaꞌiewa̱ ta̱ Skëköl ttö̀ ttséitö, eꞌ tö
iché ia̱: 32 ‘Yeꞌ dör beꞌ yë́pa bak ia̱ia̱ë kiè Abraham, Isaac ena Jacob eꞌpa
Këköl.’ Eta̱ Moisés painéka̱ ta̱ië suane kue̱ki̱. Ieꞌ kë̀ diché dëꞌka̱ia̱ isa̱u̱k.
33 Eta̱ Skëköl tö iché ia̱: ‘Wé̱ beꞌ dur, eꞌ ké̱ dör batseꞌr, eꞌ kue̱ki̱ beꞌ klökkuö
yö́ttsa̱. 34 Moki̱ yeꞌ isué̱ tö wé̱pa dör yeꞌ icha tsoꞌ Egipto eꞌpa weirke. Ieꞌpa
kköchöke eꞌ ttséyö. Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ dëꞌttsa̱ ieꞌpa tsa̱tkök. Eꞌ kue̱ki̱ ittsö́: Yeꞌ tö
beꞌ patkerami Egipto.’
35 “Israel aleripa tö iyëꞌ Moisés a̱: ‘¿Yi tö beꞌ tkéka̱ saꞌ wökirie saꞌ
shu̱lökwakie?’ Erë́ ieꞌpa tö ieꞌ watëꞌttsa̱, erë Skëköl tö patkëꞌ ieꞌpa wökirie
ena ieꞌpa tsa̱tkökwakie. Eꞌ bak mik Skëköl biyöchökwak e̱ꞌ kkayëꞌwa̱ ieꞌ
a̱ kal tsitsirla shu̱a̱ eta̱. 36 Es Moisés tö seꞌ yë́pa yëꞌttsa̱ Egipto a̱. Egipto
ena dayë kiè Dayë Mat ee̱ ieꞌ tö ì kë̀ o̱r yi a̱ ese wé̱ ta̱ië. Ñies eꞌ wé̱itö duas
dabom tkëyök ekkë ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱ꞌ ee̱. 37 Ieꞌ wák tö iché ieꞌpa
a̱: ‘Skëköl tö itteköl keraka̱ eköl aꞌ shu̱a̱ we̱s yeꞌ es.’ 38 Mik Israel aleripa
tsoꞌrak echkaie ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱ꞌ ee̱, eta̱ Moisés tsoꞌ ieꞌpa shu̱a̱.
Ñies Skëköl biyöchökwak tté ieꞌ ta̱ Sinaí ké̱bata a̱. Skëköl ttè tö se̱ne meke
sia̱ eꞌ yëne ieꞌ a̱ ee̱, eꞌ pakéne ieꞌ tö seꞌ a̱.
39 “Erë seꞌ yë́pa kë̀ wa̱ ieꞌ ttè dalöiëneꞌ. Ieꞌpa tö ieꞌ ttè watëꞌttsa̱. Ieꞌpa
shkakne Egipto. 40 Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö iché Aarón a̱: ‘Moisés tö seꞌ yëꞌttsa̱
Egipto a̱. Kë̀ saꞌ wa̱ ijche̱r ì tka ieꞌ ta̱. Eꞌ kue̱ki̱ íyi diököl yuö́ seꞌ a̱ böt
mañat dalöiè skëkölie a̱s eꞌ miꞌ seꞌ wëttsu̱k.’ 41 Es ieꞌpa tö baka pupula
diököl yué dalöiè. Ta̱ iyiwak jchérakitö mè baka diököl a̱ idalöioie.
Ieꞌpa tö eꞌ ké̱wö tköꞌwé̱ ta̱ië, baka diököl yuérakitö iwákpa ulà wa, eꞌ
dalöioie. 42 Eꞌ kue̱ki̱ Skëköl e̱ꞌ skéttsa̱ ieꞌpa yöki̱. Ieꞌ tö ieꞌpa méa̱t a̱s bëkwö
dalöiörakitö ieꞌ skéie. Es Skëköl ttekölpa tö ikit iyëkkuö ki̱. Ieꞌpa tö ichè:

‘A Israel aleripa,
mik aꞌ se̱neꞌ ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱ꞌ ee̱ duas dabom tkëyök (40) ekkë,
eta̱ aꞌ tö iyiwak jchëꞌ erë eꞌ kë̀ dör yeꞌ dalöioie.
43 Wé̱ dalöieke pëꞌ tö skëkölie kiè Moloc, eꞌ diököl wéla dami aꞌ wa̱.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ñies wé̱ dalöieke pë' tö skëkölie kiè Refán e' diököl bëkwöie, e' dami
a' wa̱.
E' ko̱s diököl yué a' wákpa tö, esepa dami a' wa̱ dalöiè.
E' kue̱ki̱ ye' tö a' patkeraë ka̱mië weinuk sia̱rë Babilonia wi̱'kie.'[m]
Es ikite̱a̱t.
44 "Es mik se' yë́pa bak se̱nuk ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱' ee̱, eta̱ ie'pa wa̱
datsi'kuö dami e' shu̱kue̱kear Skëköl wéie. E' a̱ ie' bak e̱' kkachök ie'pa
a̱. U e' yöne we̱s ie' tö Moisés ka' iyuök es, we̱s ie' tö ikkayë' ia̱ es. 45 E'
ukuöki̱ ta̱ u e' méa̱t se' yë́pa bak e'pa tö ileripa a̱. Mik ie'pa demi Josué ta̱
pë' kua̱'ki̱ wakpa ká̱ klö'u̱kwa̱, eta̱ u e' mirwa̱rak iwa̱. Skëköl tö pë' kua̱'ki̱
wakpa u̱yéttsa̱ ie'pa yöki̱. E' ukuöki̱ ká̱ tai̱ë ta̱ David tkëneka̱ blu'ie. E'
ké̱wö ska' ta̱ u yöne ia̱ia̱ë datsi'kuö wa, e' tso'ia̱. 46 David wër buaë Skëköl
wa ta̱ ie' a̱ David tö ka̱wö kié ie' dalöio wé yuoie Israel aleripa a̱. 47 Erë
David alà kiè Salomón, e' tö Skëköl wé e' yué. 48 Erë Skëköl dör íyi ulitane
tsa̱ta̱ e' kë̀ se̱r u yué s'ditsö tö ese a̱. Es itteköl eköl tö iyë'a̱t, e' tö ichè:
49-50 'Skëköl tö ichè:
Ká̱ jaì e' dör ye' e̱' tkoie.
ká̱ i' dör ye' klö̀ tkose̱r.
Ye' wák tö íyi ko̱s yö',
e' kue̱ki̱ ¿we̱s a' tö u yuèmi ye' a̱?
¿We̱s a' tö ká̱ mèmi ye' a̱ e̱noie?'[n]
Es ikite̱a̱t.
51 "Erë a' kë̀ tö Skëköl dalöieta̱'. A' e̱r darërë. A' kukuöña darërëë.
Ke̱kraë Wiköl Batse'r wöklö'wè̱ a' tö. A' dör we̱s a' yë́pa bak ká̱ ia̱ia̱ë es.
52 Ie'pa tö Skëköl ttekölpa ko̱s we'ik. Es ñies ittekölpa bak ichök tö yi
dör Yësyësë Chökle e' datse̱, e'pa kötulur ie'pa tö. I̱'ñe ta̱ yi dör Yësyësë
Chökle ñe' detke, erë iwatué̱ttsa̱ a' tö ttèwa̱. 53 A' ulà a̱ Skëköl ttè dalöiëno
dë' ibiyöchökwakpa wa. Erë a' kë̀ tö idalöiè."

Esteban ttéwa̱ ie'pa tö

54 Mik iwökirpa tö ì pakè Esteban tö e' ttsé, eta̱ ie'pa uluneka̱ iki̱ tai̱ë.
Ie'pa kà wötéwa̱ ulune è̱ kue̱ki̱. 55 Erë Esteban ki̱ Wiköl Batse'r kí̱ de tai̱ë
ta̱ iwö kéka̱ ká̱ jaì a̱ ta̱ Skëköl olo tai̱ë e' sué̱itö. Ñies ie' tö Jesús sué̱ dur
Skëköl ulà bua'kka. 56 Ie' tö iché:
—¡Isa̱ú̱! Ye' tso' isa̱u̱k tö ká̱ jaì wékkö àr áie. Ñies Jesús dör S'ditsö Alà
e' sa̱u̱k ye' tso' tö idur Skëköl ulà bua'kka.
57 Erë ie'pa e̱' kukuöña wötéwa̱ a̱s kë̀ iwattsër. Eta̱ ia̱neka̱rak tai̱ë ta̱
imishkarak se̱raa̱ Esteban ki̱. 58 Ta̱ iyéttsa̱rakitö Jerusalén a̱ mítse̱r u'rki̱
ee̱, ta̱ ie'pa tö ie' témi ák wa ittowa̱ie. Esteban kkatökwakpa tso' itök,
e'pa datsi' me'itörak duladula kiè Saulo e' a̱ blè.

---

[m] **7.42-43** Amós 5.25-27 [n] **7.49-50** Isaías 66.1-2

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

59 Ie'pa tso' Esteban tök ák wa, e' dalewa ie' tö ikié Skëköl a̱ i' es: "A
Skëkëpa Jesús, ye' wiköl tsú̱mi be' ska'." 60 E' ukuöki̱ ta̱ ie' e̱' tkéwa̱ kuchë
ki̱ ta̱ ia̱neka̱ tai̱ë: "A Skëkëpa, ì sulu wamblök itso'rak, e' nuí̱ olo'yö́ ie'pa
ki̱."
Mik e' chéitö ta̱ iduowa̱.

8 1 Esteban ttéwa̱ ie'pa tö e' tö Saulo ttsë'wé̱ buaë.

Saulo tö Jesús mik e̱rblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shà̱ ta̱ Skëkëpa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke
pë' tö. Ie'pa ko̱s tkayalmi dö̀ Judea ena Samaria. Erë Jesús ttekölpa tsá̱
e'pa kë̀ mineyal. 2 Wëpa we̱lepa tö Skëköl dalöieke tai̱ë, esepa tö Esteban
nu bléwa̱ ta̱ ie' i̱e̱itsérakitö tai̱ë. 3 Erë Saulo tö Skëkëpa Jesús icha erule
e'pa we'ikémi sia̱rë. Ie' mirwa̱ u a̱ u a̱ ie'pa yöktsa̱ ku̱ulemi patkèmi
wötèwa̱ s'wöto wé a̱ wëpa ena alakölpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa a̱

4 Erë wé̱pa bakyalmi Jerusalén, e'pa tö Jesús tté buaë pakémir ká̱ wa'ñe
wé̱ imirwa̱rak ee̱. 5 Es Felipe mía̱ Samaria. Ee̱ ie' tö wé̱ pairine'bitu̱ idi'
wa s'blúie e' tté pakémi ká̱ e' wakpa a̱. 6 Mik ie'pa tö ie' ttöke e' ttsé ñies
ì kë̀ o̱r yi a̱ ese we̱keitö, e' sué̱rakitö eta̱ ie'pa tö ittö̀ ki̱ttseke bua'iewa̱.
7 Es pë' a̱ wimblupa sulusi tso', esepa bua'wé̱neitö tai̱ë. Wimblupa sulusi
yërulune a̱rkeka̱rak tai̱ë. Es ñies s'kraulewa̱ tai̱ë ena s'bachiulewa̱ tai̱ë,
esepa buanene buaë. 8 E' kue̱ki̱ ká̱ e' wakpa ko̱s ttsë'ne buaë.
9 Eta̱ ká̱ e' a̱ wëm tso' eköl kiè Simón. Ie' kaneblë'mi ia̱ia̱ë we̱s awá es.
E' wa ie' tö Samaria wakpa ki̱të' tai̱ë. Es ie' e̱' kkeö tö ie' dör imale̱pa
tsa̱ta̱. 10 Ká̱ e' wakpa ulitane, sia̱rëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tö ie' ttö̀
klöo̱' buaë. Ie'pa tö iyë': "Skëköl kiè Diché Tai̱ë, e' e̱' yué Simónie."
11 Bànet ie' tö ie'pa ki̱të'bitu̱ ikanè wa. E' kue̱ki̱ ie'pa tö ie' ttö̀ iu̱të'
buaë. 12 Erë mik Felipe tö ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ñies
Jesucristo tté buaë paké, eta̱ ie'pa tö iklö'wé̱ ta̱ ie̱' wöskuélor wëpa ena
alakölpa. 13 Ñies Simón wák e̱rblé Jesús mik ta̱ iwöskuée. Ie' michoë
Felipe ta̱ ke̱kraë. Es ie' isué̱ tö ì kë̀ o̱r yi a̱ ese we̱ke Felipe tö tai̱ë, e' tö ie'
tkiwé̱wa̱.
14 Mik Jesús ttekölpa tsá̱ tso' Jerusalén, e'pa wa̱ ijche̱newa̱ tö Samaria
wakpa tö Skëköl ttè klö'wé̱, eta̱ ie'pa tö Pedro ena Juan patkémi ee̱.
15 Mik idemirak, eta̱ ikiérakitö S'yé̱ a̱ Samaria wakpa tö iklö'wé̱, e'pa ki̱
a̱s Wiköl Batse'r dö̀ ie'pa ki̱. 16 Ka̱m Wiköl Batse'r döbitu̱ ie'pa ulitane ki̱.
Ie'pa wösuule Skëkëpa Jesús ttö̀ wa, e' ë̀ o̱' ie'pa tö. 17 E' kue̱ki̱ Pedro ena
Juan ulà méka̱ ie'pa ki̱ ta̱ Wiköl Batse'r de ie'pa ki̱.
18 Simón tö isué̱ tö mik Jesús ttekölpa tsá̱ ulà méka̱ ie'pa ki̱ eta̱ Wiköl
Batse'r debitu̱ iki̱. E' kue̱ki̱ ie' tö inuköl watké Pedro ena Juan a̱, 19 ta̱ ie'
tö iché ia̱rak:

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Aˈ wa̱ diché tsoˈ se̱, eˈ mú yeˈ a̱ a̱s yi ki̱ yeˈ ulà mèka̱ ta̱ ese ki̱ Wiköl
Batseˈr döbitu̱ we̱s aˈ tö iwe̱ke es.
20 Pedro tö iiu̱té:
—Beˈ tö ibikeitsè tö ì kakmè Skëköl tö eˈ to̱rmi inuköl wa, eˈ kue̱ki̱ beˈ
inuköl weinú ke̱kraë beˈ wák ta̱. 21 Beˈ e̱r kè̀ dör yësyësë Skëköl wöa̱, eˈ
kue̱ki̱ diché iˈ kè̀ menuk beˈ a̱. 22 Beˈ e̱r maneˈú̱ ì sulu wamblekebö iˈ, eˈ
yöki̱. Skëköl a̱ ikiö́ a̱s ì bikeitsébö suluë isalema eˈ nuí̱ oloˈyèmiitö beˈ
ki̱. 23 Yeˈ tö isué̱ tö beˈ e̱r dör suluë kësik è̀me. Eˈ wa̱ beˈ wák ko̱s tsoˈ
klöulewa̱.
24 Simón tö iiu̱té:
—Skëköl a̱ ikiö́ a̱s ì ko̱s ché aˈ tö eˈ kè̀ tkö̀ yeˈ ta̱.
25 Eta̱ ì o̱ˈ Skëköl tö ieˈpa ta̱ eˈ ttè paké Pedro ena Juan tö. Ñies
sˈpattérakitö Skëkëpa Jesús tté wa. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa míyalne Jerusalén.
Ta̱ ñala̱ wa Samaria shu̱a̱ ká̱ tsoˈ tai̱ë, eˈ wakpa a̱ ieˈpa tö Jesús tté buaë
pakerami we̱s imirdak es.

Felipe tö Etiopía wák eköl wöblaˈwé̱

26 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Skëköl biyöchökwak eköl tö iché Felipe a̱: "Beˈ yúshka
dayë ñak kke̱ Jerusalén ñalé̱ wa dò̀ Gaza." Ñala̱ eˈ tkökemi ká̱ sir poë wé̱
kè̀ yi se̱rku̱ˈ eˈ kke̱. 27 Eta̱ Felipe mía̱ ta̱ ñala̱ eˈ ki̱ wëm kué̱itö eköl, eˈ dör
Etiopía wak. Ieˈ dör iká̱ wökirpa eˈ eköl. Ieˈ dör alaköl tsoˈ Etiopía blúie,
eˈ inuköl blök wökir. Ieˈ dare Jerusalén Skëköl dalöiök. 28 Ieˈ mirwa̱ne
ika̱skaˈ karreta ki̱, eˈ a̱ itkër yëkkuö kit Skëköl tteköl kiè Isaías tö, eˈ sa̱u̱k.
29 Eta̱ Wiköl Batseˈr tö iché Felipe a̱: "Beˈ yú, beˈ e̱ˈ skö́wa̱ karreta se̱
o̱ˈmik." 30 Mik Felipe e̱ˈ skéwa̱ karreta o̱ˈmik, eta̱ ieˈ tö ittsé tö Etiopía wak
tö Skëköl yëkkuö kit Isaías tö, eˈ a̱ritserami. Felipe tö ieˈ a̱ ichaké:
—Yëkkuö se̱ a̱ritseke beˈ tö ¿eˈ wà a̱ne beˈ é̱na?
31 Ieˈ tö iiu̱té:
—Kè̀ yi ku̱ˈ yeˈ wöblaˈu̱k ta̱ ¿we̱s yeˈ a̱ iwà a̱rmi?
Ieˈ tö Felipe kié e̱ˈ tkökka̱ ieˈ o̱ˈmik. 32 Ieˈ tö ia̱ritserami wé̱ ichéitö:
"Ieˈ dör we̱s obeja urula tsè̱mi ttèwa̱ es.
We̱s obeja pupula kè̀ a̱rta̱ˈ mik iköyök tërke eta̱,
es ñies kè̀ ieˈ wa̱ ì yëne.
33 Ieˈpa tö ijaëwé̱ sia̱rë ta̱ ikichatéttsa̱rakitö,
erë ì ki̱ ikichatënettsa̱ eˈ kè̀ dör moki̱.
Ieˈ ttéwa̱rakitö a̱s kè̀ ise̱ria̱ ká̱ iˈ ki̱,
eˈ kue̱ki̱ kè̀ ieˈ alà a̱te̱."[o]
34 Etiopía wak tö Felipe a̱ ichaké:
—Beˈ weˈikèyö, ichö́ ña, ¿yi cheke Skëköl tteköl Isaías tö ttè iˈ wa? ¿Ieˈ
wák e̱ˈ chöke ö o̱ˈka chekeitö?

---

[o] **8.32-33** Isaías 53.7-8

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Eta̱ ttè a̱ritsétkeitö, eꞌ wa Felipe tö ieꞌ a̱ Jesús tté buaë pakémi. 36-37 Es
ittöramirak ñala̱ wa ta̱ ee̱ diꞌ kué̱rakitö. Eta̱ Etiopía wak tö iché Felipe a̱:
—Íe̱ diꞌ tsoꞌ. ¿Ì kue̱ki̱ beꞌ kȅ tö yeꞌ wöskuè?[p]
38 Eta̱ Etiopía wak tö iché karreta ñakökwak a̱ tö karreta wöklöꞌú̱wa̱. Ta̱
ieꞌpa e̱ꞌ éwa ta̱ imíyal bölë diꞌ a̱. Ee̱ Felipe tö Etiopía wak wöskuée. 39 Mik
ie̱ꞌ yélune diꞌ a̱ eta̱ Skëköl Wiköl tö Felipe batséka̱mi bet ká̱ bánet a̱,
Etiopía wak kȅ wa̱ isu̱neia̱ yës, erë imía̱ ttsëꞌne buaë kaneë. 40 Eta̱ Felipe
tö isué̱ tö ieꞌ demi dur ká̱ kiè Azoto ee̱. Eta̱ ieꞌ mía̱ Jesús tté buaë pakök
ká̱ tsoꞌ ñala̱ ki̱ ese wakpa a̱ dȍmi Cesarea.

Saulo e̱r maneꞌwé̱ Jesús a̱

9 1-2 Eꞌ dalewa Saulo tsoꞌia̱ Skëkëpa ttökatapa pau̱ñuk ttèwa̱. Eꞌ kue̱ki̱
ieꞌ mía̱ sacerdote kibi skaꞌ yëkkuö kiök shkowa̱ie judiowak ñì
dapaꞌwo̱ wé tsoꞌ Damasco ee̱. Yëkkuö eꞌ ki̱ ka̱wö mène ia̱ sꞌtsoꞌ ttè kiè
Jesús dör Ñala̱ Pa̱ꞌa̱li̱ eꞌ diki̱a̱ esepa yulök klöꞌwo̱wa̱ tsȅmi Jerusalén, kȅ
tkine tö alakölpa ö wëpa idir. 3 Erë mik Saulo dökemitke tsi̱net Damasco
eꞌ bet ibite̱shka ká̱ jaì a̱ böꞌwöie eꞌ olo bune ta̱ië ipamik. 4 Ta̱ ieꞌ a̱nere i̱ski̱.
Eta̱ ttȍ ttséitö tö iché ia̱: “A Saulo, a Saulo, ¿ió̱k beꞌ tö yeꞌ weꞌikeke?”
5 Saulo tö ieꞌ a̱ ichaké: “A Skëkëpa, ¿beꞌ dör yi?” Eta̱ iiu̱téneitö: “Yeꞌ dör
Jesús weꞌikeke beꞌ tö eꞌ. 6 Erë beꞌ e̱ꞌ kö̱́ka̱. Beꞌ yú Damasco. Ee̱ beꞌ a̱ iyërmi
tö ì u̱k beꞌ ké.”
7 Eta̱ Saulo wapiepa tkirulune ta̱ië. Ieꞌpa tö yile ttȍ ttsé, erë kȅ ieꞌpa wa̱
yi su̱ne. 8 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Saulo e̱ꞌ kéka̱ ta̱ iwöbla shu̱ppée, erë kȅ iwawër. Eꞌ
kue̱ki̱ itsé̱mirakitö ulà iërule dȍ Damasco. 9 Ee̱ ieꞌ se̱né ká̱ mañat kȅ wöbla
wawëne, kȅ wa̱ ì ñane, kȅ wa̱ ì yane yës.
10 Jesús ttökata eköl kiè Ananías se̱rke Damasco eꞌ a̱ Skëkëpa Jesús e̱ꞌ
kkachéwa̱ kabsue̱ie ta̱ iché ia̱: “¡A Ananías!” Ieꞌ iiu̱té: “A Skëkëpa Jesús,
ichȍ́ ña.”
11 Skëkëpa tö iché ia̱: “Beꞌ yú ñala̱ kiè Yësyësë eꞌ ki̱ dȍ Judas u a̱. Ee̱
wëm tsoꞌ kiè Saulo datse̱ Tarso, eꞌ yulȍ́. Ieꞌ tsoꞌ ttök Sꞌyȇ́ ta̱. 12 Ieꞌ tö
isué̱ kabsue̱ie tö wëm kiè Ananías dewa̱ ieꞌ skaꞌ iulà méka̱ iki̱ a̱s iwöbla
wawërne, eꞌ dör beꞌ.”
13 Ieꞌ iiu̱té: “A Skëkëpa Jesús, erë yeꞌ a̱ iyëule ta̱ië ieꞌpa wa̱ tö wëm eꞌ
tö beꞌ icha batseꞌr tsoꞌ Jerusalén eꞌpa weꞌikeke sia̱rë. 14 I̱ꞌñe ta̱ eꞌ de íe̱.
Sacerdotepa wökirpa tö ka̱wö mé ieꞌ a̱ a̱s wé̱pa tö beꞌ a̱ e̱ꞌ tsa̱tkè kié esepa
ko̱s klöꞌu̱luritö.”
15 Erë Skëkëpa Jesús tö iché ia̱: “Beꞌ yú. Yeꞌ tö wëm eꞌ shu̱kitbak a̱s ieꞌ
tö yeꞌ tté pakȍ pëꞌ kȅ dör Israel aleripa esepa a̱ ena iblúpa a̱ ñies Israel

---

[p] **8.37** Yëkkuö kitule ká̱ ia̱ia̱ë ke̱weie imale̱pa yöki̱ esepa kȅ wa̱ 8.37 kite̱ka̱. Ttè eꞌ tö ichè: *Felipe tö ieꞌ a̱ iché: —Beꞌ tö ttè iꞌ klöꞌwé̱ moki̱ë eꞌ ta̱ beꞌ wösurmi. Eta̱ wëm tö iiu̱té: —Yeꞌ tö iklöꞌwé̱ tö Jesucristo dör Skëköl Alà eꞌ.*

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aleripa a̱. 16 Yeˈ wák tö ikkacheraë ieˈ a̱ tö ieˈ ka̱wöta̱ weinuk yeˈ tté
kue̱ki̱.”
17 Eta̱ Ananías demi Saulo skaˈ ta̱ iulà méka̱ iki̱ ta̱ iché ia̱:
—A yami Saulo, Skëkëpa Jesús e̱ˈ kkayëˈwa̱ beˈ a̱ ñala̱ ki̱ beˈ dëˈbitu̱ eˈ
wa, eˈ tö yeˈ patké a̱s beˈ wöbla wawërne ñies a̱s Wiköl Batseˈr iërwa̱ beˈ
a̱.
18 Eˈ bet ta̱ ì tsoˈ Saulo wöbla mik nima kkuö sù̱, eˈ darolone ta̱ iwöbla
wawënene. Eta̱ ieˈ e̱ˈ kéka̱ ta̱ imía̱ ta̱ ieˈ e̱ˈ wöskuée. 19 Eˈ ukuöki̱ ta̱
ichkéne ta̱ idiché iënene. Eta̱ ieˈ e̱ˈ tsé̱a̱t Jesús ttökatapa we̱lepa tsoˈ
Damasco eˈpa ta̱ ká̱ elke ulatök.

Saulo tö Jesús tté paké Damasco

20 Eˈ ukuöki̱ ta̱ bet Saulo tö Jesús tté pakémi judiowak a̱ ieˈpa ñì
dapaˈwo̱ wé ko̱s a̱. Ieˈpa a̱ ichekeitö tö Jesús dör Skëköl Alà chökle.
21 Wé̱pa ko̱s tö ieˈ ttö̀ ttsé, eˈpa wökrarulune ittsök ta̱ iñi chakérak:
—¿Ieˈ wí̱ kë̀ dör wé̱pa tö e̱ˈ tsa̱tkè kié Jesús a̱ tsoˈ Jerusalén esepa weˈik
sia̱rë? ¿Kë̀ ieˈ wëbi wí̱ dëˈbitu̱ ieˈpa esepa tsoˈ íe̱ eˈpa klöˈu̱kwa̱ wömèttsa̱
sacerdotepa wökirpa ulà a̱?
22 Erë Saulo tö Jesús tté pakéwa̱ie ki̱ta̱ ki̱ta̱, kë̀ suane. Ieˈ tö ikkaché
judiowak se̱rke Damasco eˈpa a̱ tö moki̱ Jesús dör wé̱ pairineˈbitu̱ idiˈ wa
sˈblúie eˈ. Ttè eˈ wa ieˈpa siwa̱ˈblöwé̱lur ieˈ tö.

Saulo tkashkar judiowak yöki̱

23 Ká̱ ta̱ie̱ë ukuöki̱ ta̱ judiowak tté ñita̱ Saulo ttowa̱. 24 Erë eˈ jche̱newa̱ ieˈ
wa̱. Ñië nañeë ieˈpa tsoˈ ipanuk ttéwa̱ ká̱ wékkö dökettsa̱ ese skaˈ. 25 Erë
nañewe iklépa tö ieˈ iéka̱ kkö̃ blublu a̱ ta̱ iiémi ká̱ tsoˈ kköiëule shkit
ka̱kke̱ë eˈ mik e̱nae̱na. Es ieˈ tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

26 Mik ieˈ demi Jerusalén, eta̱ ie̱ˈ dapaˈwa̱k Jesús ttökatapa ta̱. Erë ieˈpa
kë̀ wa̱ iklöo̱ne tö moki̱ ieˈ e̱rblé Jesús mik. Ieˈpa suane iyöki̱. 27 Erë Bernabé
wa̱ ieˈ mítse̱r kkachè Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa a̱. Bernabé tö ipaké ieˈpa a̱
tö Saulo tö Skëkëpa Jesús su̱ˈ ñala̱ ki̱ ta̱ ee̱ itté ieˈ ta̱. Ñies ichéitö tö Saulo
ka̱pakétke Damasco Jesús ttö̀ wa kë̀ suane. 28 Es Saulo e̱ˈ tsé̱a̱t Jerusalén
dami Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa ta̱. Ke̱kraë ieˈ tö Skëkëpa Jesús tté pakeke kë̀
suane. 29 Ñies ieˈ tö itté pakeke judiowak ttöke griegoie esepa a̱. Erë ieˈpa
ñì iu̱téka̱ ta̱ie̱ ieˈ ta̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tö imaˈwé̱ ttèwa̱. 30 Mik eˈ jche̱newa̱
iyamipa wa̱, eta̱ ieˈpa wa̱ imítse̱r Cesarea, ee̱ ta̱ ipatkémi dö̀ Tarso.
31 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Skëkëpa Jesús icha erule erule ko̱s tsoˈ Judea ena Galilea
ena Samaria eˈpa a̱te̱ne bë̀rë, kë̀ yi tö ieˈpa weˈikèia̱. Ieˈpa yörke buaë
Skëköl ttè diki̱a̱. Ñies ieˈpa tö Skëköl dalöieke ta̱ië. Wiköl Batseˈr tö ieˈpa
ki̱meke a̱s ikí̱ iërdak ta̱ie̱ë ke̱kraë.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Eneas buanene

32 Pedro shköke ká̱ waꞌñe ieꞌpa ko̱s pakök wé̱ ieꞌpa tsoꞌ ese skaꞌ. Eta̱
ide ñies ká̱ kiè Lida sꞌbatseꞌrpa se̱rke ee̱ eꞌpa pakök. 33 Eta̱ ee̱ wëm eköl
kué̱itö kiè Eneas eꞌ kraulewa̱ meꞌr ka̱ꞌ ki̱ eꞌ ki̱ duas de pàköl (8). 34 Pedro
tö iché ia̱:
—Jesucristo tö beꞌ buaꞌwé̱ne. Beꞌ e̱ꞌ kő̱ka̱ ta̱ beꞌ ka̱ꞌ pashuő̱.
Eꞌ bet ta̱ ieꞌ e̱ꞌ kéka̱. 35 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ pëꞌ tsoꞌ Lida ena Sarón, eꞌpa ulitane
tö ieꞌ sué̱. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa e̱r maneꞌwé̱ Skëkëpa Jesús a̱.

Dorcas shke̱neka̱ne

36 Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ ká̱ kiè Jope ee̱ alaköl se̱rke eköl dör Jesús ttökata,
eꞌ kiè Tabitá (griegoie ikiè eꞌ dör Dorcas[q]). Ke̱kraë ieꞌ bak ì buaë u̱k ena
sꞌsia̱rëpa ki̱muk. 37 Ká̱ eꞌ ulatök ta̱ ieꞌ kirinewa̱ ta̱ iduowa̱. Inú pasunetke
ta̱ iméka̱ úshu̱ ká̱kke̱ ese a̱. 38 Jope a̱te̱ Lida o̱ꞌmik wé̱ Pedro tsoꞌ ee̱. Jesús
ttökatapa se̱rke Jope, eꞌpa wa̱ ijche̱r tö ieꞌ tsoꞌ Lida, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö wëpa
patké böl ichök ieꞌ a̱: “Beꞌ shkő̱ bet Jope.”
39 Es ieꞌ mía̱ ieꞌpa ta̱. Mik idemirak, eta̱ ieꞌ tsé̱mi u shu̱a̱ wé̱ Dorcas nu
meꞌr ee̱. Alakölpa schő̱[r] ko̱s iu̱ke tai̱ë. Eꞌpa iënewa̱ ieꞌ pamik. Eta̱ ieꞌpa
tö paio ena datsiꞌ yöꞌ Dorcas tö mik ibak ttsëꞌka eta̱, eꞌ kkaché Pedro a̱.
40 Eta̱ Pedro tö ieꞌpa ké e̱ꞌ yökulur ta̱ ieꞌ e̱ꞌ tkéwa̱ kuchë ki̱ ta̱ itté Sꞌyë̱́ ta̱.
Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ tö inú sué̱ ta̱ iché:
—A Tabitá, beꞌ e̱ꞌ kő̱ka̱.
Eta̱ ieꞌ wöbla shu̱ppée. Mik Pedro sué̱itö eta̱ ieꞌ e̱ꞌ tkése̱r. 41 Pedro tö
iklöꞌwé̱wa̱ iulà a̱ duéka̱. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ tö alakölpa schő̱ ena sꞌbatseꞌr
male̱pa kié ta̱ Tabitá kkachéitö ieꞌpa a̱ ttsëꞌka. 42 Eꞌ jche̱newa̱ Jope wakpa
ko̱s wa̱ ta̱ ieꞌpa tai̱ë e̱rblé Skëkëpa Jesús mik. 43 Ta̱ Pedro e̱ꞌ tsé̱at tai̱ë Jope
wëm kiè Simón eꞌ skaꞌ. Wëm eꞌ dör iyiwak kkuölit kanéu̱kwak.

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a̱

10 1 Ká̱ kiè Cesarea ee̱ wëm se̱rke eköl kiè Cornelio, eꞌ dör Roma
ñippökwakpa eruleë kiè Italiano eꞌ capitán. 2 Ieꞌ kë̀ dör judiowak
erë ieꞌ dör wëm yësyësë Skëköl wöa̱. Ieꞌ ena iyamipa e̱kka, eꞌpa tö Skëköl
dalöieke tai̱ë. Ñies ieꞌ tö inuköl kakmeke tai̱ë judiowak ki̱moie. Ke̱kraë
ieꞌ ttöke Skëköl ta̱. 3 Ká̱ et tsá̱li̱ ta̱ diwö de mañat, eta̱ ieꞌ tö isué̱ buaë
kabsue̱ie tö Skëköl biyöchökwak eköl dewa̱ wé̱ ieꞌ tsoꞌ ee̱ ta̱ ichéitö ia̱: “A
Cornelio.” 4 Ieꞌ tkinewa̱ ta̱ Skëköl biyöchökwak sué̱wa̱itö krereë ta̱ ieꞌ tö
iché ia̱: “A këkë, ¿Ì kiane beꞌ ki̱?” Eta̱ Skëköl biyöchökwak tö ieꞌ iu̱té: “Beꞌ
ttöke Skëköl ta̱ ena sꞌsia̱rëpa ki̱meke, eꞌ wër buaë ieꞌ wa. 5 Eꞌ kue̱ki̱ yile

[q] 9.36 *Dorcas:* Sꞌkiè eꞌ wà kiane chèsu̱li̱. [r] 9.39 *schő̱:* Eꞌ dör alakölpa wëm blëulewa̱ ka̱m
se̱rwa̱ne ese.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

patkṓmi Jope. Ee̱ wëm tsoˈ kiè Simón, kiè ñies Pedro eˈ kiök patkṓ. 6 Ieˈ
tsoˈ wëm eköl kiè ñies Simón dör iyiwak kkuölit kanéu̱kwak, eˈ skaˈ, ieˈ u
meˈr dayë kkömik.”
7 Mik Skëköl biyöchökwak ttè o̱ne Cornelio ta̱ eˈ mía̱ eta̱ Cornelio tö
ikanè mésopa kié böl ena iñippökwak kiéitö eköl ñies. Ñippökwak eˈ tö
Skëköl dalöieke tai̱ë. Ieˈ dör Cornelio ki̱mukwak buaˈie. 8 Cornelio tö ì ko̱s
tka ieˈ ta̱ eˈ paké ieˈpa a̱. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa patkémiitö dȍ Jope.
9 Bule es diwö de bata a̱ ta̱ Cornelio kanè mésopa dami ñala̱ wa döketke
tsi̱net Jope. Eˈ dalewa Pedro tkaka̱ u bata ki̱ ttök Skëköl ta̱. 10 Pedro dué
bli wa̱ erë u̱lirkeia̱ ieˈ a̱, eˈ dalewa isué̱itö kabsue̱ie. 11 Ieˈ tö isué̱ tö ká̱ jaì
kköbunane ta̱ datsiˈ ukuö bërie su̱ë iklöulewa̱ ibata tkël a̱, eˈ bite̱wa̱ dȍ
i̱ski̱. 12 Datsiˈ ukuö eˈ shu̱a̱ iyiwak klȍka, e̱ˈ sköke ibatsi̱ˈ ki̱ ena dù dör ñá
judiowak a̱ esepa tkërki̱ tsa̱ki̱ë. 13 Eta̱ ieˈ tö ttȍ ttsé ta̱ ichéitö ia̱: “A Pedro,
beˈ e̱ˈ kṓka̱. Iyiwak se̱ ttṓ ta̱ ikatṓ.”
14 Erë ieˈ tö iiu̱té: “Au. A Skëköl, iyiwak dör ñá ese kȅ kataule yeˈ wa̱
yës.” 15 Ta̱ ttȍ eˈ tö ichéne Pedro a̱: “Ì batseˈwé̱tke Skëköl tö eˈ kȅ kiaria̱
ñá.”
16 Eˈ tka mañatökicha ta̱ datsiˈ ukuö míka̱ne ká̱ jaì a̱. 17 Pedro tsoˈia̱
ibikeitsök tai̱ë ì sué̱yö kabsue̱ie ¿i̱ma eˈ wà kiane chè? Eˈ wösha̱ë ta̱ wëpa
patkëˈ Cornelio tö, eˈpa tö Simón u kué̱ ta̱ iëte̱r Simón ukkö a̱. 18 Ieˈpa tö
ichaké: “¿Í̱e wëm kiè Simón kiekerakitö ñies Pedro, eˈ tsoˈ?”
19 Pedro tsoˈia̱ ì sué̱itö kabsue̱ie eˈ bikeitsök, eta̱ Wiköl Batseˈr tö iché
ia̱: “Ittsṓ. Wëpa mañal tsoˈ beˈ yulök. 20 Beˈ e̱ˈ ṓwa ta̱ beˈ yú ieˈpa ta̱. Kȅ
ibikeitsar bötböt. Yeˈ tö ieˈpa patkébitu̱ beˈ tsu̱kmi.”
21 Eta̱ Pedro e̱ˈ éwa ta̱ iché ieˈpa a̱:
—Yi yuleke aˈ tö, eˈ dör yeˈ. ¿Ì dör iwà?
22 Ieˈpa iiu̱té:
—Wëm kiè Cornelio dör Roma ñippökwakpa capitán eköl, eˈ tö saˈ
patkëˈ beˈ yulök. Ieˈ dör wëm yësyësë. Skëköl dalöiekeitö tai̱ë. Judiowak
ulitane ki̱ ieˈ kiar tai̱ë. Skëköl biyöchökwak batseˈr eˈ eköl tö iyëˈ ieˈ a̱:
“Pedro kiṓ a̱s ieˈ bitu̱ beˈ u a̱. Ì ko̱s cheke ieˈ tö beˈ a̱, eˈ ttsṓ.”
23 Eta̱ Pedro tö ieˈpa kiéwa̱ we̱shke̱. Ee̱ ieˈpa kapére. Bule es ta̱ ieˈ mía̱
ieˈpa ta̱. Ñies sˈyamipa se̱rke Jope eˈpa we̱lepa mía̱ ieˈ wapieie. 24 Bökki̱
es ta̱ idemirak Cesarea. Ee̱ Cornelio tö iyamipa ena pëˈ su̱ule iwa̱ buaë
eˈpa kiˈ e̱ˈ dapaˈu̱kka̱ Pedro ttȍ ttsök. Eˈpa ko̱s de ieˈ panuk. 25 Mik ieˈ
de Cornelio u a̱ eta̱ Cornelio dettsa̱ ishke̱ˈu̱k ta̱ ieˈ e̱ˈ tkéwa̱ kuchë ki̱ ieˈ
wösha̱ë idalöioie. 26 Erë ieˈ tö iké e̱ˈ duökka̱ ta̱ iché ia̱:
—Beˈ e̱ˈ duṓka̱. Yeˈ dör sˈditsö ñies we̱s beˈ es.
27 Pedro ttöramiia̱ Cornelio ta̱ eta̱ idewa̱rak we̱shke̱ ta̱ ieˈ isué̱ tö tai̱ë
pëˈ dapanewa̱. 28 Ieˈ tö iché ieˈpa a̱:
—Aˈ wa̱ ijche̱r tö saˈ judiowak kȅ a̱ ka̱wö ta̱ˈ pëˈ kȅ dör judiowak esepa
pakök ena shkök pëˈ esepa ta̱. Erë Skëköl tö ikkaché yeˈ a̱ tö kȅ yeˈ ka̱wö

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta̱ˈia̱ ichök tö yile dör ñá. 29 Eˈ kue̱ki̱ mik yeˈ kine, eˈ bet ta̱ yeˈ bite̱a̱, kë̀
wa̱ ì chakine. Yeˈ tö aˈ a̱ ichakè ¿iö́k aˈ tö yeˈ kié?
30 Cornelio tö iiu̱té:
—Tkali ikëkkë ta̱ yeˈ tkër ttök Skëköl ta̱ yeˈ u a̱ we̱s yeˈ wöblar ká̱ bit
ekkë diwö de mañat eta̱. Eˈ bet ta̱ wëm eköl de dur yeˈ wörki̱, eˈ datsiˈ
dör dalölöë. 31 Eˈ tö yeˈ a̱ iché: ‘A Cornelio, beˈ ttöke Skëköl ta̱ eˈ ttsé ieˈ
tö. Beˈ tö sˈsia̱rëpa ki̱meke eˈ wër buaë ieˈ wa. 32 Yile patkö́mi Jope Simón
kiè ñies Pedro, eˈ kiökbitu̱. Ieˈ tsoˈ wëm skà kiè Simón dör iyiwak kkuölit
kanéu̱kwak eˈ u a̱. Eˈ u meˈr dayë kkömik.’ 33 Eˈ bet ta̱ yeˈ tö beˈ tsu̱k patké
ta̱ beˈ debitu̱ e̱r buaˈ wa. Es saˈ ulitane e̱ˈ dapaˈwé̱ íe̱ Skëköl wöa̱ ì chök ieˈ
tö beˈ ké saˈ a̱ eˈ ttsök.

Pedro tö Skëköl tté buaë paké Cornelio skaˈ

34 Eta̱ Pedro ttémi ta̱ ichéitö ieˈpa a̱:
—I̱ˈñe ta̱ yeˈ é̱na ia̱ne tö moki̱ sulitane dör ñies ë̀me Skëköl a̱. 35 Eˈ kue̱ki̱
ká̱ waˈñe wé̱pa tö ieˈ dalöieke ta̱ ise̱rke yësyësë esepa kiar ieˈ ki̱. 36 Ieˈ
e̱r buarmine seˈ ki̱ Jesucristo dör sulitane Këköl eˈ batamik, eˈ tté buaë
pakane saˈ dör Israel aleripa eˈpa a̱. Eˈ jche̱r aˈ wa̱. 37 Ñies ì bak judiowak
ké̱ ko̱s a̱ eˈ jche̱r buaë aˈ wa̱. Juan tö iyëˈ tö sˈka̱wöta̱ e̱ˈ wöskuök. Eˈ
ukuöki̱ ta̱ Jesús tö sˈpattémi Galilea. 38 Ñies aˈ wa̱ ijche̱r buaë tö Skëköl tö
iWiköl Batseˈr patké Jesús Nazaret wak eˈ ki̱ idiché tai̱ë. Ieˈ shké ke̱kraë
pëˈ ulitane shu̱a̱ íyi buaë kanéu̱k. Ñies sˈweˈikeke bë́ tö esepa buaˈwé̱neitö
Skëköl tsoˈ ieˈ ta̱ eˈ kue̱ki̱. 39 Ì wé̱ ieˈ tö Jerusalén ena judiowak ká̱ male̱pa
a̱, eˈ ko̱s sué̱ saˈ tö. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ittéwa̱rakitö wötëulewa̱ krus mik. 40 Erë
eˈ ki̱ ká̱ de mañat ta̱ Skëköl tö ishke̱ˈwé̱ka̱ne ta̱ ikkachéitö saˈ a̱. 41 Ieˈ kë̀
e̱ˈ kkayëne sulitane a̱. Saˈ ë̀ a̱ ieˈ e̱ˈ kkaché. Skëköl tö saˈ shu̱kitbak a̱s saˈ
tö Jesús sa̱ù̱ saˈ wák wöbla wa. Ieˈ shke̱neka̱ne eˈ ukuöki̱ ta̱ saˈ chké saˈ
diˈyé ieˈ ta̱. 42 Ieˈ tö saˈ patké ittè buaë pakök sulitane a̱ ñies ichök ia̱rak tö
ieˈ tkéka̱ Skëköl tö sˈttsëˈka ena sˈduulewa̱, eˈpa shu̱lökwakie. 43 Ká̱ ia̱ia̱ë
Skëköl ttekölpa ulitane tö Jesús pakaˈa̱tbak ta̱ iyëˈa̱trakitö tö yi e̱rblé ieˈ
mik esepa nuì̱ olordaë ieˈpa ki̱ ieˈ batamik.

Pëˈ kë̀ dör judiowak esepa ki̱ Wiköl Batseˈr de

44 Pedro tsoˈia̱ ipakök ieˈpa a̱ ta̱ eˈ shu̱a̱ Wiköl Batseˈr debitu̱ ieˈpa ko̱s
tsoˈ ieˈ ttö̀ ki̱ttsök, eˈpa ki̱. 45-46 Eta̱ Jesús mik e̱rblökwakpa dör judiowak
dëˈbitu̱ Pedro ta̱ eˈpa tö isué̱ tö we̱s Wiköl Batseˈr debitu̱ pëˈ kë̀ dör
judiowak, esepa ki̱ ñies. Ieˈpa tö ittsé tö ittökerak ttö̀ kua̱ˈki̱ kua̱ˈki̱ wa.
Ñies Skëköl ki̱kökka̱ itsoˈrak. Eˈ tö ieˈpa tkiwé̱wa̱. 47 Eta̱ Pedro tö iché:
—Wiköl Batseˈr debitu̱ ieˈpa ki̱ we̱s saˈ ki̱ itsá̱ dëˈbitu̱ es. Eˈ kue̱ki̱ kë̀ yi a̱
iwöklönuk tö kë̀ ieˈpa wöskuar diˈ a̱.
48 Ieˈ tö ikérak e̱ˈ wöskuök Jesucristo ttö̀ wa. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa tö ieˈ a̱
ikié tai̱ë: “Beˈ e̱ˈ tsú̱at saˈ ta̱ ká̱ böt mañat.”

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pedro tö Cornelio tté paké Jerusalén

11 1Jesús ttekölpa tsá̱ ena s'yamipa male̱pa tso' Judea, e'pa tö ittsé
tö pë' kȅ dör judiowak, ñies esepa tö Skëköl ttè klö'wé̱. 2Mik
Pedro dene Jerusalén, eta̱ Jesús mik e̱rblökwakpa dör judiowak, esepa
we̱lepa tö ie' ché suluë. 3Ie'pa tö ie' a̱ ichaké:
—¿Ió̋k be' dare pë' kȅ dör judiowak esepa pakök ena chkök ie'pa ta̱?
4Ie' tö ì ko̱s tka e' paké ie'pa a̱ se̱raa̱ ta̱ iché ia̱:
5—Ye' bak Jope ta̱ ye' ttöke Skëköl ta̱, e' shu̱a̱ ye' tö ì sué̱ kabsue̱ie. Ì̀
sué̱yö e' dör datsi' ukuö bërie su̱ë klöulewa̱ ibata tkël a̱. E' bite̱wa̱ ká̱ jaì
a̱ dȍ wé̱ ye' tso' ee̱. 6Eta̱ ye' tö isué̱ bua'iewa̱ isuo̱ie tö ì tso' ishu̱a̱. Ye' tö
iyiwak klȍka, iyiwak kañiru, iyiwak e̱' sköke ibatsi̱' ki̱ ena dù, esepa sué̱.
7Eta̱ ye' tö ttȍ ttsé e' tö iché ye' a̱: 'A Pedro, be' e̱' kő̋ka̱. Iyiwak se̱ ttő̋ ta̱
ikatő̋.' 8Ye' iiu̱té: 'Au. A Skëköl, ye' kȅ wa̱ iyiwak dör ñá ese kataule yës.'
9Ta̱ ttȍ datse̱ ká̱ jaì a̱, e' tö ichéne ye' a̱: 'Ì̀ batse'wé̱tke Skëköl tö ese kȅ
kiari̱a̱ ñá.' 10E' tka mañatökicha ta̱ imíka̱ne se̱kka̱ ká̱ jaì a̱. 11E' wösha̱ë ta̱,
wëpa mañal patkëule datse̱ Cesarea ye' yulök, e'pa debitu̱ wé̱ ye' tkër e'
wé a̱. 12Wiköl Batse'r tö ye' a̱ iché: 'Kȅ ibikeitsar bötböt. Be' yú ie'pa ta̱.'
Ñies s'yamipa teröl i' dare ye' ta̱. Sa' ko̱s dewa̱ Cornelio u a̱. 13Ie' tö sa' a̱
ipaké tö we̱s ie' tö Skëköl biyöchökwak sué̱ dur eköl ie' u a̱. E' tö iché ia̱:
'Yile patkő̋mi dȍ Jope ee̱ wëm tso' kiè Simón, e' kiè ñies Pedro, e' kiő̋bitu̱.
14Ie' tö icheraë be' a̱ we̱s be' ena be' yamipa ko̱s e'pa tsa̱tkërmi.' 15Mik ye'
tö Jesús tté pakémi ie'pa a̱, eta̱ Wiköl Batse'r debitu̱ ie'pa ki̱ we̱s idë'bitu̱
sa' ki̱ kuaë es. 16Eta̱ ì yë' Skëkëpa Jesús tö ye' a̱, e' a̱ne ye' é̱na. Ie' tö ye'
a̱ iyë': 'Juan tö s'wöskué di' a̱, erë a' iërdawa̱ Wiköl Batse'r a̱.' 17Iwënewa̱
tö Skëköl tö iWiköl mé ie'pa a̱ we̱s imenebak se' a̱ kuaë mik se' e̱rblë'
Skëkëpa Jesucristo mik eta̱ es. E' kue̱ki̱ ¿ye' dör yi Skëköl wöklö'wo̱ie?
18Mik ì ché Pedro tö e' ttsé ie'pa tö, eta̱ isiwa̱'bléwa̱rak ta̱ Skëköl
ki̱kéka̱rakitö. Ie'pa tö iché:
—E' wa se' wa̱ ijche̱r tö pë' kȅ dör judiowak, esepa a̱ ñies Skëköl tö imé
a̱s ie'pa e̱r mane'ȕ̱ ie' a̱ se̱noie michoë.

Skëkëpa Jesús icha eruleë tso' Antioquía e' pakè

19Esteban kötwa̱rakitö e' ukuöki̱ ta̱ Jesús mik e̱rblökwakpa we'ikémitke
tai̱ë pë' tö. E' yöki̱ ie'pa we̱lepa tkayal. We̱lepa míyal dȍ Fenicia. We̱lepa
míyal dȍ Chipre. Iskà mírak dȍ Antioquía. Ká̱ ekkëpa a̱ ie'pa tö Jesús tté
buaë pakeke judiowak ȅ a̱. 20Erë Jesús mik e̱rblökwakpa datse̱ Chipre ena
Cirene, ese we̱lepa míyal Antioquía. Ee̱ Skëkëpa Jesús tté buaë pakérakitö
pë' kȅ dör judiowak esepa a̱. 21Eta̱ Skëkëpa tö ie'pa ki̱mé tai̱ë. E' kue̱ki̱
tai̱ë ká̱ e' wakpa e̱rblé Skëkëpa Jesús mik ta̱ ie̱r mane'wé̱rak ie' a̱.
22Mik Skëkëpa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tö ttè e' ttsé, eta̱
Bernabé patkémirakitö tkörö Antioquía. 23Mik ie' demi, eta̱ ie' tö isué̱

we̱s Skëköl e̱r buaë ché ieꞌpa a̱. Eꞌ tö ieꞌ ttsëꞌwé̱ buaë. Ieꞌ tö ieꞌpa kí̱ patté
a̱s ieꞌpa e̱ꞌ tkö̀wa̱ darërë ke̱kraë ie̱r ko̱s wa ieꞌpa e̱rblö̀ Skëkëpa mik eꞌ a̱.
24 Ieꞌ dör wëm yësyësë. Ieꞌ a̱ tai̱ë Wiköl Batseꞌr tsoꞌ. Ieꞌ tö Jesús bikeitseke
buaꞌiewa̱. Es tai̱ë pëꞌ kí̱ de e̱rblök Skëkëpa mik.
25 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ mía̱ Tarso Saulo yulök. 26 Mik ikué̱itö, eta̱ itsé̱mi
Antioquía e̱ꞌ ta̱. Ee̱ ie̱ꞌ tsé̱a̱rak duas ek. Ieꞌpa e̱ꞌ dapaꞌu̱ke Skëkëpa Jesús
icha erule eꞌpa ta̱. Ká̱ eꞌ wakpa tai̱ë wöblaꞌwe̱kerakitö. Ká̱ eꞌ a̱ Jesús
ttökatapa tsá̱ kine Cristo wakpa.
27 Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ Skëköl ttekölpa we̱lepa tsoꞌ Jerusalén míyal
Antioquía. 28 Eꞌpa shu̱a̱ eköl kiè Agabo, eꞌ e̱ꞌ duéka̱ ta̱ ichéitö Wiköl Batseꞌr
wa tö bli datse̱ ká̱ waꞌñe ki̱. Eꞌ debitu̱ mik Claudio bak Roma wökir kibi eꞌ
ké̱wö skaꞌ. 29 Eta̱ Jesús ttökatapa tsoꞌ Antioquía eꞌpa tö iché ñì a̱: “Mishka
inuköl shtök patkè seꞌ yamipa se̱rke Judea, eꞌpa ki̱moie ko̱s seꞌ a̱ imer
ekkë.” 30 Es ieꞌpa tö iwé̱. Eta̱ ipatkémirakitö Bernabé ena Saulo ulà a̱ a̱s
ieꞌpa tö imù Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa tsoꞌ Judea eꞌpa ulà a̱.

Pedro wötéwa̱rakitö sꞌwöto wé a̱

12 1 Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ bluꞌ kiè Herodes, eꞌ tö Skëkëpa Jesús icha
we̱lepa klöꞌwé̱wa̱ weꞌikè. 2 Ieꞌ tö Santiago dör Juan ël, eꞌ ttökwa̱
patké tabè wa. 3 Mik ieꞌ isué̱ tö eꞌ wër buaë judiowak wa, eta̱ ieꞌ tö Pedro
klöꞌu̱kwa̱ patké. Eꞌ wé̱itö mik judiowak tö Pan Kë̀ Yöule Iwölöwo̱ka̱ Wa eꞌ
ké̱wö tköꞌwe̱kerakitö eta̱. 4 Mik Pedro klönewa̱, eta̱ Herodes tö iwötéwa̱
sꞌwöto wé a̱. Ee̱ ñippökwakpa döka̱ dabom eyök ki̱ teröl (16) eꞌpa tö
ikköꞌneke tkël tkël. Eꞌpa maneꞌwe̱ke tkël tkël kukur kukur. Herodes
tö ibikeitsé tö ka̱wö tköꞌwe̱kerakitö, eꞌ ukuöki̱ ta̱ iyekettsa̱neyö shu̱lè
sulitane wöa̱. 5 Eꞌ dalewa Pedro tsoꞌ sꞌwöto wé a̱. Erë Skëkëpa Jesús icha
erule eꞌpa tsoꞌ ikiök Skëköl a̱ darërëë ieꞌ ki̱ ke̱kraë.

Skëköl biyöchökwak tö Pedro yéttsa̱ sꞌwöto wé a̱

6 Herodes tö Pedro yekettsa̱ shu̱lè, eꞌ nañewe Pedro kapötër ñippökwakpa
böl shu̱sha̱ moulewa̱ tabechka kichaie bötö wa. Ñies ñippökwakpa böl tsoꞌ
sꞌwöto wé ukkö kköꞌnuk. 7 Eꞌ bet Skëköl biyöchökwak de dur ieꞌ skaꞌ ta̱ böꞌwö
olo buneka̱ dalölöë sꞌwöto wé a̱. Eta̱ ikéwa̱itö ichane a̱ a̱s itiꞌrka̱ ta̱ iché ia̱: “¡Beꞌ
e̱ꞌ kő̱ka̱ bet!” Eꞌ bet ta̱ imoulewa̱ tabechka kichaie wa eꞌ wöyërulune. 8 Eta̱
Skëköl biyöchökwak tö iché ia̱: “Beꞌ datsiꞌ ió̱ka̱, beꞌ klökkuö ió̱ka̱.” Ta̱ ieꞌ tö iwé̱
es. Skëköl biyöchökwak ikí̱ ché ia̱: “Beꞌ paio ki̱kkuö ió̱ka̱ ta̱ beꞌ shkő̱ yeꞌ itöki̱.”
9 Eta̱ Pedro mía̱ itöki̱, erë ieꞌ kë̀ é̱na ia̱ne tö ì we̱ke Skëköl biyöchökwak
tö eꞌ dör moki̱. Ieꞌ tö ibikeitsè tö ieꞌ tsoꞌ kabsa̱u̱k. 10 Eta̱ ieꞌpa tkami wé̱
ñippökwakpa iëte̱r ukkö kköꞌnuk ee̱. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ wé̱ ñippökwakpa skà
iëte̱r ee̱ itkamirak ñies. Mik ieꞌpa demi ukkö kibi a̱ yöule tabechka wa a̱te̱
ñala̱ kke̱, eta̱ eꞌ kköbunane e̱r wa. Eta̱ ieꞌpa deyal uꞌrki̱ shkémirak ekuölö
ta̱ Skëköl biyöchökwak tö iméa̱t eköl.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Ekkë ta̱ ie' é̱na ia̱ne tö ì sué̱itö e' dör moki̱. Ie' ibikeitsè: “I̱'ñe ta̱ yö
isué̱ tö moki̱ Skëköl tö ibiyöchökwak patké ye' tsa̱tkök Herodes ulà a̱ ena
ì ko̱s wamblak judiowak é̱na ye' ki̱, e' ulà a̱ ñies.”
12 Mik ie' é̱na ia̱newa̱ bua'iewa̱ ta̱ imía̱ María u a̱. María dör Juan mì. Juan
kiè ñies Marcos. Ee̱ ie'pa daparke tai̱ë ttök Skëköl ta̱. 13 Mik Pedro de dur
ukkö a̱ ie'pa chakök, eta̱ busi eköl dör kanè méso kiè Rode e' mía̱ iweblök tö
yi idir. 14 Mik ie' ttö̀ ttséwa̱ Rode tö, eta̱ ittsë'neka̱ buaë kë̀ deia̱ ukkö ppöök ta̱
itu̱nemine we̱shke̱ ichök tö Pedro de dur ukkö a̱. 15 Ie'pa tö iché ia̱:
—¡Be' a̱li̱neka̱!
Erë ie' iu̱té:
—Moki̱ ye' ttöke.
Ie'pa ie' a̱ iché:
—Au, e' kë̀ dör ie'. E' dör Skëköl biyöchökwak patkëule ikkö'nuk e'.
16 E' dalewa Pedro tso'ia̱ ichakök ukkö a̱. Mik ukkö kköppéerakitö, eta̱
isué̱rakitö tö ie' e' idir ta̱ itkinewa̱rak tai̱ë. 17 Erë ie' tö ikkaché ulà wa tö
a' siwa̱'blö̋. E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö ipaké ie'pa a̱ tö we̱s Skëköl tö iyéttsa̱ s'wöto
wé a̱ ta̱ ichéitö:
—Ttè e' pakö̋ Santiago a̱ ena s'yamipa male̱pa a̱.
E' ukuöki̱ ta̱ ie' e̱' yéttsa̱ mía̱ bánet.
18 Mik ká̱ ñine eta̱ s'wöto wé a̱ ñippökwakpa shu̱ti̱neka̱ tai̱ë Pedro kë̀
ku̱' e' kue̱ki̱. 19 Herodes tö Pedro yulök patké. Erë mik ie'pa kë̀ wa̱ iku̱ne,
eta̱ ie' tö inuí̱ tkéwa̱ iñippökwakpa mik ta̱ ie' tö ie'pa ttökwa̱ patké.
E' ukuöki̱ ta̱ ie' e̱' yéttsa̱ Judea mía̱ se̱nuk Cesarea.

Herodes du'wa̱

20 E' ké̱wö ska' ta̱ blu' Herodes ulurke tai̱ë Tiro ena Sidón wakpa ki̱. E'
kue̱ki̱ ie'pa ka̱wö mé ñì a̱ shkowa̱ie ie' ska' ttök ie' ta̱. Ie'pa tö wëm kiè
Blasto e' pablë'bak a̱s ie' mi' ie'pa ttekölie ttök Herodes ta̱. Ie' kaneblöke
Herodes a̱ iu kue̱bluie. Ie' ttö̀ wa ie'pa tö ka̱wö kié Herodes a̱ tö ie'pa
múa̱t bë̀rë, ie'pa tö chkewö tue̱ke Herodes ká̱ a̱ e' kue̱ki̱.
21 Ká̱ et ta̱ Herodes tö ie'pa kiéttsa̱. Mik e' ké̱wö de, eta̱ ie' tö blu' datsí iéka̱ ta̱
ie' e̱' tkéka̱ s'shu̱lo kulé tso' iwé a̱ e' ki̱ ta̱ ee̱ ika̱paké ie'pa ta̱. 22 Ie'pa tö Herodes
ché a̱neule i' es: “¡Ittöke i', e' kë̀ dör s'ditsö, e' dör kököl we̱le ttöke!” 23 E' ttsër
buaë ie' kukua ta̱ ie' e̱' ki̱kéka̱ tai̱ë, kë̀ wa̱ Skëköl ki̱kaneka̱. E' kue̱ki̱ e' wösha̱ë
ta̱ Skëköl biyöchökwak eköl tö duè méka̱ iki̱. Ie' katéwa öña tö ta̱ iduowa̱.
24 E' dalewa ta̱ Skëköl ttè pakarke ë̀me ká̱ wa'ñe.
25 Mik Bernabé ena Saulo e'pa tö ì u̱k ie'pa dë' Jerusalén e' wawé̱ o̱ne,
eta̱ ie'pa míyalne Antioquía. Ie'pa wa̱ Juan kiè ñies Marcos, e' mitse̱rñak.

Wiköl Batse'r tö Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök

13 1 Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa shu̱a̱ Skëköl
ttekölpa ena s'wöbla'u̱kwakpa tso'rak ee̱. E'pa dör Bernabé ena

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Simón (Simón eˈ kiè ñies Daloˈriwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena
Menahem (Menahem eˈ talane Galilea blú kiè Herodes eˈ ta̱ ñita̱), ñies
Saulo tsoˈñak. 2 Ká̱ et ta̱ ieˈpa tsoˈ Skëköl dalöiök batsè wa ta̱ eˈ shu̱a̱
Wiköl Batseˈr tö iché ieˈpa a̱: “Kanè kua̱ˈki̱ tsoˈ yeˈ wa̱ Bernabé ena Saulo
a̱. Ieˈpa shu̱shtétkeyö iwakanéwo̱ie eˈ kue̱ki̱ ieˈpa böl yö́ttsa̱ yeˈ a̱ kanè eˈ
wo̱ie.”
3 Ieˈpa batsé ena tté Sˈyë́ ta̱ o̱ne, ta̱ iulà mékarak ieˈpa böl ki̱ eˈ dalewa
ikié Sˈyë́ a̱ iki̱. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ipatkémirakitö iwakanéu̱k.

Bernabé ena Saulo tö Jesús tté paké Chipre wakpa a̱

4 Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkëule Wiköl Batseˈr wa̱. Ta̱
ee̱ ieˈpa e̱ˈ iéka̱ kanò a̱ míyal ká̱ kiè Chipre ee̱. 5 Idemirak Chipre wé̱
kanò irirke ee̱, eˈ ké̱ kiè Salamina. Mik idemirak ee̱, eta̱ ieˈpa tö Skëköl
ttè pakémi judiowak a̱ iñi dapaˈwo̱ wé ko̱s a̱. Juan mirwa̱ ieˈpa ta̱ ieˈpa
ki̱muk. 6-8 Chipre ko̱s a̱ itkarak demirak ká̱ kiè Pafos ee̱. Ee̱ ieˈpa tö
judiowak kué̱ eköl kiè Barjesús (eˈ kiè griegoie Elimas). Eˈ dör ieˈpa awá
eköl. Ieˈ e̱ˈ chö̀ tö ieˈ dör Skëköl tteköl. Ieˈ yëˈarie ke̱kraë ká̱ eˈ wökir
kiè Sergio Paulo, eˈ skaˈ. Sergio Paulo ka̱bikeitsö̀ buaë, ieˈ ki̱ Skëköl ttè
kiane ttsè. Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö Bernabé ena Saulo tsu̱k patké. Erë awá ñeˈ kë̀
ki̱ ikiane tö Sergio Paulo tö ttè mik seˈ e̱rblöke eˈ klöˈwè̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö
Bernabé ena Saulo maˈwé̱ wöklöˈwè̱. 9 Eta̱ Saulo, eˈ kiè ñies Pablo, eˈ ki̱
Wiköl Batseˈr debitu̱ tai̱ë. Eta̱ Elimas sué̱wa̱itö krere̱ë 10 ta̱ iché ia̱:
—Beˈ ka̱chö̀. Beˈ e̱ˈ wamblö̀ suluë. Beˈ dör we̱s bë́ es. Se̱ne yësyësë ko̱s,
eˈ bolök beˈ dör. ¿Ko̱s beˈ tö Skëköl ñalé̱ yësyësë eˈ shku̱li̱ˈwè̱mirö? 11 Iˈ ta̱
Skëköl tö beˈ weˈikeraë. Beˈ wöbla kë̀ wawërpai̱a̱. Ká̱ tköraë tai̱ë beˈ ki̱ ta̱
beˈ kë̀ tö diwö olo sue̱pai̱a̱.
Eˈ bet ta̱ Elimas wöa̱ ká̱ mía̱ ttsettseë, iwöbla kë̀ wawëneia̱, eˈ kue̱ki̱ yile
yulekeitö a̱s tö iulaiö̀. 12 Mik ká̱ eˈ wökir tö eˈ sué̱, eta̱ ieˈ e̱rblé Jesús mik.
Ieˈ wökranewa̱ we̱s Skëkëpa ttè dör eˈ ki̱ttsök.

Pablo ena Bernabé tö Jesús tté paké Antioquía a̱te̱ Pisidia ee̱

13 Pablo ena ishköwapa e̱ˈ iéka̱rak kanò a̱ Pafos ta̱ imíyal Perge a̱te̱
Panfilia ee̱. Eta̱ Juan tö ieˈpa méa̱t ee̱, ta̱ imía̱ne Jerusalén. 14 Eˈ ukuöki̱ ta̱
imíyal Antioquía a̱te̱ Pisidia ee̱. Eta̱ ee̱ judiowak e̱no diwö ta̱ ieˈpa dewa̱
judiowak ñì dapaˈwo̱ wé a̱ e̱ˈ tulése̱r. 15 Eta̱ we̱le tö ì kit Moisés ena Skëköl
ttekölpa tö yëkkuö ki̱, eˈ a̱ritsé dö̀ ekuölö. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ñì dapaˈwo̱ wé
wökirpa tö ichök patké Pablo ena Bernabé a̱:
—A yamipa, aˈ wa̱ ilè tsoˈ saˈ pattoie, eˈ ta̱ saˈ pattö́.
16 Eta̱ Pablo e̱ˈ kéka̱ ta̱ ikkaché ulà wa tö aˈ siwa̱ˈblö́ ta̱ ichéitö:
—A Israel aleripa ñies ká̱ kua̱ˈki̱ wakpa tö Skëköl dalöieta̱ˈ, aˈ tö yeˈ ttö̀
ttsö́. 17 Skëköl dör Israel aleripa eˈ Këköl, kuaë eˈ tö seˈ bak ká̱ i̱a̱i̱a̱ë, eˈpa
shu̱kitbak iwák a̱. Ieˈpa se̱neˈ Egipto we̱s ká̱ kua̱ˈki̱ wakpa es. Ee̱ ieˈ tö

ie'pa ki̱mé tai̱ë alöne tai̱ë. E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö ie'pa yéttsa̱ ká̱ e' ki̱ idiché
wa. 18 Ie' tö ie'pa dalë'ttsé ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱' e' a̱ döka̱ duas dabom
tkëyök (40). 19 Pë' ditséwöpa döka̱ kul bak se̱nuk Canaán e'pa e̱o̱'waitö
ká̱ mè se' yḗpa bak ká̱ ia̱ia̱ë, e'pa a̱. 20 E' ko̱s ki̱ duas bak cien tkëyök ki̱
dabom ske̱yök (450) ekkë.

“E' ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö ie'pa shu̱ kéka̱ eköl eköl imale̱pa wëttso̱ie dö̀
itteköl Samuel e' ké̱wö ska'. 21 E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa tö Samuel a̱ blu' kié
eköl. Es Skëköl tö Saúl méka̱ ie'pa blúie, e' dör Quis aladulaköl. Ie' dör
Benjamín ditséwö. Saúl se̱né ie'pa blúie döka̱ duas dabom tkëyök (40).
22 E' ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö Saúl u̱yéttsa̱ ta̱ David méka̱itö blu'ie iskéie.
David ché Skëköl tö i' es: ‘Ye' tö David dör Jesé alà, e' sué̱. Ie' wër buaë
ye' wa, ie' e̱rbikö̀ we̱s ye' e̱rbikö̀ es. Ì kiane ye' ki̱ wè̱, e' wakanewe̱raëitö.’
23 David aleri eköl dör Jesús, e' patké Skëköl tö se' dör Israel aleripa
e'pa tsa̱tkök we̱s ie' kablë' es. 24 Erë ka̱m Jesús döbitu̱ e' yöki̱ Juan
S'wöskuökwak tö se' Israel aleripa ulitane patté tö se' ka̱wöta̱ e̱r mane'u̱k
Skëköl a̱. Ñies se' ka̱wöta̱ e̱' wöskuöklor di' a̱. 25 Mik Juan kanè e̱rkewatke
ta̱ ie' tö iché: ‘Wëm datse̱ eköl e' ki̱nuk a' tso', e' kë̀ dör ye'. Ie' datse̱ia̱
ye' itöki̱. Ie' dör ye' tsa̱ta̱, e' kue̱ki̱ ie' klökkuö kicha è̀ kë̀ wötsënanuk ye'
sia̱rla e' a̱.’

26 “A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wé̱pa kë̀ dör ie' aleripa erë
Skëköl dalöieta̱' esepa, se' ulitane a̱ s'tsa̱tkè tté e' patkënetke. 27 Jerusalén
wakpa ena iwökirpa e'pa kë̀ wa̱ ijche̱r tö Jesús dör S'tsa̱tkökwak. Ñies e̱no
diwö bit ta̱ ie'pa tö ie' tté kitule yëkkuö ki̱ Skëköl ttekölpa wa̱, e' a̱ritseke,
erë e' kë̀ wà a̱ne ie'pa é̱na. Mik ie'pa tö Jesús wöméttsa̱ ttèwa̱ eta̱ e' wa
ie'pa tö ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki̱ e' wà tkö'wé̱. 28 Ie'pa kë̀ wa̱
ì sulu ku̱ne iki̱ ittowa̱ erë ikkatérakitö Pilato a̱ a̱s ittökwa̱ patkö̀itö krus
mik. 29 Es Jesús ttéwa̱rakitö. Mik ie'pa tö ì ko̱s kitule Skëköl yëkkuö ki̱,
e' wawé̱ o̱ne, eta̱ inú éwarakitö krus mik ta̱ iwötéwa̱rakitö pö a̱. 30 Erë
Skëköl tö ie' shke̱'wé̱ka̱ne. 31 E' ukuöki̱ ta̱ ie' e̱' kkachéne ká̱ tai̱ë wé̱pa
manetwa̱ ie' wapie Galilea dö̀ Jerusalén, e'pa a̱. I̱'ñe ta̱ e'pa ko̱s dör ie'
ttekölpa judiowak ulitane wörki̱.

32 “Es sa' tso' ttè buaë i' pakök a' a̱. E' dör ì u̱k Skëköl kablë' sa' yḗpa
bak ká̱ ia̱ia̱ë e'pa a̱ 33 e' wà tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörki̱. Itka mik
Skëköl tö Jesús shke̱'wé̱ka̱ne eta̱. Itka we̱s itso' kitule Salmo böt ki̱ es
wé̱ ichéitö: ‘Be' dör ye' alà. I̱'ñe yö ikkachétke tö ye' dör be' yḗ.’[s] 34 Ñies
Jesús yë'a̱t Skëköl tö iyëkkuö ki̱: ‘We̱s ye' tö ye' ttè yësyësë batse'r tai̱ë
e' me' David a̱ tö ye' e̱r buaë chöraë ie' a̱, es ye' e̱r buaë chöraë be' a̱.’[t] E'
wà dör tö Skëköl tö ie' shke̱'we̱rane a̱s kë̀ ichkà nurwa̱. 35 E' kue̱ki̱ ñies
itso' kitule: ‘Be' kanè méso batse'r, e' kë̀ mepaa̱tbö a̱s ichkà nurwa̱.’[u]
36 Es David, se' blú bak ia̱ia̱ë, e' tö imale̱pa bak e' ké̱wö ska', e'pa wëttsé̱

[s] **13.33** Salmo 2.7 [t] **13.34** Isaías 55.3 [u] **13.35** Salmo 16.10

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wḛs Skëköl tö iyëꞌia̱ es. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ iduꞌwa̱ ta̱ itöbinewa̱ iyëpa pö a̱ ta̱
inunewa̱. 37Erë wé̱ shke̱o̱ꞌka̱ne Skëköl tö eꞌ chkà kë̀ nuneꞌwa̱. 38A yamipa,
aꞌ wa̱ ijche̱nú tö seꞌ nuì̱ oloꞌyarmi seꞌ ki̱ Jesús batamik, eꞌ ttè pakeke saꞌ tö
aꞌ a̱. 39Ttè méa̱t Moisés tö dalöiëno, eꞌ kë̀ a̱ seꞌ nuì̱ olonuk. Erë wé̱pa e̱rblé
Jesús mik esepa nuì̱ olordaë ieꞌpa ki̱. 40Aꞌ tsoꞌ e̱rki̱ a̱s aꞌ kë̀ ta̱ itkö̀ wḛs
Skëköl ttekölpa tö ikit es wé̱ Skëköl tö ichè:

41 ‘A yeꞌ wayuökwakpa, yeꞌ ttö̀ ttsö́.
Ì we̱raëyö aꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱, eꞌ dör tai̱ë kë̀ klöo̱nuk aꞌ a̱ ekkë.
Erë̀ aꞌ a̱ ipakarmi erë kë̀ aꞌ tö iklöꞌwe̱pa.
Eꞌ kue̱ki̱ aꞌ tkinú. Aꞌ e̱núwa.’ ”[v]

42Eta̱ Pablo ena Bernabé e̱ꞌ yélur ñì dapaꞌwo̱ wé a̱. Eta̱ pëꞌ tö iché
ieꞌpa a̱ aꞌ kiéne ttè ekkëpa skà pakökne saꞌ a̱ e̱no diwö ëtö wa. 43Mik ie̱ꞌ
dapaꞌwé̱rak eꞌ o̱ne, eta̱ judiowak, ñies pëꞌ e̱ꞌ yué judiowakie esepa tai̱ë
míyal Pablo ena Bernabé ta̱. Pablo ena Bernabé tö ieꞌpa patté tö aꞌ e̱ꞌ
tkö́wa̱ darërëë Skëköl e̱r buaë chöke seꞌ a̱ eꞌ a̱.
44E̱no diwö ëtö wa eta̱ ká̱ eꞌ wakpa iekkë ta̱ idettsa̱rak se̱raa̱ Skëköl ttè
ki̱ttsök. 45Erë mik judiowak tö isué̱ tö pëꞌ dapane tai̱ë Pablo ttö̀ ki̱ttsök,
eta̱ ieꞌpa yöki̱ isulune ta̱ ie̱ꞌ kéka̱rak ichök tö ì cheke ieꞌ tö eꞌ dör ka̱che.
Ieꞌpa tö ieꞌ ché suluë. 46Erë ieꞌ ena Bernabé kë̀ suane ta̱ iché ia̱rak:
—Saꞌ ka̱wöta̱ aꞌ dör judiowak eꞌpa pattoie ke̱we Skëköl ttè wa, erë aꞌ
kë̀ wa̱ iklöne. Wësua aꞌ ibikeitseke tö se̱ne michoë kë̀ mène aꞌ ki̱. Eꞌ kue̱ki̱
saꞌ míyal ipakök pëꞌ kë̀ dör judiowak esepa a̱. 47Es Skëköl tö saꞌ patké. Ieꞌ
yëkkuö tö ichè:

‘Beꞌ tkéka̱yö wḛs böꞌwö wöñar stui a̱ es.
Es yeꞌ tö beꞌ patkeraë ká̱ ulitane wakpa pattök,
Ieꞌpa tsa̱tkè eꞌ tté pakeraëbö ká̱ waꞌñe dö̀ wé̱ ká̱ iꞌ e̱rkerö ee̱.’[w]

48Mik pëꞌ kë̀ dör judiowak eꞌpa tö ttè eꞌ ttsé eta̱ ieꞌpa ttsëneka̱rak buaë.
Ieꞌpa e̱ꞌ kéka̱rak Skëkëpa Jesús tté ki̱kökka̱. Wé̱pa ko̱s suletënea̱t se̱nuk
michoë, esepa e̱rblé Jesús mik. 49Es Skëkëpa Jesús tté pakane ká̱ eꞌ waꞌñe
a̱. 50Erë alakölpa dalöiërta̱ꞌ tai̱ë ká̱ eꞌ ki̱ esepa tö judiowak ttè dalöieke
buaë, ñies wëpa dalöiërta̱ꞌ tai̱ë ká̱ eꞌ ki̱, esepa shu̱ti̱wé̱ka̱ judiowak tö a̱s
Pablo ena Bernabé weꞌikö̀rakitö a̱s ie̱ꞌ yö̀ttsa̱rak ká̱ eꞌ ki̱. 51Eta̱ Pablo ena
Bernabé tö iklö po ppée ikkachoie ieꞌpa a̱ tö ieꞌpa ki̱ inuí̱ a̱ne ta̱ imíyal
Iconio. 52Erë Jesús ttökatapa a̱te̱ eꞌpa ttsëꞌne buaë ñies ieꞌpa a̱ Wiköl
Batseꞌr tsoꞌ tai̱ë.

Pablo ena Bernabé tö Jesús tté paké Iconio wakpa a̱

14 1Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, eta̱ ieꞌpa dewa̱ judiowak ñì
dapaꞌwo̱ wé a̱ wḛs ieꞌpa wöblar es. Ieꞌpa tö Jesús tté paké buaë.
Es judiowak ñies pëꞌ kë̀ dör judiowak, esepa tai̱ë e̱rblé Jesús mik. 2Erë

---

[v] **13.41** Habacuc 1.5 [w] **13.47** Isaías 49.6

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

judiowak kȅ e̱rblëne imik, e'pa tö pë' kȅ dör judiowak, esepa shu̱ti̱wé̱ka̱
ena iluwé̱ka̱ tai̱ë s'yamipa ki̱ a̱s iwe'ikörakitö. 3 Erë Pablo ena Bernabé e̱'
tsé̱a̱t ká̱ tai̱ë ee̱. Ie'pa tö Skëkëpa tté pakeke kȅ suane. Skëköl tö diché mé
ie'pa a̱ ì kȅ o̱r yi a̱ ese wo̱ie iwà kkachoie tö ie' e̱r buaë chöke sia̱ e' tté
dör moki̱. 4 Erë ká̱ e' wakpa ñì blabatsélor, sha̱bötspa wa judiowak ttè wër
buaë, sha̱bötspa wa Jesús ttekölpa tsá̱ e'pa ttè wër buaë. 5 Judiowak ena
pë' kȅ dör judiowak, e'pa tö ka̱wö mé ñì a̱ iwökirpa ta̱ Pablo ena Bernabé
we'ikoie, tè ák wa ittowa̱ie. 6,7 Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wa̱
ijche̱newa̱, eta̱ ie'pa tkayalmi dȍmi ká̱ kiè Licaonia ee̱. Ká̱ kiè Listra ena
ká̱ kiè Derbe a̱te̱ ee̱. Ká̱ e' wa'ñe ie'pa tö Jesús tté buaë paké.

Pablo tëne ák wa ittowa̱ie ká̱ kiè Listra ee̱

8,9 Eta̱ wëm tso' eköl Listra, e' ku̱ne' klȍ bachiulewa̱. Ie' kȅ shko. Ie' tkër
Pablo ttöke e' ttsök. Pablo tö isué̱wa̱ krereë. Ie' wa̱ ijche̱r tö wë' ie̱rblé
Jesús mik a̱s ibuarne. 10 Eta̱ ie' tö iché ia̱ a̱neule:
—¡Be' e̱' kő́ka̱, be' e̱' duő́ka̱!
Eta̱ wëm e̱' kéka̱ tu̱neka̱ tsut ta̱ ishkémi. 11 Mik pë' tö, ì wé̱ Pablo tö e'
sué̱, eta̱ ie'pa tö ichémi a̱neule ie'pa Licaonia ttȍ wa:
—¡Wé̱pa dalöiekesö skëkölie e'pa dettsa̱ se' shu̱a̱ s'ditsöie!
12 Pablo ka̱paké kibiie, e' kue̱ki̱ ie'pa tö ie' klö'wé̱ ie'pa këköl kiè
Hermes e' skéie. Bernabé klö'wé̱rakitö ie'pa këköl kiè Zeus e' skéie.[x]
13 Zeus wé merka̱ ká̱ e' ñalé̱ ukuö o̱'mik tsi̱net. Zeus sacerdote wa̱ baka
wë'ñe ena ma'ma wörkua debitu̱ tai̱ë. Ie' ena pë' ulitane é̱na baka wë'ñe
jchak mè Pablo ena Bernabé a̱ idalöioie ikëkölpaie. 14 Erë mik Bernabé
ena Pablo wa̱ ijche̱newa̱, eta̱ ie'pa e̱' datsi' jchée ikkachoie tö e' dör suluë
ie'pa a̱. Ta̱ ie'pa mía̱ pë' shu̱a̱ ta̱ ichérakitö a̱neule:
15 —A këkëpa, ¿ì u̱k a' tso'? Sa' dör s'ditsö we̱s a' es. Sa' debitu̱ ttè buaë
pakök a' a̱ a̱s a' tö íyi ikkë kȅ wà ta̱' ese ko̱s watȍttsa̱ ta̱ a' e̱r mane'ȕ̱
Skëköl chő́k e' a̱. Ie' tö ká̱ jaì ena ká̱ i' ena dayë ena ì ko̱s tso' iki̱ e' yö'a̱t.
16 Ká̱ ia̱ia̱ë dȍ ikkë ta̱ sulitane se̱rke we̱s iwák ki̱ ikiane es, e' dalë'ttsë'bitu̱
Skëköl tö. 17 Erḗ e' dör es, erë ie' dör buaë se' ta̱ ke̱kraë, e' wa ie' tö iwà
kkaché sia̱ tö ie' dör Skëköl chő́k. Ie' tö ka̱li̱ patkeke a' a̱. Ie' tö iyiwö
we̱ke a' a̱. Ie' tö chkè meke a' a̱ ñanoie a' ttsë'wo̱ie buaë.
18 Erḗ ie'pa tö ì ko̱s ché ia̱rak, erë iekkë ta̱ baka wë'ñe jchérakitö Pablo
ena Bernabé dalöioie we̱s Zeus ena Hermes es.
19 E' shȁ ta̱ judiowak we̱lepa datse̱ Antioquía ena Iconio, e'pa debitu̱ ta̱
Listra wakpa daki̱ñérakitö Pablo ttökwa̱. Iklö'wé̱wa̱rakitö ta̱ itérakitö tai̱ë
ák wa. Ibikeitsérakitö tö iduowa̱, e' kue̱ki̱ ie'pa tö ikué̱mi méa̱t tër Listra

---

[x] **14.12** *Zeus ena Hermes:* E'pa dalöiök griegowak bak skëkölie ká̱ ia̱ia̱ë. Ie'pa a̱ Zeus dör skëköl bua'ie imale̱pa tsa̱ta̱. Ie'pa tö iklö'wé̱ tö Hermes dör Zeus ttekö̈l. Romawak tö Zeus kiè méka̱ Júpiter ena Hermes kiè méka̱rakitö Mercurio.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ké̱ kkö̀ a̱ wi̱ꞌkie. 20 Erë mik Jesús ttökatapa male̱pa e̱ꞌ dapaꞌwé̱ka̱ ipamik,
eta̱ ieꞌ e̱ꞌ kéka̱ mía̱ne Listra. Eꞌ bule es ta̱ ieꞌ mía̱ Bernabé ta̱ dö̀ ká̱ kiè
Derbe ee̱.
21 Ieꞌpa demi Derbe ta̱ Jesús tté buaë pakérakitö ká̱ eꞌ wakpa a̱. Tai̱ë
ieꞌpa e̱ꞌ yué Jesús ttökataie. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌpa debitu̱ne Listra ena Iconio
ena Antioquía. 22 Ká̱ ekkë ko̱s a̱ ieꞌpa tö Jesús ttökatapa e̱r diché ié ena
ipablérakitö a̱s ie̱ꞌ tköwa̱rak darërëë ttè mik seꞌ e̱rblöke eꞌ a̱. Ieꞌpa tö iché
ia̱rak: “Seꞌ wakeꞌ weirdaë ká̱ iꞌ ki̱ dowa̱ie aishkuö ta̱ ì blúie Skëköl tsoꞌ eꞌ
a̱.” 23 Ñies ká̱ ko̱s eꞌ ki̱ ieꞌpa tö wëpa shu̱shté kaneblök Skëkëpa Jesús icha
erule erule eꞌpa wökirpaie. Eꞌpa ki̱ ieꞌpa ikié Sꞌyé̱ a̱ ena batsé, eꞌ ukuöki̱ ta̱
iméa̱rakitö Skëkëpa mik ieꞌpa e̱rblöke eꞌ ulà a̱.

Pablo ena Bernabé dene Antioquía a̱te̱ Siria ee̱

24 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Pablo ena Bernabé tkami ká̱ kiè Pisidia demirak
Panfilia. 25 Ieꞌpa tö Jesús tté buaë paké ká̱ kiè Perge eꞌ wakpa a̱. Eꞌ
ukuöki̱ ta̱ ieꞌpa mía̱ ká̱ kiè Atalía ee̱. 26 Ee̱ ta̱ ieꞌpa e̱ꞌ iéka̱ kanò a̱ mía̱ne
Antioquía iyamipa tö ieꞌpa patkëꞌmi Jesús tté pakök eꞌpa skaꞌ. Ee̱ iyamipa
tö ieꞌpa meꞌ Skëköl e̱r buaë chöke seꞌ a̱ eꞌ ulà a̱ ì kanéu̱k ieꞌpa dare eꞌ
wo̱ie. 27 Mik ieꞌpa demine Antioquía, eta̱ Skëkëpa Jesús icha erule eꞌ
dapaꞌwé̱ka̱rakitö. Ta̱ ì ko̱s wé̱ Skëköl tö ieꞌpa ta̱, ñies we̱s ieꞌ tö ikkayëꞌ
pëꞌ kë̀ dör judiowak, esepa a̱ tö ieꞌpa e̱rblö̀mi ieꞌ mik we̱s judiowak es, eꞌ
ko̱s pakérakitö iyamipa a̱. 28 Eta̱ ieꞌpa e̱ꞌ tsé̱a̱t ká̱ tai̱ë Jesús ttökatapa tsoꞌ
Antioquía, eꞌpa ta̱.

Skëkëpa Jesús icha eꞌpa wökir kibipa ñì dapaꞌwé̱ Jerusalén

15 1 Eꞌ ké̱wö ta̱, wëpa we̱lepa e̱ꞌ yéttsa̱ Judea demi Antioquía.
Ieꞌpa tö sꞌyamipa wöblaꞌwé̱mi ttè iꞌ wa: “Aꞌ wëpa ko̱s ka̱wöta̱
tottola kkuölit tèe tsir we̱s Moisés ikita̱t es. Eꞌ kë̀ kaneo̱ne aꞌ wa̱, eꞌ ta̱
kë̀ aꞌ tsa̱tkërpa.” 2 Eꞌ kue̱ki̱ Pablo ena Bernabé ñì iu̱téka̱ darërëë ieꞌpa
ta̱. Eꞌ kue̱ki̱ iyamipa tö Pablo ena Bernabé ena we̱lepa skà, eꞌpa shu̱shté
a̱s imiꞌyal Jerusalén ttè ñeꞌ shu̱lök Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena
Jesús ttekölpa tsá̱, eꞌpa ta̱.
3 Es Skëkëpa Jesús icha erule tsoꞌ Antioquía, eꞌpa tö Pablo ena imale̱pa
patkémi Jerusalén. Ieꞌpa tkami Fenicia ena Samaria. Eta̱ ipakeramirakitö
iyamipa a̱ tö we̱s pëꞌ kë̀ dör judiowak, esepa e̱r maneꞌwé̱ Skëköl a̱. Ttè eꞌ
tö ieꞌpa ttsëꞌwé̱ buaë.
4 Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, eta̱ ee̱ Skëkëpa Jesús icha
eruleë eꞌpa ko̱s ena iwökirpa ena Jesús ttekölpa tsá̱, eꞌpa tö ieꞌpa kiéwa̱
buaë. Eta̱ ì ko̱s o̱ꞌ Skëköl tö ieꞌpa wa eꞌ pakérakitö imale̱pa a̱. 5 Erë Jesús
mik e̱rblökwakpa dör fariseowakpa, esepa we̱lepa e̱ꞌ kéka̱ ta̱ ichéitörak:
—Sꞌyamipa kë̀ dör judiowak esepa wëpa ka̱wöta̱ itóttola kkuölit tèe tsir.
Ñies ieꞌpa a̱ ika̱wöta̱ chè tö Moisés ttè kitulebak eꞌ dalöiök ieꞌpa ka̱wöta̱.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Eta̱ Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá̱, eꞌpa ñì
dapaꞌwé̱ka̱ ttè eꞌ bikeitsök buaꞌiewa̱. 7 Ieꞌpa tö ipaké tai̱ë, eꞌ ukuöki̱ ta̱
Pedro e̱ꞌ kéka̱ ta̱ ichéitö:

—A yamipa, aꞌ wa̱ ijche̱r tö ká̱ ia̱ia̱ë Skëköl tö yeꞌ shu̱kitbak aꞌ shu̱a̱
Jesús tté buaë pakök, pëꞌ kë̀ dör judiowak, esepa a̱ a̱s ieꞌpa e̱rblö̀ imik.
8 Ieꞌ wa̱ seꞌ e̱r su̱ule buaë, ieꞌ tö Wiköl Batseꞌr mé ieꞌpa a̱ we̱s seꞌ a̱ imeꞌitö
es. Es ieꞌ tö seꞌ a̱ ikkaché tö ñies ieꞌ tö ieꞌpa klöꞌwé̱ ieꞌ ichaie. 9 Ieꞌ tö ieꞌpa
e̱r paiklé ieꞌpa e̱rblé Jesús mik eꞌ wa. Es seꞌ wa̱ ijche̱r tö ieꞌpa ena seꞌ dör
ñies ë̀me ieꞌ wöa̱. 10 Aꞌ tö ieꞌpa ké Moisés ttè darërëë eꞌ dalöiök, erë eꞌ kë̀
dalöiëneꞌ seꞌ a̱, ñies seꞌ bak ká̱ ia̱ia̱ë eꞌpa kë̀ a̱ idalöiëneꞌ. I̱ꞌñe ta̱ ¿ió̱k aꞌ tsoꞌ
Skëköl wöñatkök es? 11 Eꞌ kë̀ dör es. Seꞌ tö iklöꞌwé̱ tö seꞌ tsa̱tkëne Skëkëpa
Jesús e̱r buaë chöke sia̱ eꞌ ë̀ wa. Eꞌ su̱ë ieꞌpa tsa̱tkëne ñies.

12 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌpa ulitane siwa̱ꞌ blélur tsoꞌ Bernabé ena Pablo eꞌpa
ka̱paköke eꞌ ttsök. Ieꞌpa tsoꞌ ipakök tö we̱s ì kë̀ o̱r yi a̱ ese wé̱rakitö Skëköl
batamik pëꞌ kë̀ dör judiowak, esepa shu̱a̱ Skëköl diché kkachoie. 13 Ieꞌpa
ka̱paké o̱ne eta̱ Santiago tö iché:

—A yamipa, yeꞌ ttö̀ ttsö́. 14 Simón tö seꞌ a̱ ipaké we̱s Skëköl tö, pëꞌ
kë̀ dör judiowak, esepa tsá̱ ki̱mé e̱r buaꞌ wa a̱s ieꞌpa we̱lepa dö̀ ieꞌ wák
ichaie. 15 Ñies eꞌ siniꞌkué̱ Skëköl ttekölpa bak ká̱ ia̱ia̱ë eꞌpa tö. Ieꞌpa tö iyëꞌ:

16 Skëköl tö ichè: ‘Aishkuö ta̱ yeꞌ datse̱ne.
Eta̱ David jchúlipa keraka̱yö iwák su̱ë.
Ieꞌpa dörane diché ta̱ꞌ tai̱ë we̱s ia̱ia̱ë es
17 a̱s pëꞌ male̱pa kë̀ dör judiowak dör yeꞌ icha
esepa tö yeꞌ yulö̀.
18 Es yeꞌ tö ttè iꞌ chétke.
Ká̱ ia̱ia̱ë ttè iꞌ meꞌa̱tbakyö aꞌ a̱.’[y]

19 “Ttè iꞌ kue̱ki̱ yeꞌ ibikeitsè tö, pëꞌ kë̀ dör judiowak e̱r maneꞌwé̱ Skëköl
a̱, esepa kë̀ tsiriu̱k sꞌkàne judiowak se̱r ese wa. 20,21 Eꞌ kue̱ki̱ yëkkuö
patkömisö ieꞌpa a̱ eꞌ ki̱ ichö̀sö tö íyi meule íyi dióköl tsoꞌ dalöiè skëkölie
ese a̱, ese kë̀ kar, ese kë̀ katar. Ñies ieꞌpa kë̀ kàne trënuk. Iyiwak ttéwa̱
kuliꞌ siuleka̱ ese chkà kë̀ katar ñies ipé̀ kë̀ katar. Ká̱ ia̱ia̱ë ttè iꞌ pakanemi
ká̱ waꞌñe seꞌ ñì dapaꞌwo̱ wé a̱ e̱no diwö bit ekkë. Eꞌ kue̱ki̱ íyi ekkë ë̀
shtömisö ieꞌpa a̱.”

Yëkkuö patkëne sꞌyamipa kë̀ dör judiowak, esepa a̱

22 Skëkëpa Jesús icha eruleë eꞌpa ko̱s ena iwökir kibipa ena Jesús ttekölpa
tsá̱, eꞌpa wa iwër buaë tö wëpa we̱lepa shu̱shtè ieꞌpa shu̱a̱ a̱s imiꞌrak Pablo
ena Bernabé ta̱ dö̀mi Antioquía. Es ieꞌpa tö Judas kiè ñies Barsabás ena
Silas, eꞌpa shu̱shté. Wëpa eꞌpa dalöieke tai̱ë sꞌyamipa ulitane tö. 23 Eta̱
yëkkuö shté iwökirpa tö eꞌ mé ieꞌpa a̱ a̱s iwa̱ imiꞌrak. Yëkkuö eꞌ tö iché iꞌ es:

---

[y] **15.16-18** Amós 9.11-12

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Saˈ dör Skëkëpa Jesús icha eruleë eˈpa wökir kibipa ena Jesús
ttekölpa tsá̱, saˈ dör aˈ yamipa. Saˈ tsoˈ yëkkuö iˈ shtök aˈ dör saˈ
yamipa erë kë̀ dör judiowak se̱rke Antioquía ena Siria ena Cilicia
eˈpa a̱. Aˈ shke̱ˈwé̱mi saˈ tö. 24 Saˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö saˈ yamipa we̱lepa
e̱ˈ yëˈttsa̱ saˈ shu̱a̱, eˈpa dëˈmi aˈ skaˈ. Ieˈpa tö aˈ tsirio̱ˈ iwákpa ttè
wa. Eˈ tö tai̱ë aˈ wökir tsiriwé̱ka̱. Kë̀ saˈ wa̱ ka̱wö mène ieˈpa a̱ aˈ
wöblaˈwo̱ie ì wa. 25 Eˈ kue̱ki̱ saˈ ulitane wa iwër buaë wëpa we̱lepa
shu̱shtök saˈ shu̱a̱ a̱s imiˈ aˈ sa̱u̱k Bernabé ena Pablo ta̱. Saˈ yami eˈpa
dalër tai̱ë saˈ é̱na. 26 Ieˈpa e̱ˈ meˈttsa̱ weinuk tai̱ë. Ieˈpa kë̀ suane ttèwa̱
Skëkëpa Jesucristo tté kue̱ki̱. 27 Saˈ tö Judas ena Silas patkémi ttök
aˈ ta̱. Ieˈpa tö ipakeraë aˈ wösha̱ë yësyësë we̱s yëkkuö iˈ ki̱ ikitule es.
28-29 Buaë idir Wiköl Batseˈr a̱, ñies saˈ a̱, tö aˈ kë̀ ka̱wöta̱ judiowak se̱r
eˈ blök se̱raa̱. Iˈ ë̀ blök aˈ ké: Chkè meule íyi dioköl tsoˈ dalöiè ese a̱, eˈ
kë̀ katar. Ñies ipë́ kë̀ katar ena iyiwak ttéwa̱ kuliˈ siuleka̱ ese chkà kë̀
katar. Kë̀ aˈ kàne trënuk. Íyi ekkë ë̀ ka̱wöta̱ blè aˈ tö. Aˈ tö iwé̱ es, eˈ
ta̱ eˈ dör buaë. Skëköl tö aˈ ki̱mè.”

30 Eta̱ ieˈpa e̱ˈ chéa̱t ta̱ imíyal Antioquía. Mik ieˈpa demi ee̱ ta̱ ieˈpa
iyamipa dapaˈwé̱ka̱, eˈpa a̱ yëkkuö mirdak iwa̱ eˈ méitö. 31 Mik iyamipa
tö yëkkuö a̱ritsé, eta̱ eˈ tö ieˈpa e̱r pablé tai̱ë, eˈ kue̱ki̱ ittsëˈnerak buaë.
32 Judas ena Silas, eˈpa dör Skëköl ttekölpa ñies, eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tö iyamipa
patté tai̱ë. Eˈ tö iyamipa e̱r pablé tai̱ë, iki̱mé tai̱ë. 33-34 Ieˈpa se̱né ee̱ kukuie.
Mik ieˈpa mitkene itö̀ wane eta̱ iyamipa tö iché ia̱rak aˈ shkö́ wöbla wa.
35 Erë Pablo ena Bernabé e̱ˈ tsé̱a̱t Antioquía. Ieˈpa ena imale̱pa tai̱ë eˈpa
tsoˈrak Skëkëpa Jesús tté buaë pakök. Ñies ttè eˈ wa sˈwöblaˈu̱k ieˈpa tsoˈ.

Pablo ena Bernabé kë̀ kaneblöku̱ˈia̱ ñita̱

36 Ka̱wö tka tai̱ë, eˈ ukuöki̱ ta̱ Pablo tö iché Bernabé a̱:
—Mishkane etökichane ká̱ ko̱s ki̱ seˈ bak Skëkëpa Jesús tté pakök eˈ
a̱ne sˈyamipa sa̱u̱k tö is ieˈpa tsoˈ.
37 Bernabé ki̱ Juan kiane tsë̱̀mi ieˈpa ta̱. Juan eˈ kiè ñies Marcos. 38 Erë
Marcos tö ieˈpa meˈa̱t ká̱ kiè Panfilia ee̱. Ieˈ kë̀ kaneblëneia̱ ieˈpa ta̱.
Eˈ kue̱ki̱ Pablo kë̀ é̱na ieˈ tsa̱kmi ieˈpa ta̱. 39 Iñi iu̱térak darërëë erë kë̀
ishu̱line. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa ñì blabatsélor. Bernabé wa̱ Marcos mítse̱r e̱ˈ ta̱ ta̱
ieˈpa míyal kanò ki̱ dö̀ Chipre. 40 Pablo tö wëm kiè Silas eˈ kiémi e̱ˈ wapie.
Iyamipa tö ieˈpa méa̱t Skëköl e̱r buaë chö̀ sia̱ eˈ ulà a̱. Eta̱ ieˈpa e̱ˈ yéttsa̱
ee̱ 41 tkamirak Siria ena Cilicia. Ieˈpa tsoˈ Skëkëpa Jesús icha erule erule
tsoˈ ká̱ eˈ ki̱ eˈpa diché kí̱ iök Jesús ttè wa.

Timoteo mía̱ Pablo ena Silas wapie

16 1 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Pablo ena Silas demi Derbe ta̱ imíyal Listra. Ee̱
wëm kiè Timoteo eˈ se̱rke, ieˈ dör Jesús ttökata. Ieˈ mì dör

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

judiowak eˈ dör Jesús ttökata ñies. Erë iyé̱ dör griegowak. 2 Sˈyamipa
se̱rke Listra ena Iconio, eˈpa tö icheke tö Timoteo dör pëˈ buaë. 3 Pablo ki̱
ieˈ kiane tsè̱mi e̱ˈ wapie. Erë judiowak se̱rke ká̱ eˈ ki̱ eˈpa ulitane wa̱ ijche̱r
tö Timoteo yé̱ eˈ dör griegowak. Eˈ kue̱ki̱ Pablo tö ieˈ ké itóttola kkuölit
tök tsir a̱s judiowak kè̱ ulurka̱ iki̱. 4 Ká̱ ko̱s wé̱ ieˈpa dami ee̱ ì u̱k patkëˈ
Skëkëpa icha erule tsoˈ Jerusalén eˈpa wökirpa ena Jesús ttekölpa tsá̱ eˈpa
tö, eˈ wà paké ieˈpa tö sˈyamipa ulitane a̱. 5 Es Skëkëpa Jesús icha erule
erule eˈpa ko̱s diché kí̱ iëne Jesús tté a̱. Ñies pëˈ kí̱ iërke ta̱ië ke̱kraë.

Pablo tö wëm dör Macedonia wak eˈ sué̱ kabsue̱ie

6 Eta̱ Wiköl Batseˈr kè̱ wa̱ ka̱wö mène ieˈpa a̱ Jesús tté buaë pakök ká̱
kiè Asia ee̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tkami ká̱ kiè Frigia ena Galacia 7 demi ká̱ kiè
Misia eˈ kkörö̱wa̱ ee̱. Eta̱ ieˈpa tö imaˈwé̱ shkökwa̱ ká̱ kiè Bitinia eˈ a̱, erë
Jesús Wiköl kè̱ wa̱ ka̱wö mène ieˈpa a̱. 8 Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tkami yësyësë Misia
kke̱r demi ká̱ kiè Tróade dayë kkò̱ a̱ wé̱ kanò irirke ee̱. 9 Eta̱ nañewe Pablo
tö ì sué̱ kabsue̱ie. Ieˈ tö wëm sué̱ eköl, eˈ dör ká̱ kiè Macedonia eˈ wak. Eˈ
dur shkëˈka ta̱ ikköché ia̱: “Beˈ shkó̱tkö Macedonia saˈ ki̱muk.” 10 Pablo
tö eˈ sué̱ o̱ne ta̱ bet saˈ dalì iémi mitke Macedonia. Saˈ wa̱ ijche̱r buaë tö
Skëköl ki̱ ikiane tö saˈ tö Jesús tté buaë pakè ká̱ eˈ ki̱.

Alaköl kiè Lidia eˈ e̱rblé Jesús mik

11 Eta̱ saˈ e̱ˈ iéka̱ kanò a̱ Tróade, míyal yësyësë ká̱ kiè Samotracia ee̱.
Bule es ta̱ saˈ demi ká̱ kiè Neápolis ee̱. 12 Ee̱ ta̱ saˈ míyal klò̱ ki̱ dò̱ ká̱ kiè
Filipos ee̱. Ká̱ eˈ a̱ romawak tsoˈ ta̱ië. Eˈ dör ká̱ buaˈbua a̱te̱ Macedonia. Ee̱
saˈ se̱né ká̱ tkël ká̱ ske̱l ulatök. 13 Judiowak e̱no diwö ta̱ saˈ e̱ˈ yélur míyal
diˈ kkömik wé̱ saˈ tö ibikeitsè isalema judiowak wa̱ ká̱ tsoˈ ttoie Skëköl ta̱
ee̱. Mik saˈ tö ikué̱, eta̱ ee̱ saˈ e̱ˈ tuléṣe̱r Jesús tté buaë pakök alakölpa ñì
dapaˈwé̱ka̱ eˈpa a̱. 14 Ieˈpa eköl kiè Lidia, eˈ dör ká̱ kiè Tiatira eˈ wak. Ieˈ
dör datsiˈ buaˈbua daloshdalosh ese watau̱kwak. Ieˈ tö Skëköl dalöieke
ta̱ië. Skëkëpa tö ieˈ e̱r ñiˈwé̱ a̱s Pablo ttöke ko̱s eˈ klöˈù̱itö moki̱ë. 15 Eta̱ ieˈ
e̱ˈ wöskué iyamipa tsoˈ ieˈ u a̱ eˈpa ta̱. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö saˈ a̱ iché krörö̈ë:
—Aˈ ibikeitsè tö moki̱ë yeˈ dör Jesús mik e̱rblökwak, eˈ ta̱ aˈ klönúia̱ yeˈ
skaˈ.
Es ieˈ tö saˈ ké klönukia̱ ieˈ skaˈ.

Pablo ena Silas wötënewa̱ sˈwöto wé a̱ Filipos

16 Ká̱ et ta̱ saˈ mirwa̱ne wé̱ sˈttöke Sˈyé̱ ta̱ ee̱. Saˈ mirwa̱ia̱ ta̱ pëˈ busi
kué̱wa̱ saˈ tö eköl, eˈ a̱ wimblu sulusi tsoˈ eköl, eˈ wa íyi tötkekeitö. Wëpa
we̱lepa tö ieˈ to̱ˈttsa̱ ieˈpa a̱ kaneblök íyi tötkök, eˈ ské klöˈwe̱ke ieˈpa tö
ta̱ië e̱ˈ a̱. 17 Busi eˈ shkémi Pablo ena saˈ itöki̱. Ieˈ a̱rdatse̱:
—Wëpa ikkëpa dör Skëköl íyi ulitane tsa̱ta̱ eˈ kanè mésopa. Ieˈpa tö
sˈtsa̱tkè ñalé̱ eˈ tté pakeke aˈ a̱.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 E' wambléitö ká̱ tai̱ë, bata ekkë ta̱ Pablo uluneka̱ tai̱ë. Ie' e̱' wötréene
ta̱ ichéitö wimblu sulusi tso' busi a̱ e' a̱:
—Jesucristo ttö̀ wa ye' tö be' a̱ ichè be' e̱' yö́ttsa̱ ie' a̱.
E' wösha̱ë ta̱ wimblu sulusi e̱' yéttsa̱ ia̱.
19 Mik busi wökirpa tö isué̱ tö inuköl kë̀ dë'ia̱ ie'pa ulà a̱ busi batamik,
eta̱ ie'pa tö Pablo ena Silas klö'wé̱wa̱ tsé̱mirak wé̱ ttè shu̱lökwakpa tso'
ee̱. 20 Ie'pa tö ikkatérak ttè shu̱lökwakpa a̱ ta̱ ichérakitö:
—Wëpa ikkëpa dör judiowak. Tai̱ë ie'pa tso' sa' shu̱tiu̱k. 21 Sa' dör
romawak, e' kue̱ki̱ kë̀ sa' a̱ ka̱wö mène ie'pa tö s'wöbla'we̱ke se̱ne wa e'
klö'u̱k ena e' wà u̱k.
22 Eta̱ ká̱ e' wakpa bite̱shka Pablo ena Silas ki̱. Eta̱ ishu̱lökwakpa tö idatsi'
yöktsa̱ ké iki̱ ta̱ ippök ké darërëë kal wa. 23 Ibunerak sia̱rë wötéwa̱rakitö s'wöto
wé a̱. Ta̱ ichérakitö s'wöto wé wökir a̱ tö ikkö'nú bua'iewa̱ a̱s kë̀ itköyal. 24 Mik
ie' a̱ ka̱wö e' mène, eta̱ ie' tö Pablo ena Silas wötéwa̱ iwé wötëulewa̱ bua'iewa̱,
ese a̱. Ie' tö ie'pa klö̀ tié̱wa̱ kaltak wöbiule s'klö̀ wötowa̱ ese a̱. Es iméa̱rakitö.
25 Ká̱ de ká̱ sha̱böts eta̱ Pablo ena Silas tso' ttök Skëköl ta̱ ena ittseittsök.
Imale̱pa tso' ittsök. 26 E' wösha̱ ta̱ í̱ tka darërëë. S'wöto wé wöppéitö darërëë. E'
wösha̱ë ta̱ ukkö ulitane kköburolone. Ì ko̱s wa ie'pa tso' moulewa̱, e' wötsërolone.
27 S'wöto wé wökir ti̱'neka̱. Mik ie' isué̱ tö ukkö ko̱s tso' áie ta̱ ibikeitséitö s'tso'
wötëule e' ko̱s tkayal. E' kue̱ki̱ itabè kué̱ttsa̱itö e̱' ttowa̱ie. 28 Erë Pablo a̱neka̱:
—¡Kë̀ be' e̱' ttökwa̱! Sa' tso'ia̱ ulitane.
29 Eta̱ s'wöto wé wökir tö bö'wö kié ta̱ itu̱newa̱ Pablo ena Silas ska'.
Ee̱ ie' e̱' tkéwa̱ kuchë ki̱ ie'pa wöa̱ painéka̱ suane tai̱ë. 30 Eta̱ ie' tö ie'pa
yéttsa̱ u'rki̱ ta̱ ie'pa a̱ ichaké:
—A këkëpa, ¿ì u̱k ye' ka̱wöta̱ e̱' tsa̱tkoie?
31 Ie'pa ie' iu̱té:
—Skëkëpa Jesús mik be' e̱rblö́ eta̱ be' tsa̱tkërdaë ñies be' yamipa tsa̱tkërmi es.
32 Eta̱ ie'pa tö Skëkëpa tté paké ie' a̱ ena iyamipa ko̱s tso' iu a̱, e'pa a̱.
33 Eta̱ e' nañewe ulatök s'wöto wé wökir tö ie'pa tsé̱mi e̱' ta̱. Ie'pa shka̱'ule
tai̱ë e' kapeyéitö. Eta̱ ie' ena iyamipa ko̱s e̱' wöskuélor. 34 E' ukuöki̱ ta̱ ie'
tö itsé̱mirak iu a̱ ta̱ itiérakitö. Ie' ena iyamipa e'pa e̱rblé Skëköl mik, e'
kue̱ki̱ ie'pa ko̱s ttsë'ne buaë.
35 Ká̱ ñine ta̱ ishu̱lökwakpa tö ishkëkipa patkémi ichök s'wöto wé wökir
a̱ tö Pablo ena Silas ö́mine. 36 S'wöto wé wökir tö iché Pablo a̱:
—Sa' shu̱lökwakpa tö ye' a̱ ka̱wö mé a' ökmine. E' kue̱ki̱ a' yúne bë̀rë.
37 Erë Pablo tö iché ia̱:
—Sa' dör romawak[z] Ie'pa tö sa' buk sulitane wösha̱ë ka̱m sa' shu̱lir e'
yöki̱. Sa' wötë'wa̱itö s'wöto wé a̱. I̱'ñe ta̱ ie'pa ki̱ sa' kiane èmine akir.
Ie'pa kë̀ a̱ ka̱wö ta̱' iwo̱ie es. A̱s ie'pa wákpa bitu̱ sa' ökmine.

---

[z] **16.37** *Romawak:* Pablo ditséwö dör judiowak erë ie' yami bak e' we̱le e̱' yö' romawakie, e' kue̱ki̱ ñies ie' dör romawak.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Eta̱ shkëkipa tö ttè eꞌ chéne ishu̱lökwakpa a̱. Mik ieꞌpa ittsé tö Pablo
ena Silas dör romawak, eta̱ tai̱ë ieꞌpa suane. 39 Eta̱ ieꞌpa míyal Pablo ena
Silas skaꞌ ta̱ ichérakitö:
—Ì sulu wamblé saꞌ tö aꞌ ki̱ eꞌ oloꞌyö́ saꞌ ki̱.
Eta̱ iémine ta̱ ikköchérak ia̱: “Aꞌ e̱ꞌ yö́lur saꞌ ká̱ ki̱.” 40 Eta̱ Pablo ena Silas
yënettsa̱ sꞌwöto wé a̱ míyal Lidia u a̱ iyamipa weblök. Ieꞌpa pablérakitö
eta̱ imíyal.

Tesalónica wakpa tsirineka̱ Jesús tté ku̱eki̱

17 1 Pablo ena Silas tkami ká̱ kiè Anfípolis ena ká̱ kiè Apolonia
demirak ká̱ kiè Tesalónica wé̱ judiowak wa̱ ñì dapaꞌwo̱ wé tsoꞌ
ee̱. 2 Eta̱ Pablo dewa̱ eꞌ wé a̱ e̱no diwö wa we̱s ieꞌ wöblar es. Ee̱ ieꞌ ka̱paké
ieꞌpa ta̱ Skëköl yëkkuö wa e̱no diwö mañat. 3 Ieꞌ tö ikkaché ieꞌpa a̱ tö itsoꞌ
kitule Skëköl yëkkuö ki̱ tö wé̱ pairineꞌbitu̱ idiꞌ wa sꞌblúie eꞌ tterawa̱ ta̱
ishke̱rdaka̱ne. Ieꞌ tö iché ieꞌpa a̱:
—Jesús pakök yeꞌ tsoꞌ aꞌ a̱, eꞌ wák dör wé̱ pairineꞌbitu̱ idiꞌ wa sꞌblúie eꞌ.
4 Judiowak we̱lepa e̱rblé Jesús mik, ta̱ ieꞌpa de Pablo ena Silas kí̱ie.
Ñies griegowak tö Skëköl dalöieke we̱s judiowak es, esepa tai̱ë e̱rblé
Jesús mik ena alakölpa dalöiërta̱ꞌ esepa tai̱ë e̱rblé imik ñies. 5 Erë eꞌ tö
judiowak male̱pa uluwé̱ka̱ tai̱ë. Eta̱ wëpa sulusipa tsoꞌ é̱me ñala̱ ki̱, esepa
kiérakitö pëꞌ dapaꞌu̱k tai̱ë, eꞌpa kí̱ uluwé̱rakitö ta̱ imíyal kësik wa pëꞌ
male̱pa uluu̱kka̱. Eta̱ itkawa̱rak kësik wa Jasón u a̱ Pablo ena Silas yulök
yèttsa̱ mè imale̱pa ulurke tai̱ë eꞌpa ulà a̱. 6 Erë kȅ iwa̱ iku̱nerak ee̱. Eꞌ
ku̱eki̱ Jasón ena iyamipa we̱lepa eꞌpa kué̱mirakitö ká̱ eꞌ wökirpa wöa̱ ta̱
ichéitörak a̱neule:
—Wëpa ikkëpa tö ká̱ ulitane wakpa tsirio̱ꞌ, eꞌpa de íe̱ ñies. 7 Jasón tö
ieꞌpa kiéwa̱ iu a̱. Ieꞌpa ulitane tsoꞌ ichök tö seꞌ blú kibi dör kua̱ꞌki̱, eꞌ kiè
Jesús. Ieꞌpa tö saꞌ blú kibi eꞌ ttè dalöse̱wé̱wa̱.
8 Mik pëꞌ ulitane ena iwökirpa tö ttè eꞌ ttsé, eta̱ ieꞌpa shu̱ti̱neka̱ tai̱ë.
9 Erë Jasón ena iyamipa kérakitö inuköl muka̱t iwà kkachoie tö ieꞌpa
datskene ishu̱lök ta̱ iéminerakitö.

Pablo ena Silas tö Jesús tté paké Berea wakpa a̱

10 Ká̱ tuinetke eta̱ bet iyamipa tsoꞌ Tesalónica eꞌpa tö Pablo ena Silas
patkémi ká̱ kiè Berea ee̱. Ieꞌpa demi Berea eta̱ imíyal judiowak ñì
dapaꞌwo̱ wé a̱. 11 Judiowak eꞌpa e̱r dör buaë judiowak tsoꞌ Tesalónica eꞌpa
tsa̱ta̱. Ieꞌpa tö Jesús tté kí̱ ttsé e̱r buaꞌ wa. Ke̱kraë ieꞌpa tö Skëköl yëkkuö
su̱e̱kewa̱ buaꞌiewa̱ isuo̱ie tö ì ché Pablo tö eꞌ yëne ö kȅ iyëne. 12 Es tai̱ë
ieꞌpa e̱rblé Jesús mik. Ñies tai̱ë griegowak e̱rblé imik alakölpa dalöiërta̱ꞌ
ena wëpa ñies. 13 Erë mik judiowak se̱rke Tesalónica eꞌpa wa̱ ijche̱newa̱
tö Pablo tsoꞌ ñies Berea Skëköl ttè pakök, eta̱ imíyal ee̱. Ieꞌpa tö Berea
wakpa dapaꞌwé̱mi shu̱ti̱wé̱mi Pablo ki̱. 14 Erë sꞌyamipa tsoꞌ Berea, eꞌpa

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tö Pablo ké e̱ˈ yöktsa̱ ta̱ ipatkémi dayë kkömik. Erë Silas ena Timoteo e̱ˈ
tsé̱a̱t Berea. 15 Wé̱pa wa̱ Pablo mirwa̱, eˈpa wa̱ imí dö̀ ká̱ kiè Atenas ee̱. Eˈ
ukuöki̱ ta̱ ieˈpa bite̱yalne. Pablo tö ieˈpa kaˈ ichök Silas ena Timoteo a̱ tö
“aˈ kié bet.”

Pablo tö Jesús tté paké Atenas wakpa a̱

16 Pablo tsoˈ Silas ena Timoteo ki̱nuk Atenas, eˈ dalewa ieˈ tö isué̱ tö
ká̱ eˈ wakpa wa̱ íyi diököl tsoˈ dalöiè, ese tsoˈ tai̱ë. Eˈ tö ieˈ tsiriwé̱ka̱
tai̱ë. 17 Eˈ kue̱ki̱ judiowak ñì dapaˈwo̱ wé a̱ ieˈ ka̱paköke judiowak ta̱
ena pëˈ kȅ dör judiowak erë Skëköl dalöieta̱ˈ esepa ta̱. Ñies ieˈ ka̱paköke
ke̱kraë Atenas wakpa ta̱ wé̱ ieˈpa döke tai̱ë íyi ta̱u̱k ee̱. 18 Ñies ieˈpa
wöblaˈu̱kwakpa we̱lepa kiekerakitö epicúreo wakpa[a] ena estoico wakpa[b],
eˈpa ñì iu̱témi Pablo ta̱. Ieˈpa we̱lepa tö ieˈ cheke iˈ es:
—¿Ì kabewe̱ke sˈñeñe diő tö?
Ieˈpa we̱lepa skà tö icheke:
—Ttsëskua eˈ dör këkölpa tsa̱ki̱ë dalöieke ká̱ bár wakpa tö eˈpa tté
pakökwak.
Pablo tsoˈ Jesús köte̱wa̱ shke̱neka̱ne eˈ tté buaë pakök eˈ kue̱ki̱ ieˈpa
tö ieˈ ché es. 19 Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tsé̱mirakitö wé̱ ieˈpa e̱ˈ dapaˈu̱ke ttè tsa̱ki̱ë
pakarke ese ttsök ee̱. Ká̱ eˈ kiè Areópago. Ta̱ ichakérakitö:
—Ttè pa̱ˈa̱li̱ pakeke beˈ tö, ¿eˈ pakèmibö saˈ a̱? 20 Ttè pakeke beˈ tö, eˈ kȅ
ttsëule saˈ wa̱, eˈ kue̱ki̱ eˈ kiane jche̱nukwa̱ saˈ ki̱ ¿i̱ma eˈ wà dör?
21 Atenas wakpa ko̱s ena ká̱ kua̱ˈki̱ wakpa se̱rke Atenas, eˈpa ulitane tö
ttè pa̱ˈa̱li̱ ttseke ese ȅ pakeke ñì a̱ ke̱kraë.
22 Eta̱ Pablo e̱ˈ duéka̱ ieˈpa shu̱a̱ Areópago wé a̱ ta̱ ichéitö:
“A Atenas wakpa, ì ko̱s sué̱yö, eˈ wa yeˈ wa̱ ijche̱r tö aˈ tö këkölpa tsa̱ki̱ë
dalöieke. 23 Mik yeˈ tkami aˈ ká̱ shu̱a̱, eta̱ wé̱ aˈ tö këkölpa ñeˈ dalöieke ese
ké̱ sué̱yö tai̱ë. Eˈ shu̱a̱ yeˈ tö ka̱ˈ tsoˈ idalöioie ese kué̱ et eˈ ki̱ itsoˈ kitule iˈ
es: ‘Skëköl eköl kȅ jche̱r seˈ wa̱ tö yi idir, eˈ dalöioie’. Ieˈ dalöieke aˈ tö, erë
aˈ kȅ wa̱ ijche̱r tö yi idir. Skëköl eˈ pakeke yeˈ tö aˈ a̱.
24 “Ieˈ tö ká̱ ulitane ena íyi ulitane tsoˈ iki̱ eˈ yöˈa̱t. Ieˈ dör ká̱ jaì ena ká̱
iˈ eˈ ko̱s wák. Ieˈ kȅ se̱rku̱ˈ Skëköl wé yöule sˈditsö wa ese a̱. 25 Sulitane
se̱rke ieˈ mik. Ñies íyi ulitane kiane seˈ ki̱ se̱noie, eˈ mekeitö seˈ a̱ ke̱kraë.
Eˈ kue̱ki̱ ieˈ kȅ ki̱ ikiar tö seˈ ieˈ ki̱mè ì wa.
26 “Wëm eköl ȅ wa ieˈ tö seˈ ditsöwö ulitane alöwé̱. Ieˈ tö seˈ ké se̱nuk ká̱
waˈñe. Mik ieˈ tö ká̱ iˈ yöˈ, eta̱ ieˈ tö seˈ katatëˈa̱tbak tö mik seˈ se̱rmi, wé̱
seˈ se̱rmi ditséwö wa ditséwö wa. 27 Ieˈ tö seˈ katatëˈa̱t es a̱s seˈ tö imaˈü̱
yulè isalema sö ikuè̱mi. Erë moki̱ ieˈ kȅ ku̱ˈ ka̱mië seˈ yöki̱. 28 Eˈ dör we̱s

[a] **17.18** *epicúreo wakpa:* Eˈ wakpa tö iklöˈwé̱ tö sˈse̱r eˈ wà buaˈie dör ttsëˈne buaë. Ttè eˈ wa sˈwöblaˈwe̱ke ieˈpa tö.
[b] **17.18** *estoico wakpa:* Eˈ wakpa tö iklöˈwé̱ tö sˈse̱r eˈ wà buaˈie dör seˈ e̱ˈ kköˈnù ì sulu ko̱s eˈ yöki̱. Ttè eˈ wa sˈwöblaˈwe̱ke ieˈpa tö.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yile tö iché es, e' tö iché: ‘Skëköl mik se' se̱rke se' shköke, ie' wa se' tso'.’
Ñies e' dör we̱s a' wákpa ttsököl eköl tö iyë'a̱t es, e' tö iché: ‘Sulitane dör
Skëköl aleripa.’ 29 Se' dör Skëköl ditséwö, e' kue̱ki̱ kȅ se' kàne ibikeitsök
tö ie' dör we̱s íyi diököl yöule se' wa̱ orochka wa ö inukölchka wa ö
ákchka wa es. E' ko̱s yuésö we̱s se' ibikeitsè es we̱s se' wákpa a̱ iyör es.
Erë Skëköl kȅ dör es. 30 Ia̱ia̱ë ta̱ kȅ se' wa̱ ijche̱r tö we̱s ie' dör, e' kue̱ki̱ e'
nuí̱ tköo̱'a̱tbak ie' tö ie'pa ki̱. Erë i̱'ñe ta̱ ie' tso' ichök ká̱ ulitane wakpa a̱
tö a' ka̱wöta̱ e̱r mane'u̱k. 31 Skëköl tö idiwö me'a̱tbak we̱kkë alè ta̱ ie' tö
sulitane shu̱leraë yësyësë wëm eköl tkë'ka̱itö e' wa. Wëm e' köte̱wa̱ erë
ishke̱o̱'ka̱ne Skëköl tö, e' wa ie' tö iwà kkaché sulitane a̱ tö moki̱ë wëm
ñe' tkë'ka̱itö.”
32 Erë mik Atenas wakpa tö ittsé tö Pablo tö s'du'wa̱ shke̱neka̱ne e' ché,
eta̱ ie'pa we̱lepa tö ie' wayué, erë we̱lepa skà tö iché:
—Ì pakeke be' tö, e' skà ttsèmi sa' tö iëtökichane.
33 Eta̱ Pablo mía̱. 34 Erë wëpa we̱lepa míyal Pablo ta̱, ta̱ e'pa e̱rblé Jesús
mik. Ie'pa e' shu̱a̱ Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wökirpa eköl. Ñies
alaköl eköl kiè Dámaris ena pë' skà tso'ñak ishu̱a̱.

Pablo mía̱ Corinto

18 1 E' ukuöki̱ ta̱ Pablo e̱' yéttsa̱ Atenas mía̱ Corinto. 2 Ee̱ wëm
kué̱wa̱itö eköl dör judiowak kiè Áquila, e' dör ká̱ kiè Ponto e'
wak. Ie' alaköl kiè Priscila. Ie'pa bak se̱nuk Roma a̱te̱ Italia ee̱. Ie'pa
dë'bitu̱ e̱rpa Corinto. Ká̱ tso' tseë romawak ttè diki̱a̱ e' wökir kibi kiè
Claudio, ie' tö judiowak ko̱s se̱rke Roma e' yökulur patké. E' kue̱ki̱ Áquila
ena ilaköl e̱' yë'lur Roma demi Corinto. Pablo mía̱ ie'pa pakök. 3 Ie' kanè
dör ie'pa kanè ese ȅ, e' kue̱ki̱ ie' e̱' tsé̱a̱t ie'pa ta̱ kaneblök. Kanè e' dör
iyiwak kkuölit yueke ùie tsè̱mi ese kané. 4 E̱no diwö bit ekkë Pablo mi'ke
judiowak ñì dapa'wo̱ wé a̱. Ee̱ ie' tö Jesús tté pakeke ie'pa ulitane a̱. Ie'
tö judiowak ena pë' kȅ dör judiowak e'pa ulitane pableke a̱s ie'pa e̱rblȍ
Jesús mik.
5 Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, eta̱
Pablo kȅ kaneblëneia̱ Áquila ta̱. E' skéie ie' e̱' mé Jesús tté buaë e' ȅ pakök
ke̱kraë. Ñies ie' tö judiowak pablé ke̱kraë tö Jesús dör wé̱ pairine'bitu̱ idi'
wa s'blúie e'. 6 Erë ie'pa wötkémi Pablo ta̱ ta̱ iché suluë. E' kue̱ki̱ ie' datsi'
wöppée iwà kkachoie tö ie' kȅ ki̱ inuí̱ ku̱' ta̱ iché ia̱rak:
—A' weirdaë sia̱rë, e' wiie a' wákpa iane. E' kȅ wëneia̱ ye' wöki̱. I'ta̱mi
ye' mía̱ pë' kȅ dör judiowak esepa pattök.
7 Eta̱ Pablo e̱' yéttsa̱ judiowak ñì dapa'wo̱ wé a̱ mía̱ wëm kiè Ticio
Justo, e' u a̱ se̱nuk. Wëm e' tö Skëköl dalöieke tai̱ë. Ie' se̱rke judiowak ñì
dapa'wo̱ wé o̱'mik. 8 Wëm kiè Crispo, e' dör judiowak ñì dapa'wo̱ wé, e'
wökir. Ie' e̱rblé Skëkëpa Jesús mik iyamipa ko̱s e' ta̱. Es ñies tai̱ë Corinto
wakpa tö Jesús tté ttsé ta̱ ie̱rblérak imik ta̱ ie̱' wöskuélor. 9 Ká̱ et nañewe

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Skëkëpa Jesús tö Pablo a̱ iché kabsue̱ie: “Kë̀ beꞌ suanuk. Yeꞌ tté kí̱ pakö́
ke̱kraë. Kë̀ beꞌ siwa̱ꞌblök. 10 Yeꞌ tsoꞌ beꞌ ta̱. Kë̀ yi a̱ ì sulu wamblënuk beꞌ ki̱
yës. Yeꞌ wa̱ pëꞌ tsoꞌ tai̱ë ká̱ iꞌ ki̱.” 11 Es Pablo a̱te̱ duas ek ki̱ sha̱böts Corinto
ieꞌpa wöblaꞌu̱k Skëköl ttè wa.
12 Mik Galión bak Acaya wökirie, eta̱ judiowak se̱rke Corinto eꞌpa ñì
dapaꞌwé̱ka̱ Pablo naméie ieꞌ tsé̱mi ttè shu̱lo wé a̱. 13 Ieꞌpa tö Pablo kkaté
Galión a̱ ta̱ iché ia̱:
—Wëm iꞌ tsoꞌ saꞌ pablök tö Skëköl dalöiö́ saꞌ tö, erë kë̀ dör we̱s ttè
dalöiëno menea̱t saꞌ a̱ eꞌ tö ichè es.
14 Pablo ttémitke ta̱ Galión tö iché judiowak a̱:
—Moki̱ ì sulu wamblö́paitö, e̱ꞌma yeꞌ tö aꞌ ttö̀ ttsèmi. 15 Erë aꞌ tsoꞌ ñì
wöñatkök ttè ki̱ ena wëpa we̱lepa kiè ki̱, ena aꞌ wákpa ttè dalöiëno eꞌ ki̱,
eꞌ kue̱ki̱ eꞌ shu̱lö́ aꞌ wákpa tö. Yeꞌ kë̀ tö ttè ese shu̱lè.
16 Eta̱ Galión tö ieꞌpa u̱yéttsa̱ ttè shu̱lo wé a̱. 17 Eta̱ pëꞌ tsoꞌ tai̱ë eꞌpa
tö wëm kiè Sóstenes dör judiowak ñì dapaꞌwo̱ wé wökir, eꞌ klöꞌwé̱wa̱
ppérakitö ttè shu̱lo wé wöshaë. Erë eꞌ ki̱ Galión kë̀ tkine yës.

Pablo dene Antioquía

18 Pablo e̱ꞌ tsé̱a̱tia̱ tai̱ë Corinto. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ e̱ꞌ chéa̱t iyamipa a̱ ta̱
imía̱ ká̱ kiè Cencreas wé̱ kanò irirke ee̱. Eta̱ ee̱ ieꞌ e̱ꞌ iéka̱ kanò miꞌke Siria
ese a̱. Áquila ena Priscila mitke ieꞌ ta̱ ñies. Ka̱m ieꞌ e̱ꞌ iòka̱ kanò a̱, eta̱
ieꞌ tsà̱ tée manene. Eꞌ wé̱itö ittè meꞌitö Skëköl a̱ eꞌ blóie we̱s iyëꞌitö es.
19-21 Mik ieꞌpa demi ká̱ kiè Éfeso ee̱, eta̱ Pablo mía̱ judiowak ñì dapaꞌwo̱
wé a̱ Jesús tté buaë pakök judiowak ñì dapaꞌu̱ke ee̱, eꞌpa a̱. Ieꞌpa tö iché
ia̱ tai̱ë: “Beꞌ e̱ꞌ tsúa̱tia̱ saꞌ ta̱.” Erë kë̀ ieꞌ e̱ꞌ tsa̱ka̱t. Ieꞌ e̱ꞌ chéa̱t ieꞌpa a̱ ta̱
ichéitö: “Skëköl ki̱ ikiane, e̱ꞌma yeꞌ skà dörane aꞌ pakök.” Áquila ena
Priscila e̱ꞌ tsé̱a̱t se̱nuk Éfeso.
Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Pablo e̱ꞌ iéka̱ kanò a̱ ta̱ imía̱. 22 Mik idemi Cesarea ta̱
imía̱ Jerusalén Skëkëpa Jesús icha erule eꞌpa shke̱ꞌu̱k. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ imía̱
Antioquía. 23 Ee̱ ieꞌ se̱né ekuölö. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ iskà mía̱ne Galacia ena
Frigia, ká̱ eꞌ ko̱s a̱ Jesús ttökatapa e̱r diché kí̱ iök.

Apolo tö Jesús tté paké Éfeso wakpa a̱

24 Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ wëm eköl kiè Apolo dör judiowak, eꞌ de Éfeso. Ieꞌ datse̱
ká̱ kiè Alejandría ee̱. Ieꞌ dör wëm ttö̀ buaë ese. Ieꞌ wa̱ Skëköl yëkkuö su̱ule
buaë. 25 Ieꞌ yöule buaë Skëköl ñalé̱ tté wa. Ieꞌ tö sꞌwöblaꞌwe̱ke kaneë yësyësë
Jesús tté wa. Erë ieꞌ kë̀ wa̱ Jesús tté jche̱r se̱raa̱. Ieꞌ wa̱ Juan Sꞌwöskuökwak,
eꞌ ttè ë̀ su̱ule. 26 Ieꞌ ttémi judiowak ñì dapaꞌwo̱ wé a̱, kë̀ suane. Eta̱ mik
Priscila ena Áquila tö ieꞌ ka̱paköke eꞌ ttsé, eta̱ ikiémirakitö iu a̱. Ta̱ ee̱ ieꞌpa
tö ieꞌ kí̱ wöblaꞌwé̱ buaë Skëköl ñalé̱ tté wa. 27,28 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ shkak ká̱ kiè
Acaya ee̱. Eꞌ kue̱ki̱ iyamipa se̱rke Éfeso, eꞌpa tö ieꞌ ki̱mé. Yëkkuö shtérakitö
Jesús ttökatapa tsoꞌ Acaya, eꞌpa a̱ a̱s ieꞌpa tö ieꞌ kiö̀wa̱ buaë. Mik ieꞌ demi

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Acaya ta̱ wé̱pa e̱rblë'bak Jesús mik Skëköl e̱r buaë ché ie'pa a̱ e' kue̱ki̱,
esepa ki̱mé tai̱ë ie' tö. Ie' e̱' alöke judiowak ki̱ ie' ttè wa sulitane wörki̱. Ie'
tö ie'pa siwa̱'blöwe̱ke. Ie' tö ikkacheke yësyësë Skëköl yëkkuö wa tö moki̱
Jesús dör wé̱ pairine'bitu̱ idi' wa s'blúie e'. Es ie' tö iyamipa ki̱mé.

Pablo tö Jesús tté buaë paké Éfeso wakpa a̱

19 1 Apolo tso'ia̱ Corinto e' dalewa Pablo tkami ka̱bata wa demi
Éfeso. Ee̱ ie' tö Jesús ttökatapa we̱lepa kué̱. 2 Ie' tö ie'pa a̱ ichaké:
Mik a' e̱rblë' Jesús mik eta̱ ¿Wiköl Batse'r dë' a' ki̱?
Ie'pa tö iiu̱té:
—Kè̀ sa' wa̱ ittsëule tö Wiköl Batse'r tso'.
3 Pablo tö ie'pa a̱ ichaké:
—Eta̱ ¿wöskuè wé̱se wa a' wösune?
Ie'pa iiu̱té:
—Juan s'wöskuè e' wa.
4 Ie' tö iché ia̱rak:
—Wé̱pa e̱r mane'wé̱ Skëköl a̱, esepa wösuk Juan tö. Erë ie' tö iyë' ie'pa
a̱ tö wëm datse̱ ie' itöki̱ e' mik ie'pa ké e̱rblök.
5 Ttè e' ttsérakitö ta̱ iwöskuélor Skëkëpa Jesús ttö̀ wa. 6 Pablo ulà méka̱
ie'pa ki̱ ta̱ Wiköl Batse'r debitu̱ ie'pa ki̱ ta̱ ie'pa ttémi ttö̀ kua̱'ki̱ kua̱'ki̱ wa.
Ñies ì mé Skëköl tö ie'pa a̱ chè, e' ché ie'pa tö. 7 Se̱raa̱ ie'pa döka̱ dabom
eyök kí̱ böl (12) wëpa.
8 Si' mañat Pablo shkére judiowak ñì dapa'wo̱ wé a̱, ee̱ Jesús tté pakéitö
kè̀ suane. Ie' tö ie'pa pableke tai̱ë a̱s ie'pa e̱' tiù̱wa̱ ì blúie Skëköl tso' e' tté
diki̱a̱. 9 Erë ie'pa we̱lepa wökir darërëë, e' kue̱ki̱ ie'pa kè̀ wa̱ ttè e' klöne.
Ie'pa tö Jesús dör se' ñala̱ e' tté ché suluë sulitane kukua. Eta̱ Pablo e̱'
skéttsa̱ ie'pa yöki̱. Wé̱pa detke Jesús ttökatapaie e'pa tsé̱mi e̱' ta̱ dò̀ wé̱
wëm kiè Tirano e' wa̱ u tso' s'wöbla'wo̱ie ee̱. Ee̱ Jesús tté pakeke Pablo
tö ke̱kraë. 10 Es iwé̱itö dò̀ duas bök. Sulitane se̱rke Asia, judiowak ena pë'
kè̀ dör judiowak, e'pa tö Skëkëpa Jesús tté ttsé. 11,12 Ì kè̀ o̱r yi a̱ ese wé̱
Skëköl tö kibiie Pablo wa tkò̀ka̱ imale̱pa tsa̱ta̱ dò̀ tsa̱mo ena datsi' döne
ie' mik ese mi'kerak iwa̱ wé̱pa kirirke esepa ska' ta̱ ibuanene ta̱ wimblupa
sulusi e̱' yélur ie'pa a̱.
13 Erë judiowak we̱lepa shkörami ñala̱ ki̱ wimblupa sulusi yökulur pë' a̱.
E'pa tö iché 'ima'ù̱sö Skëkëpa Jesús ttò̀ wa.' Ie'pa ichémi wimblupa sulusi
a̱ i' es: "¡A' e̱' yö́lur Jesús pakeke Pablo tö, e' ttò̀ wa!"
14 Es wëm kiè Esceva e' ala'r döka̱ kul e'pa tö ima'wé̱mi ñies. Esceva dör
judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl. 15 Erë etökicha ta̱ wimblu sulusi tö
ie'pa iu̱té: "Yi dör Jesús e' jche̱r ye' wa̱. Ñies yi dör Pablo e' jche̱r ye' wa̱.
Erë ¿a' dör yi?"
16 E' wösha̱ë wëm a̱ wimblu sulusi tso', e' u̱neka̱ ie'pa ki̱. Ie' e̱' aléka̱
ie'pa ki̱ idiché tai̱ë wa. Ie'pa ppéitö sia̱rë. Ie'pa e̱' yélur tkayal sume

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

shka̱ˈule tai̱ë. 17 Éfeso wakpa ko̱s, judiowak ena kè̱ judiowak, eˈpa wa̱
ijche̱newa̱. Tai̱ë ieˈpa suane. Es Skëkëpa Jesús tté kí̱ buneka̱ tai̱ë.
18 Tai̱ë pëˈ e̱rblé Jesús mik esepa debitu̱ ì ko̱s wamblëˈrakitö suluë eˈ
chökka̱ sulitane kukua. 19 Eˈpa shu̱a̱ tai̱ë ieˈpa awápa tsoˈñak. Eˈpa ko̱s wa̱
iyëkkuö tsoˈrak iwa̱ wakanewè̱, ese debitu̱ ta̱ iñaˈwé̱wa sulitane wöshä̱ë.
Ieˈpa tö iyéttsa̱ ko̱s yëkkuö eˈ ské dör ta̱ idettsa̱ inuköl tai̱ë. Eˈ dör ieˈpa
inuköl döka̱ 50.000 ekkë. 20 Es Skëkëpa Jesús tté kí̱ buneka̱ tai̱ë. Sulitane
tö isué̱ tö ttè eˈ diché ta̱ˈ tai̱ë.
21 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Pablo ibikeitsé: "Yeˈ miˈke ká̱ kiè Macedonia ena Acaya
eˈ wakpa pakök. Eˈ ukuöki̱ ta̱ yeˈ michoë dò̱ Jerusalén. Ee̱ ta̱ yeˈ ka̱wöta̱
shkök dò̱ Roma ñies."
22 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ ki̱mukwakpa böl, Timoteo ena Erasto, eˈpa
patkémiitö dò̱ Macedonia, eˈ dalewa ieˈ a̱te̱ia̱ Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shu̱ti̱neka̱ tai̱ë

23 Eˈ ké̱wö skaˈ Éfeso wakpa shu̱ti̱neka̱ tai̱ë Jesús dör Seˈ ñala̱ eˈ tté kue̱ki̱.
24 Wëm tsoˈ eköl kiè Demetrio eˈ dör íyi diököl yuök inukölchka wa eˈ sté̱.
Eˈ tö Éfeso wakpa Këköl kiè Artemisa wak dör alakölie, eˈ wé diököl yueke
inukölchka wa. Kanè eˈ wa ieˈ ena ikanè mésopa inu̱köl klöˈu̱ke tai̱ë. 25 Ikanè
mésopa dapaˈwé̱ka̱itö imale̱pa kaneblöke kanè ese è̱ a̱ eˈpa ta̱, ta̱ ichéitö: "A
këkëpa, aˈ wa̱ ijche̱r tö kanè iˈ wa seˈ inuköl klöˈu̱ke. 26 Erë aˈ isué̱, aˈ ittsé tö
Pablo eˈ tsoˈ ichök tö íyi diököl yuekesö dalöiè skëkölie, eˈ kè̱ dör skëköl moki̱.
Tai̱ë pëˈ tö ttè eˈ klöˈwé̱tke íe̱ Éfeso ñies Asia ko̱s eˈ a̱. 27 Eˈ dör suluë. Eˈ tö seˈ
kanè suluˈwè̱miwa̱. Ñies Artemisa, seˈ këköl tai̱ë, eˈ wé dalöse̱wè̱wa̱miitö. Seˈ
këköl tai̱ë dalöiërta̱ˈ tai̱ë Asia ena ká̱ waˈñe, eˈ dalöse̱we̱wa̱raitö."
28 Mik ttè eˈ ttsérakitö, eta̱ ilunekaṟak tai̱ë. Eta̱ ia̱neka̱rak: "Artemisa
dör Éfeso wakpa këköl, eˈ dör këköl tai̱ë."
29 Eta̱ Éfeso wakpa ko̱s aláneka̱ tai̱ë. Wëpa datse̱ böl Macedonia. Eköl
kiè Gayo iëköl kiè Aristarco, eˈpa dör Pablo wapiepa, eˈpa tsoˈñak ee̱.
Éfeso wakpa tö ieˈpa böl klöˈwé̱wa̱ kué̱mi dò̱ wé̱ ieˈpa ñì dapaˈu̱ke eˈ wé
a̱. 30 Eta̱ Pablo shkakwa̱ ee̱ ttök ieˈpa ta̱, erë Jesús ttökatapa male̱pa kè̱
wa̱ ianemi. 31 Ñies Asia wökirpa we̱lepa é̱na Pablo dalër tai̱ë, eˈpa tö ttè
patké Pablo a̱: "Kè̱ beˈ minukwa̱ ee̱." 32 Eˈ dalewa Éfeso wakpa daparke
eˈpa shu̱ti̱neka̱ tai̱ë. Ieˈpa a̱rkeka̱rak tai̱ë. Ikibiiepa kè̱ é̱na iwà a̱ne ió̱k ie̱ˈ
dapaˈwérak. Eˈ kue̱ki̱ ekölteëpa a̱rke kua̱ˈki̱, iëkölteëpa a̱rke kua̱ˈki̱. 33 Eta̱
judiowak tö wëm kiè Alejandro eˈ tsé̱mi patkëule duése̱r sulitane wörki̱,
eˈ kue̱ki̱ pëˈ we̱lepa tö ibikeitsé tö ieˈ wöki̱ iwërke. Eta̱ ieˈ tö ikkaché
ulà wa tö "Aˈ siwa̱ˈbló̱. Yeˈ ttöke judiowak tsa̱tkoie." 34 Erë mik ieˈpa wa̱
ijche̱newa̱ tö ieˈ dör judiowak, eta̱ ieˈpa skà e̱ˈ kéka̱ne a̱nuk: "Artemisa dör
Éfeso këköl. Eˈ dör këköl tai̱ë." Es ieˈpa a̱rkerak dò̱ hora böt.
35 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ká̱ wökirpa yëkkuö shtökwak, eˈ tö pëˈ ké siwa̱ˈblökwa̱. Ieˈ
tö iché ieˈpa a̱: "A Éfeso wakpa, ká̱ ulitane wakpa wa̱ ijche̱r tö seˈ dör Éfeso

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wakpa eꞌpa dör seꞌ këköl tai̱ë Artemisa e̱ꞌ wé kköꞌnukwakpa, ñies ieꞌ diököl
anebitu̱ ká̱ jaì a̱, eꞌ kköꞌnukwakpa. 36 Kè̈ yi a̱ iyërpa tö kè̈ idör es. Eꞌ kue̱ki̱ aꞌ
siwa̱ꞌblö́lur. Kè̈ ì wamblar kè̈ bikeitsule buaë. 37 Wëpa iꞌ debitu̱ aꞌ wa̱, eꞌpa kè̈
wa̱ ì blëulewa̱ seꞌ këköl wé a̱. Ieꞌpa kè̈ wa̱ seꞌ këköl yëule suluë. 38 Eꞌ kue̱ki̱
Demetrio ena ikanè mésopa, ieꞌpa é̱na yile kkatak, eꞌ ta̱ a̱s imiꞌrak ikkatök
ttè shu̱lökwakpa a̱ ena sꞌwökirpa a̱. Eꞌpa tsoꞌ kaneblök ttè shu̱lo wé a̱. Ee̱
ie̱ꞌ tsa̱tkömirak ñì wösha̱ë. 39 Erë ì skà kianeia̱ aꞌ ki̱ yënoie, eꞌ ta̱ eꞌ choie
aꞌ ka̱wöta̱ mik seꞌ daparke we̱s ikanewe̱kesö es eta̱. 40 Ì tka íe̱rö i̱ꞌñe, eꞌ ki̱
sꞌwökirpa tö seꞌ kkatèmi. Kè̈ iwà ta̱ꞌ moki̱ë, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö seꞌ kkaté iki̱, eꞌ
ta̱ kè̈ seꞌ a̱ e̱ꞌ tsa̱tkënuk iyöki̱.” 41 Ieꞌ tté o̱ne ta̱ ichéitö ieꞌpa a̱, “Aꞌ yúshka.”

Pablo mía̱ Macedonia ena Grecia

20 1 Éfeso wakpa shu̱ti̱neka̱, eꞌ olone ta̱ Pablo tö Jesús ttökatapa kiéttsa̱
pattè. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ e̱ꞌ chéa̱t ieꞌpa a̱ ta̱ imía̱ Macedonia. 2 Ieꞌ tkami
ká̱ eꞌ waꞌñe iyamipa pattök, eꞌ tö ieꞌpa e̱r kuwé̱ tai̱ë. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ mía̱
Grecia. 3 Ee̱ ieꞌ se̱né siꞌ mañat. Ieꞌ tsoꞌtke kanò klöꞌu̱k shkomi dò̈ Siria, eꞌ shu̱a̱
ta̱ ieꞌ wa̱ ijche̱newa̱ tö judiowak ileritsétke ieꞌ ttowa̱. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ mía̱ne klò̈
wa tkamine Macedonia. 4 Ieꞌ wapiepa dör kul. Eköl kiè Sópatro, eꞌ dör Berea
wak, iyé̈ kiè Pirro. Iëköl kiè Aristarco. Iëköl kiè Segundo, eꞌ dör Tesalónica
wak. Iëköl kiè Gayo, eꞌ dör Derbe wak. Iëköl kiè Timoteo. Ñies wëpa böl dör
Asia wakpa, eꞌpa kiè Tíquico ena Trófimo. 5 Wëpa ekkëpa mía̱ ke̱we saꞌ yöki̱
saꞌ ki̱nuk ká̱ kiè Tróade ee̱. 6 Pan Kè̈ Yöule Iwölöwo̱ka̱ Wa eꞌ ké̱wö tka, eta̱ saꞌ
e̱ꞌ yélur Filipos mía̱ kanò ki̱ dò̈ Tróade. Ká̱ ske̱l ukuöki̱ ta̱ saꞌ demi Tróade,
eta̱ ieꞌpa kué̱ saꞌ tö ee̱. Ee̱ saꞌ e̱ꞌ tsé̱a̱t ká̱ kul.

Pablo tö ttè bata paké Skëkëpa Jesús icha erule tsoꞌ Tróade, eꞌpa a̱

7 E̱no diwö tuinetke ta̱ saꞌ e̱ꞌ dapaꞌwé̱ka̱ ñita̱ Jesús köte̱wa̱ eꞌ ké̱wö
tköꞌu̱k. Pablo tsoꞌ iyamipa ta̱ ka̱pakök. Ieꞌ ka̱wöta̱ e̱ꞌ yöktsa̱ bule es, eꞌ
kue̱ki̱ ieꞌ ka̱paké dò̈ ká̱ sha̱böts. 8 Saꞌ dapaneka̱ u ka̱kke̱ë eꞌ a̱. Tai̱ë böꞌwö
tsoꞌ wötskiuleka̱ ee̱. 9 Duladula tkër eköl ukkö tsitsir ki̱, eꞌ kiè Eutico.
Pablo tsoꞌ ka̱pakök tai̱ë eꞌ dalewa Eutico shtrinewa̱tke kapakwa̱tke.
Bata ekkë ta̱ ikapowa̱ ta̱ ibruta̱nemi döttsa̱ i̱ski̱. Eta̱ ikéka̱ ieꞌpa tö erë
iduowa̱ie. 10 Eta̱ Pablo dur ká̱kke̱, eꞌ e̱ꞌ éwa ta̱ ieꞌ e̱ꞌ méka̱ duladula bata ki̱,
ipaklöꞌwé̱wa̱itö ta̱ ichéitö:
—Kè̈ aꞌ tkinukia̱. Itsoꞌ ttsëꞌka.
11 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Pablo tkaka̱ne ká̱kke̱ ta̱ Jesús köte̱wa̱ eꞌ ké̱wö tköꞌwé̱itö
ieꞌpa ta̱. Eta̱ ieꞌ ka̱pakéia̱ dò̈ ká̱ ñine ekkë ta̱ imía̱. 12 Eta̱ duladula
tsé̱mirakitö ttsëꞌka iu a̱. Eꞌ tö ieꞌpa ulitane kí̱ ttsëꞌwé̱ka̱ buaë.

Pablo e̱ꞌ yéttsa̱ Tróade mía̱ Mileto

13 Saꞌ míyal ke̱we Pablo yöki̱ kanò ki̱ dò̈ ká̱ kiè Aso ee̱. Pablo wák shkak
klò̈ wa dò̈ ee̱, eꞌ kue̱ki̱ saꞌ ka̱wö meꞌa̱ttke ieꞌ ta̱ ñì ki̱nuk ee̱. 14 Mik saꞌ tö

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ieꞌ kué̱, eta̱ ieꞌ e̱ꞌ iéka̱ saꞌ ta̱ kanò ki̱ ta̱ saꞌ míyal ká̱ kiè Mitilene ee̱. 15 Ta̱
saꞌ michoë. Bule es ta̱ saꞌ tkami ká̱ kiè Quío, eꞌ wöshа̱ë. Eꞌ bule es ta̱ saꞌ
demi wé̱ kanò irirke kiè Samos ee̱. Eꞌ bule es ta̱ saꞌ mía̱ Mileto. 16 Pablo
shkakmi bet dö̀ Jerusalén Pentecostés ké̱wö tköꞌu̱k, eꞌ kue̱ki̱ saꞌ mineyal
es. Pablo kë̀ e̱ꞌ wöklöꞌwa̱k tai̱ë Asia, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ kë̀ dëꞌ Éfeso.

Pablo ka̱paké Skëkëpa Jesús icha erule tsoꞌ Éfeso eꞌ wökirpa ta̱

17 Pablo tsoꞌ Mileto eꞌ tö Skëkëpa Jesús icha erule tsoꞌ Éfeso eꞌ wökirpa
tsu̱k patké ñì dapaꞌu̱k ieꞌ ta̱. 18 Mik idebitu̱rak, eta̱ Pablo tö iché ia̱rak:
—We̱s yeꞌ se̱né aꞌ shu̱a̱ yeꞌ tsá̱ dëꞌbitu̱ Asia eꞌta̱mi, eꞌ jche̱r buaë aꞌ wa̱.
19 Eré̱ judiowak ileritseke yeꞌ tsa̱iök eꞌ yeꞌ rrewe̱ke tai̱ë, erë ke̱kraë yeꞌ
e̱ꞌ wöawa diöshe̱t ta̱ Skëkëpa Jesús kanè u̱k yeꞌ bak aꞌ shu̱a̱ iè̱ wa ì wa.
20 Ñies aꞌ wa̱ ijche̱r tö ttè buaë aꞌ ki̱moie, ese kë̀ blënewa̱ yeꞌ wa̱ yës aꞌ
yöki̱. Ese wa yeꞌ bak aꞌ wöblaꞌu̱k sulitane wörki̱, ñies u a̱ u a̱. 21 Yeꞌ bak
ichök wö yësyësë wa judiowak a̱ ena pëꞌ kë̀ dör judiowak esepa a̱: ‘Aꞌ ké
e̱r maneꞌu̱k Skëköl a̱. Aꞌ ké e̱rblök Skëkëpa Jesús mik moki̱ë.’ 22 I̱ꞌñe yeꞌ
mitke Jerusalén. Yeꞌ ittsé tö es Wiköl Batseꞌr ki̱ ikiane. Kë̀ yeꞌ wa̱ ijche̱r
we̱s yeꞌ wè̱mirakitö ee̱. 23 Ká̱ waꞌñe wé̱ yeꞌ dëꞌule ee̱ Wiköl Batseꞌr tö yeꞌ a̱
icheke: ‘beꞌ wötërdaë, beꞌ weirdaë sia̱rë,’ eꞌ è̱ jche̱r yeꞌ wa̱. 24 Yeꞌ a̱ ta̱ yeꞌ
ttèwa̱ ö yeꞌ tsoꞌ ttsëꞌka, kë̀ eꞌ ki̱ yeꞌ tkine. Kanè meꞌ yeꞌ a̱ Skëkëpa Jesús tö,
eꞌ è̱ e̱wa̱kwa yeꞌ é̱na e̱r buaꞌ wa. Kanè eꞌ dör Skëköl e̱r buaë chöke sia̱, eꞌ
tté buaë pakök.
25 Ì blúie Skëköl tsoꞌ eꞌ tté pakéyö aꞌ a̱. I̱ꞌñe yeꞌ wa̱ ijche̱r buaë tö aꞌ
ulitane kë̀ tö yeꞌ sue̱paia̱ne. 26 Eꞌ kue̱ki̱ i̱ꞌñe ta̱ yö ichè aꞌ a̱ moki̱ë tö aꞌ
wé̱pa kë̀ tsa̱tkëne, eꞌ ta̱ kë̀ yeꞌ iane iwiie. 27 Ì kiane kanewè̱ Skëköl ki̱, eꞌ
tté pakéyö aꞌ a̱ se̱. Kë̀ yeꞌ wa̱ ttè wé̱ne blënewa̱ yës aꞌ yöki̱. 28 Eꞌ kue̱ki̱ aꞌ e̱ꞌ
kköꞌnú. Ñies Wiköl Batseꞌr tö aꞌ tkëꞌka̱ Skëköl ichapa erule eꞌpa wökirpaie
ikköꞌnukrak, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa kköꞌnú buaë aꞌ tö. Ieꞌpa to̱ꞌttsa̱ Skëköl tö iwák
pé̱ wa. 29 Yeꞌ wa̱ ijche̱r tö mik yeꞌ mía̱ eꞌ ukuöki̱ ta̱ pëꞌ döraë sꞌyamipa
e̱ukwa we̱s chichi sulusi tö iyiwak e̱wè̱wa es. 30 Ñies aꞌ shu̱a̱ we̱lepa e̱ꞌ
köraka̱ sꞌwöblaꞌu̱k ka̱che tté wa a̱s sꞌyamipa e̱rblé Jesús mik eꞌpa miꞌ ieꞌpa
è̱ itöki̱. 31 Aꞌ tsoꞌ e̱rki̱. Aꞌ é̱na ia̱nú tö duas mañal, ñiwe nañewe, ke̱kraë yeꞌ
bak aꞌ ulitane pattök eköl eköl iè̱ wa ì wa.
32 Es yeꞌ tö aꞌ méa̱t Skëköl ulà a̱. Ñies aꞌ méa̱työ Skëköl e̱r buaë chöke
seꞌ a̱ eꞌ ttè a̱. Ieꞌ wa̱ diché ta̱ꞌ aꞌ e̱r diché kí̱ ioie. Ñies ieꞌ wa̱ diché ta̱ꞌ ì
ko̱s buaë moie aꞌ a̱ we̱s ikablëꞌ imuk ieꞌ icha batseꞌr esepa a̱ es. 33 Kë̀ yeꞌ
wa̱ yi inuköl ena yi datsiꞌ kkeyëule yës. 34 Erë aꞌ wa̱ ijche̱r buaë tö yeꞌ kë̀
bak se̱nuk yi ulà mik. Eꞌ skéie yeꞌ kaneblëꞌ yeꞌ wák ulà iꞌ wa e̱ꞌ kköꞌnoie.
Ñies eꞌ wa yeꞌ tö yeꞌ wapiepa ki̱mé. 35 Es yeꞌ bak aꞌ wöblaꞌu̱k ke̱kraë tö
sꞌka̱wöta̱ kaneblök darërëë wé̱pa kë̀ a̱ kaneblër, esepa ki̱moie. Kë̀ seꞌ é̱na
ichökwa tö Skëkëpa Jesús wák tö iyëꞌ: “Seꞌ tö ikakmè eꞌ dör ibuaꞌie seꞌ a̱,
kë̀ dör ikaktsè̱.”

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36 Mik Pablo tté o̱ne, eta̱ ie' e̱' tkéwa̱ kuchë ki̱ ta̱ itté Skëköl ta̱ ie'pa
ulitane ta̱. 37 Ie'pa ulitane tso' e̱' chöka̱t Pablo a̱ i̱u̱ke tai̱ë ta̱ ie'pa tö
ipaklö'wé̱mi iwöalattsémi. 38 Pablo tö ichétke ie'pa a̱: "A' kȅ tö ye'
sue̱paia̱ne." E' tö ie'pa e̱riawé̱ tai̱ë. E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa mía̱ iñale̱muk dȍ wé̱
kanò irirke ee̱.

Pablo mía̱ Jerusalén

21 1 Mik sa' tö sa' yamipa méa̱t, eta̱ sa' e̱' iéka̱ kanò a̱. Sa' míyal
yësyësë ká̱ kiè Cos ee̱. E' bule es ta̱ sa' míyal ká̱ kiè Rodas ee̱
ta̱ sa' míyal ká̱ kiè Pátara ee̱. 2 Eta̱ sa' tö kanò kué̱ Pátara mi'ke ká̱ kiè
Fenicia, e' a̱ sa' e̱' iéka̱ ta̱ sa' míyal. 3 Sa' tkami ta̱ sa' tö ká̱ kiè Chipre e'
sué̱, e' a̱te̱ ulà bakli̱'kka. Eta̱ sa' mir dȍ Siria. Dalì mir kanò a̱ e' mekea̱t
Tiro, e' kue̱ki̱ sa' demi ee̱. 4 Eta̱ Jesús mik e̱rblökwakpa se̱rke ee̱, e'pa
yulé sa' tö ta̱ ikué̱ sa' tö. Sa' se̱né ká̱ kul ie'pa ska'. Ie'pa tö iché Pablo a̱
Skëköl Wiköl wa: "Be' mú kȅ mi' Jerusalén." 5 Erë ká̱ kul tka sa' ki̱ eta̱
sa' e̱' yéttsa̱ne. Ie'pa ko̱s, ilakölpa ena ila'r, e̱' yéttsa̱ ie'pa ká̱ a̱ míyal sa'
ñale̱muk dȍmi dayë kkömik. Ee̱ sa' e̱' tuléwa̱ kuchë ki̱ ttök Skëköl ta̱. 6 E'
ukuöki̱ ta̱ sa' e̱' chéa̱t ie'pa a̱ ta̱ sa' e̱' iéka̱ kanò a̱. Eta̱ ie'pa míyalne iu a̱.
7 Sa' e̱' yéttsa̱ Tiro demi ká̱ kiè Tolemaida ee̱. Sa' tö s'yamipa se̱rke ee̱
e'pa shke̱'wé̱. Sa' e̱' tsé̱a̱t ie'pa ska' ká̱ et. 8 E' bule es ta̱ sa' e̱' yéttsa̱ne
demi klȍ wa Cesarea. Ee̱ sa' mí Felipe dör Jesús tté buaë pakökwak e' u
a̱. Ie' dör wëpa kul shu̱kitulebak Jesús ttekölpa tsá̱ e'pa ki̱muk, e' eköl. Ie'
ska' sa' e̱' tsé̱a̱t. 9 Ie' ala'r busipa döka̱ tkël ka̱m ise̱rdak wëpa ta̱. Ie'pa ko̱s
dör Skëköl ttekölpa. 10 Sa' se̱né ie' ska' elkeë eta̱ wëm debitu̱ eköl datse̱
Judea, e' kiè Agabo. Ie' dör Skëköl tteköl. 11 Ie' dewa̱ sa' o̱'mik ta̱ Pablo
kipamo klö'wé̱wa̱itö. Ta̱ e' wa ie' e̱' mue̱wa̱ iklö a̱ ena iulà a̱ ta̱ ichéitö:
—Wiköl Batse'r tö ichè: "I' es judiowak tö kipamo i' wák, e' mue̱rawa̱
Jerusalén. Ta̱ imerattsa̱ ie'pa tö pë' kȅ dör judiowak, esepa ulà a̱."
12 Mik sa' tö ttè e' ttsé, eta̱ sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' ta̱, e'pa
ulitane kköché tai̱ë Pablo a̱: "Kȅ be' minuk Jerusalén." 13 Erë Pablo tö iiu̱té:
—¿Ì kue̱ki̱ a' i̱u̱ke? E' tso' ye' e̱riau̱k tai̱ë. Ye' e̱' méttsa̱tke monukwa̱,
ñies ttèwa̱ Skëkëpa Jesús tté kue̱ki̱ Jerusalén.
14 Ie' kȅ wa̱ sa' ttȍ iu̱tëne, e' kue̱ki̱ kȅ sa' wa̱ ì kí̱ yëne ia̱. Sa' iché:
—A̱s Skëkëpa tö iü̱ we̱s ie' ki̱ ikiane es.
15 E' ukuöki̱ ta̱ sa' dalì ié míyal Jerusalén. 16 Jesús ttökatapa tso'
Cesarea, e'pa we̱lepa míyal sa' ta̱. Ie'pa wa̱ sa' mítse̱r wëm kiè Mnasón, e'
u a̱ kapökrö. Wëm e' datse̱ ká̱ kiè Chipre ee̱. Ie' dör wé̱pa tsá̱ e̱rblë' Jesús
mik esepa eköl.

Pablo mía̱ Santiago pakök

17 Mik sa' deka̱ Jerusalén, eta̱ s'yamipa tso' ee̱, e'pa tö sa' kiéwa̱ buaë,
ittsë'nerak buaë. 18 E' bule es ta̱ Pablo mía̱ sa' ta̱ Santiago pakök. Ñies

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa tso'ñak Santiago ska' se̱raa̱. 19 Ie'
tö ie'pa shke̱'wé̱ ta̱ ì ko̱s wé̱itö Skëköl batamik, pë' kè dör judiowak,
esepa shu̱a̱, e' pakéitö ie'pa a̱ yësyësë. 20 Mik e' ttsé ie'pa tö, eta̱ Skëköl
ki̱kéka̱rakitö tai̱ë. Ie'pa tö iché ia̱:

—A yami Pablo, be' isué̱ buaë tö íe̱ judiowak döka̱ miles e'pa
e̱rblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e̱' mettsa̱ da'a̱ Moisés ttè dalöiëno
e' tsa̱tkök. 21 Ie'pa a̱ iyëne tö be' tö judiowak tso' ká̱ kua̱'ki̱ kua̱'ki̱ ki̱,
esepa wöbla'we̱ke tö ttè e' olo'yő. Ñies ichekerakitö tö be' tö icheke tö
ila'r ku̱rke wëpa, esepa tottola kkuölit kȅ tar. Ñies ichekerakitö tö be'
tö s'wöbla'we̱ke tö se' judiowak se̱r e' kȅ dalöiaria̱. 22 Ie'pa ulitane wa̱
ijche̱rdawa̱ tö be' dë'bitu̱. E' kue̱ki̱ ¿ì wȅmi be' tö ie'pa siwa̱'blöwo̱wa̱?
23 Ì cheke sa' tö be' a̱ e' ú̱. Íe̱ sa' shu̱a̱ wëpa tso' tkël ka̱wö me'bak Skëköl
a̱, e' o̱rketke. 24 E'pa tsú̱mi e̱' ta̱, ta̱ be' e̱' batse'ú̱ ie'pa ta̱. Ko̱s e' patuȅ
e' pataú̱bö a̱s ie'pa tsȁ tȍttsa̱ manene iwà kkachoie tö ka̱wö me' ie'pa tö
Skëköl a̱ e' o̱ne. Be' tö iwé̱ es, e' ta̱ judiowak ulitane isue̱raë tö ì ko̱s ki̱ pë'
tso' be' chök suluë e' dör ka̱che. Ie'pa tö isuȅmi tö Moisés ttè dalöiëno e'
dalöieta̱' be' tö ñies. 25 Erë s'yamipa kȅ dör judiowak, esepa a̱ ì bikeitsé
sa' tö e' kitmibak sa' tö yëkkuö ki̱. E' ki̱ sa' tö ie'pa a̱ iyë' tö ie'pa kȅ kàne
chkè meule íyi diököl tso' dalöiè ese a̱ ese katök. Iyiwak pé̋ kȅ katar.
Iyiwak ttéwa̱ kuli' siuleka̱ ese chkà kȅ katar. Ñies ie'pa kȅ kàne trënuk.

Pablo klö'wé̱wa̱rakitö Skëköl wé pamik

26 Es Pablo e̱' yéttsa̱ wëpa tkël, e'pa ta̱. E' bule es ta̱ ie' e̱' batse'wé̱ ie'pa
ta̱. E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa tkawa̱ Skëköl wé a̱. Ee̱ Pablo tö ibiyő ché tö mik ta̱
ie'pa batse'ne e' diwö e̱ne ta̱ ie'pa íyi meke Skëköl a̱ iwakpa bil ekkë.

27 Ka̱wö kul shu̱a̱ ie'pa tso' batse'ne e' e̱rkewatke eta̱ judiowak we̱lepa
datse̱ Asia, e'pa tö Pablo sué̱ Skëköl wé a̱. Ie'pa tö imale̱pa shu̱ti̱wé̱ka̱ ta̱
imishkarak Pablo ki̱ iklö'wé̱wa̱rakitö. 28 Ie'pa a̱neka̱rak: "A yamipa, sa'
ki̱mú. Wëm i' shköke ká̱ wa'ñe s'wöbla'u̱k tö se' judiowak se̱r, e' kȅ dör
buaë. Ie' icherami tö Moisés ttè dalöiëno ena Skëköl wé i' kȅ dör buaë.
I̱'ñe ta̱ pë' kȅ dör judiowak esepa we̱lepa debitu̱ ie' wa̱ íe̱ Skëköl wé a̱. E'
tö ká̱ i' dör batse'r e' ia'wé̱ka̱."

29 Wëm kiè Trófimo e' su̱' ie'pa tö Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tö
ibikeitsé tö Pablo wa̱ imí Skëköl wé a̱, e' kue̱ki̱ ie'pa tö iché es.

30 Ká̱ e' wakpa ko̱s shu̱ti̱neka̱ debitu̱ tu̱neule. Ta̱ Pablo klö'wé̱wa̱rakitö
kue̱mi u'rki̱. E' bet Skëköl wé wékkö ulitane wötéwa̱rakitö. 31 Ie'pa
tö ittekewa̱tke eta̱ ttè de Roma ñippökwakpa eruleë e' comandante a̱
tö Jerusalén wakpa ulitane shu̱ti̱neka̱ tai̱ë. 32 Eta̱ ie' tö iñippökwakpa
dapa'wé̱ ikayuapa ta̱, eta̱ itu̱nemirak wé̱ pë' daparke ee̱. Mik pë'
tö ñippökwakpa ena icomandante sué̱, eta̱ ie'pa tö Pablo méa̱t, kȅ
ippèia̱. 33 Eta̱ comandante debitu̱, e' tö Pablo klö'wé̱wa̱ ta̱ imau̱kwa̱ ké
tabechka kichaie bötö wa. E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa a̱ ichakéitö: "¿I' dör yi?

¿Ì wambléitö?” 34 Erë we̱lepa tö iché kua̱ꞌki̱ a̱neule, iëltëpa iché kua̱ꞌki̱
a̱neule. Tai̱ë ieꞌpa a̱rkerak kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱, eꞌ wa kȅ ishu̱lir, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö
itsu̱kmi ké ñippökwakpa wé a̱. 35 Pëꞌ é̱na ieꞌ klöꞌwa̱kwa̱ kësik wa, eꞌ kue̱ki̱
mik idemirak ñippökwakpa wé klékata ki̱, eta̱ ñippökwakpa tö Pablo
batséka̱mi. 36 Pëꞌ ko̱s a̱rke Pablo itöki̱: “¡Ittő̱wa̱!”

Pablo e̱ꞌ tsa̱tké judiowak wörki̱

37 Mik Pablo dökewa̱tke ñippökwakpa wé a̱ eta̱ ieꞌ tö comandante a̱ iché:
—Ka̱wö mú ña ttök beꞌ ta̱.
Eta̱ comandante tö iiu̱té:
—Yeꞌ kȅ wa̱ ijche̱r tö beꞌ ttȍ griegoie. 38 E̱ꞌma beꞌ kȅ dör Egipto wak
dëꞌbitu̱ eköl e̱ꞌ kaꞌka̱ ñippök saꞌ ta̱ eꞌ. Ieꞌ mía̱ ká̱ wé̱ kȅ yi ku̱ꞌ ee̱ sꞌttökwa̱
wakpa ta̱ döka̱ mil tkëyök (4000).
39 Eta̱ ieꞌ tö iché ia̱:
—Au, yeꞌ dör judiowak ku̱ne Tarso, ká̱ eꞌ dör ká̱ kibi a̱te̱ Cilicia. Ka̱wö
mú yeꞌ a̱ ttoie ieꞌpa ta̱.
40 Eta̱ comandante tö ka̱wö mé ia̱. Eta̱ ieꞌ dur shkëꞌka ñippö́kwakpa
wé klékata ki̱ ta̱ iulà kkaché pëꞌ tsoꞌ tai̱ë, eꞌpa a̱ tö aꞌ siwa̱ꞌblő̱lur. Mik
isiwa̱ꞌbléwa̱rak, eta̱ ieꞌ tté ieꞌpa ta̱ hebreoie. Ta̱ ichéitö ia̱rak:

22

1 “A yamipa, a këkëpa, yeꞌ e̱ꞌ tsa̱tköke, eꞌ ttső̱.”
2 Mik ieꞌpa tö ittsé tö Pablo ttöke ieꞌpa ta̱ iwákpa ttȍ wa, eta̱
ieꞌpa kí̱ siwa̱ꞌblélur. Ieꞌ tö iché:
3 “Yeꞌ dör ñies judiowak we̱s aꞌ es. Yeꞌ ku̱neꞌ Tarso a̱te̱ Cilicia ee̱. Erë yeꞌ
talane í̱e̱ Jerusalén. Gamaliel tö yeꞌ yöꞌ yësyësë we̱s seꞌ ttè dalöiëno kite̱a̱t
ia̱ia̱ë eꞌ tö ichè es. Ke̱kraë yeꞌ tsoꞌie Skëköl dalöiök yeꞌ e̱r ko̱s wa ko̱s aꞌ
ulitane tö idalöieke i̱ꞌñe ekkë. 4 Mik seꞌ wé̱pa tö Jesús dör Seꞌ ñala̱ eꞌ tté
klöꞌwé̱, eta̱ esepa tötiu̱k yeꞌ bak ttèwa̱, klöꞌwȅ̱wa̱, wötèwa̱ sꞌwöto wé a̱.
Kȅ yeꞌ tkine tö wëm idir ö alaköl idir. 5 Ñies sacerdote kibi ena sꞌkue̱blupa
ulitane, eꞌpa tö aꞌ a̱ ichèmi tö eꞌ dör moki̱ë. Ieꞌpa tö yeꞌ a̱ yëkkuö meꞌ
tsȅ̱mi sꞌyamipa tsoꞌ Damasco eꞌpa a̱. Yëkkuö eꞌ tö ka̱wö meꞌ yeꞌ a̱ Jesús
mik e̱rblökwakpa esepa tso̱bitu̱ dȍ Jerusalén weꞌikè.
6 “Erë yeꞌ miria̱ ñala̱ ki̱. Diwö de bata a̱ ta̱ yeꞌ dökemitke Damasco
tsi̱net, eꞌ bet ta̱ ì bite̱shka ká̱ jaì a̱ böꞌwöie eꞌ olo bune tai̱ë yeꞌ pamik. 7 Ee̱
yeꞌ a̱nere i̱ski̱. Eta̱ ittȍ ttséyö tö iché ña: ‘A Saulo, a Saulo ¿ió̱k beꞌ tö yeꞌ
weꞌikeke?’ 8 Eta̱ ichakéyö: ‘A Skëkëpa, ¿beꞌ dör yi?’ Eta̱ ieꞌ tö iiu̱té: ‘Yeꞌ
dör Jesús Nazaret wak, eꞌ weꞌikeke beꞌ tö.’ 9 Itsoꞌrak yeꞌ ta̱, eꞌpa tö böꞌwö
sué̱, erë ì yëne yeꞌ a̱, eꞌ wà kȅ a̱ne ieꞌpa é̱na. 10 Eta̱ yeꞌ tö ieꞌ a̱ ichaké:
‘A Skëkëpa Jesús, ¿ì wȅ̱miyö?’ Ta̱ ieꞌ tö iché yeꞌ a̱: ‘Beꞌ e̱ꞌ kő̱ka̱. Beꞌ yú
Damasco. Ee̱ ì ko̱s wȅ̱mi beꞌ tö, eꞌ yërdaë beꞌ a̱.’ 11 Böꞌwö olo tö yeꞌ wöbla
batuwé̱wa̱, eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ wapiepa tö yeꞌ ulà iémirak dȍ Damasco.
12 “Ee̱ wëm tsoꞌ eköl kiè Ananías, eꞌ tö Skëköl dalöieke tai̱ë. Moisés ttè
dalöiëno kitule eꞌ dalöiekeitö yësyësë. Judiowak ko̱s se̱rke Damasco eꞌpa tö

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

icheke tö ie' dör wëm buaë. 13 Ie' debitu̠ ye' ska' ta̠ ye' a̠ iché: ‘A yami Saulo,
be' wöbla buanú.’ E' wöshae̠ ta̠ ye' wöbla buanene iwawënene Ananías sué̠yö
iwa. 14 E' ukuöki̠ ta̠ ie' tö ye' a̠ iché: ‘Skëköl dalöiök se' yé̠pa bak ká̠ ia̠ia̠ë, e' tö
be' shu̠kita̠tbak a̠s ì kiane wè̠ ie' ki̠ e' jche̠r be' wa̠. Ñies be' shu̠kititö a̠s yi dör
Yësyësë e' sa̠ù̠bö ena ie' wák ttö̀ ttsö̀bö. 15 Be' döraë ie' ttekölie. Ì ko̠s su̠' be'
tö, ì ko̠s ttsë' be' tö, e' cheraëbö sulitane a̠. 16 I' ta̠ kë̀ bö ipanukia̠. Be' e̠' kö̠́ka̠.
Be' e̠' wöskuö̠́. Skëköl a̠ ikiö̠́ a̠s ì sulu ko̠s wamblébö e' nuí̠ olo'yö̀itö be' ki̠.’
17 “Mik ye' dene Jerusalén eta̠, ye' mía̠ ttök Skëköl ta̠ iwé a̠, ee̠ ye' tö ì sué̠
kabsue̠ie. 18 Skëkëpa Jesús sué̠yö ta̠ ichéitö ña: ‘Be' tö ye' tté pakèmi judiowak
a̠, e' kë̀ klö'we̠pa ie'pa tö. E' kue̠ki̠ be' e̠' yö̠́ttsa̠ bet Jerusalén.’ 19 Eta̠ ye' iché
ia̠: ‘A Skëkëpa, ie'pa wákpa wa̠ ijche̠r tö ye' bak ie'pa ñì dapa'wo̠ wé ko̠s a̠,
be' mik e̠rblökwakpa, esepa yulök ppè, wötèwa̠ s'wöto wé a̠. 20 Mik Esteban
dör be' kanè méso bak be' tté pakök, e' kötwa̠ ie'pa tö, eta̠ ye' tso' ee̠. E' wëne
buaë ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkö'nuk.’ 21 Erë ie' tö ye' a̠ iché: ‘Be'
shkö̠́mitke ñala̠ ki̠. Ye' be' patkeke ka̠mië pë' kë̀ dör judiowak esepa a̠.’ ”

Pablo a̠te̠ comandante ulà a̠

22 Pablo ttöke e' ttsök ie'pa tso' buaë, erë mik pë' kë̀ dör judiowak e'
a̠ritséitö, eta̠ ie'pa ñì kéka̠ a̠nuk darërëë: “¡Wëm ese kë̀ ka̠wöta̠ se̠nukia̠!
¡Ittöwa̠sö!” 23 Ie'pa a̠rkeka̠rak tai̠ë, ta̠ idatsi' wöti̠'we̠kerakitö ka̠shu̠k a̠,
ñies ká̠ po u̠yekerakitö ka̠shu̠k a̠ kësik wa. 24 E' kue̠ki̠ comandante tö
Pablo tsu̠kmi ké we̠shke̠ ñippökwakpa wé a̠ ta̠ ippök ké a̠s itö ichö̀ka̠ ì
kue̠ki̠ pë' wöñarke ie' ki̠ tai̠ë. 25 Erë mik ie'pa tö Pablo mué̠wa̠tke ppè
ttsa'bata daloie wa, eta̠ ie' tö capitán dur ee̠, e' a̠ ichaké:
—¿A' a̠ ka̠wö mène wé̠pa dör romawak esepa ppök ka̠m ishu̠lir e' yöki̠?
26 Mik e' ttsé capitán dur ee̠ e' tö, eta̠ imía̠ icomandante a̠ ibiyö̠́ chök ta̠
iché ia̠:
—¿We̠s be' iwè̠mi? Wëm e' dör romawak.
27 Eta̠ comandante debitu̠ Pablo ska' ta̠ ie' tö ie' a̠ ichaké:
—¿Moki̠ be' dör romawak?
Pablo iiu̠té:
—Tö̠́, es idir.
28 Eta̠ comandante tö iché:
—Ñies ye' dör romawak, e' pato̠'yö inuköl tai̠ë wa.
Ta̠ Pablo iiu̠té:
—Erë ye' dör romawak ye' ku̠ne' es e' kue̠ki̠.
29 Mik ittsérakitö, eta̠ ippökwakpa tö Pablo mée̠a̠t bè̠rë. Mik comandante wa̠
ijche̠newa̠ tö Pablo dör romawak, eta̠ ie' suane tö iö̠́k ie' tö imau̠kwa̠ patkë'.

Pablo e̠' tsa̠tké judiowak wökirpa wörki̠

30 Comandante ki̠ ikiane jche̠nowa̠ moki̠ë tö ì ki̠ Pablo kkateke
judiowak tö. E' kue̠ki̠ bule es ta̠ ie' tö sacerdotepa wökirpa ena judiowak

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wökir male̱pa ké e̱ˈ dapaˈu̱kka̱. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö Pablo wötsöök patké ta̱
iyéttsa̱itö tsé̱mi duése̱r ieˈpa wörki̱.

23

1 Eta̱ Pablo tö ieˈpa sué̱wa̱ krereë iwö ki̱ ta̱ iché ia̱rak:
—A yamipa, ikkë yeˈ se̱nére, eta̱ yeˈ e̱r kë̀ wa̱ yeˈ kkatëne ì ki̱
Skëköl wöa̱.
2 Eta̱ sacerdote kibi kiè Ananías, eˈ tö, itsoˈrak Pablo o̱ˈmik, eˈpa ké
Pablo ppök ikkò̈ ki̱. 3 Erë Pablo tö iiu̱té:
—¡Beˈ dör e̱ˈ ökwak, eˈ pperaë Skëköl tö! Se̱ beˈ tkër yeˈ shu̱lök Moisés
ttè dalöiëno eˈ wa. Erë ¿ió̱k yeˈ ppök kébö? Eˈ wa ttè ñeˈ dalöse̱wé̱wa̱ beˈ
tö.
4 Itsoˈrak ee̱, eˈpa tö iché Pablo a̱:
—¡Beˈ tsoˈ Skëköl sacerdote kibi eˈ chök suluë!
5 Pablo tö iché:
—A yamipa, yeˈ kë̀ wa̱ ijche̱r tö ieˈ dör sacerdote kibi. Skëköl yëkkuö tö
ichè: 'Yi tsoˈ sˈwökirie, ese kë̀ char suluë.'
6 Mik Pablo wa̱ ijche̱newa̱ tö iwökirpa sha̱bötspa dör saduceowakpa,
sha̱bötspa dör fariseowakpa, eta̱ ieˈ tö ieˈpa a̱ iché a̱neule:
—A yamipa, yeˈ dör fariseowak. Ñies yeˈ yé̱pa ko̱s dör fariseowakpa.
Sˈduowa̱ shke̱rka̱ne, eˈ wà panekeyö krörö̈ë, eˈ ki̱ aˈ tsoˈ yeˈ kkatök.
7 Mik Pablo tö ttè eˈ ché, eta̱ fariseowakpa ena saduceowakpa eˈpa
wöñanemi ñì ki̱. Eta̱ ieˈpa ñì blabatsélor. 8 Saduceowakpa tö icheke tö
sˈduowa̱ kë̀ shke̱rta̱ˈka̱ne. Ñies ichekerakitö tö Skëköl biyöchökwakpa
kë̀ ta̱ˈ, wimblupa sulusi kë̀ ta̱ˈ. Erë fariseowakpa tö íyi ekkë ko̱s klöˈwé̱
tö itsoˈ. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa ñì blabatsélor. 9 Ieˈpa ulitane a̱rkerak tai̱ë.
Fariseowakpa dör sˈwöblaˈu̱k ttè dalöiëno wa wakpa we̱lepa e̱ˈ kéka̱ ta̱
ichérakitö:
—Wëm iˈ kë̀ wa̱ ì sulu wamblëne. Isalema wimblu ö Skëköl
biyöchökwak we̱le utule ieˈ ta̱.
10 Erë ieˈpa kí̱ shu̱ti̱rkeka̱ tai̱ë kësik wa, eˈ kue̱ki̱ comandante suane döˈ
Pablo ttèwa̱rakitö. Eˈ kue̱ki̱ iñippökwakpa tsu̱k patkéitö Pablo yottsa̱ ee̱
tsè̱mi ñippökwakpa wé a̱.
11 Eˈ nañewe ta̱ Skëkëpa Jesús debitu̱ eˈ tö Pablo a̱ iché: "Beˈ e̱r kuú̱.
We̱s beˈ tö yeˈ tté paké í̱e̱ Jerusalén es ñies beˈ ka̱wöta̱ ipakök Roma."

Judiowak ka̱wö mé ñì a̱ Pablo ttökwa̱

12 Eˈ bule es ta̱ judiowak we̱lepa tö ka̱wö mé ñì a̱ Pablo ttökwa̱. Ieˈpa
tö ittè mé Skëköl a̱ ttè iˈ wa: "Kë̀ saˈ chkò̈pa, kë̀ saˈ diˈ yò̈pa dò̈ mik Pablo
ttèwa̱ saˈ tö eta̱." 13 Wëpa tö ittè mé es, eˈpa döka̱ dabom tkëyök (40).
14 Eta̱ ieˈpa míyal sacerdotepa wökirpa ena judiowak kue̱blupa, eˈpa skaˈ
ta̱ iché ia̱rak:
—Saˈ tö ttè meˈ Skëköl a̱ tö kë̀ saˈ chkò̈pa, Pablo ka̱m ttò̈wa̱ saˈ tö eˈ
yöki̱. Eˈ kë̀ wà o̱ne saˈ wa̱, eˈ ta̱ a̱s Skëköl tö saˈ weˈikò̈. 15 Eˈ kue̱ki̱ aˈ ena

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sˈwökirpa male̱pa, aˈ ichö́ comandante a̱ tö Pablo tsú̱bitu̱ bule. Aˈ e̱ˈ ö́ tö
aˈ ki̱ ieˈ kiane chakè buaˈiewa̱ ishu̱loie. Eˈ dalewa saˈ tsoˈtke iki̱nuk ñala̱ ki̱
ttèwa̱ ka̱m idö̀ aˈ skaˈ eˈ yöki̱.
16 Erë Pablo nau̱yö wa̱ ijche̱newa̱ ta̱ imía̱ ñippökwakpa wé a̱ ta̱ ibiyö́
méitö Pablo a̱. 17 Eta̱ Pablo tö capitán kié eköl ta̱ iché ia̱:
—Duladula iˈ tsú̱mi comandante skaˈ. Ieˈ wa̱ ilè tsoˈ yënoie ieˈ a̱.
18 Eta̱ capitán eˈ tö itsé̱mi comandante skaˈ ta̱ iché ia̱:
—Pablo tsoˈ wötëule, eˈ tö yeˈ kié ta̱ ikköché yeˈ a̱ tö duladula iˈ tsú̱mi
beˈ skaˈ. Ieˈ wa̱ ilè tsoˈ yënoie beˈ a̱.
19 Eta̱ comandante tö iklöˈwé̱wa̱ iulà a̱ ta̱ itsé̱mi bánet. Ee̱ ieˈ a̱
ichakéitö:
—¿Ì cheke beˈ tö yeˈ a̱?
20 Ieˈ tö iché ia̱:
—Judiowak ka̱wö métke ñì a̱ beˈ a̱ ichök tö bulepa Pablo tsú̱mi wé̱
judiowak wökirpa e̱ˈ dapaˈu̱ke ee̱. Ieˈpa e̱ˈ öke tö Pablo ttè kiane shu̱lè
buaˈie ieˈpa ki̱. 21 Erë ieˈpa ttè kë̀ klöˈwa̱r. Judiowak wëpa döka̱ dabom
tkëyök (40) ki̱ta̱, eˈpa tsoˈ blëule Pablo panuk. Ieˈpa kablëˈ Skëköl a̱ ttè iˈ
wa: “Kë̀ saˈ chkö̀pa, kë̀ saˈ diˈ yö̀pa dö̀ mik saˈ tö Pablo ttèwa̱ eta̱.” Ieˈpa
tsoˈtke, i̱ma beˈ icheke, eˈ ë̀ panuk.
22 Eta̱ comandante tö ipatkémine ta̱ iché ia̱: “Kë̀ yi a̱ ichar tö eˈ ché beˈ
tö yeˈ a̱.”

Pablo patkémi Judea wökir kiè Félix eˈ skaˈ

23 Eta̱ comandante tö iki̱mukwakpa kié böl ta̱ ichéitö ieˈpa a̱:
“Ñippökwakpa miˈke klö̀ wa esepa klöˈú̱ döka̱ cien böyök (200). Ñies
ñippökwakpa miˈke kabaio ki̱ esepa shtö́ döka̱ dabom kuryök (70). Ñies
ñippökwakpa wa̱ kët miˈke esepa klöˈú̱ döka̱ cien böyök (200). Ka̱tuine de
su̱li̱tu (9:00 pm) eta̱ eˈpa ko̱s dapaˈú̱ a̱s imiˈrak Cesarea.” 24 Ñies ichéitö:
“Kabaio yulö́ Pablo tso̱mi. Itsú̱mi kköˈnú buaë dö̀mi sˈwökir Félix skaˈ.”
25 Ieˈpa ta̱ comandante tö yëkkuö patkémi mè Félix a̱. Ikitule yëkkuö ki̱ eˈ
tö iché iˈ es:

26 “A Félix, sˈwökir kibi. Yeˈ dör Claudio Lisias. Yëkkuö iˈ shtéyö beˈ
a̱. Beˈ shke̱ˈwé̱yö. 27 Judiowak wökirpa tö wëm iˈ klöo̱ˈwa̱ iminerak
ittökwa̱. Erë mik yeˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö ieˈ dör romawak, eta̱ yeˈ mía̱
yeˈ ñippökwakpa ta̱ ta̱ itsa̱tkée saˈ tö. 28 Yeˈ ki̱ ikiane jche̱nukwa̱ tö
ì ki̱ ieˈpa tö ikkateke. Eˈ kue̱ki̱ itsé̱miyö judiowak wökirpa wörki̱.
29 Ieˈpa tö ikkaté ieˈpa ttè dalöiëno kitule, ese ki̱. Erë kë̀ yeˈ wa̱ ì sulu
ku̱ne ieˈ ki̱ ittowa̱ie ö iwötoie sˈwöto wé a̱. 30 Erë yeˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö
judiowak we̱lepa ka̱wö mé ñì a̱ ittowa̱ie, eˈ kue̱ki̱ yeˈ tö ipatkébitu̱ beˈ
a̱. Ñies yeˈ tö ichétke ikkatökwakpa a̱ tö ì ki̱ ieˈpa é̱na ikkatak, eˈ chö́
beˈ wösha̱ë.”

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31 Eta̱ ñippökwakpa wa̱ Pablo mítse̱r nañewe we̱s ieˈpa a̱ iké̱wö mène es.
Ieˈpa demi ká̱ kiè Antípatris ee̱. 32 Bule es ta̱ ñippökwakpa dami klö̀ wa, eˈ
ëltëpa bite̱a̱ne ñippökwakpa wé a̱. Eta̱ iëltëpa dami kabaio ki̱, eˈpa wa̱ Pablo
mítse̱r. 33 Mik ieˈpa demirak Cesarea ee̱, eta̱ ieˈpa tö yëkkuö mé iwökir kibi
a̱. Ñies Pablo méitörak ia̱. 34 Iwökir kibi tö yëkkuö sué̱ o̱ne eta̱ ieˈ tö Pablo a̱
ichaké: "¿Wé̱ beˈ datse̱?" Mik ieˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö idatse̱ Cilicia, 35 eta̱ iché ia̱:
—Mik beˈ kkatökwakpa debitu̱ eta̱ beˈ ttè ttseraëyö.
Eta̱ ieˈ tö Pablo wötökwa̱ patké sˈwöto wé tsoˈ u bërie yöˈ bluˈ Herodes
tö ká̱ eˈ wökirpa a̱ eˈ a̱. Ee̱ iwötéwa̱rakitö.

Pablo e̱ˈ tsa̱tké Félix wörki̱

24 1 Ká̱ de ske̱l eta̱ sacerdote kibi kiè Ananías, eˈ demi Cesarea
judiowak kue̱blupa we̱lepa ta̱ Pablo kkatök. Ñies wëm eköl kiè
Tértulo, eˈ de ieˈpa wa̱ ieˈpa ttekölie Pablo kkatök Félix a̱. 2 Mik Pablo
debitu̱ eta̱ Tértulo tö ikkatémi. Ieˈ tö Félix a̱ iché:
A këkëpa sˈwökir kibi, beˈ ttè diki̱a̱ ká̱ tai̱ë saˈ se̱rke bë̀rë ñita̱. Beˈ
e̱rbikö̀ buaë, eˈ wa beˈ tö saˈ wakpa ki̱mé tai̱ë. Eˈ kue̱ki̱ saˈ tö wëstela
chè beˈ a̱. 3 A Félix, këkëpa tai̱ë, beˈ tö saˈ ki̱meke tai̱ë, eˈ kue̱ki̱ ke̱kraë
ká̱ ulitane ki̱ saˈ tö wëstela chè tai̱ë beˈ a̱. 4 Kë̀ yeˈ é̱na beˈ ka̱wö chöwa̱k
tai̱ë, erë beˈ weˈikèyö, saˈ ttö̀ ttsö́ bërbër ë̀ e̱r buaˈ wa. 5 Saˈ wa̱ ijche̱newa̱
tö wëm iˈ dör pëˈ suluë. Ieˈ shköke ká̱ waˈñe judiowak shu̱tiu̱k ñì ki̱ a̱s
iñi blabatsö̀lor. Ieˈ dör Jesús Nazaret wak eˈ klépa eruleë eˈ wökir eköl.
6-7 Ñies ieˈ é̱na Skëköl wé iaˈwa̱kka̱ ñáie. Eˈ kue̱ki̱ saˈ tö iklöˈwé̱wa̱.[c] 8 Beˈ
wák a̱ ieˈ chakirmi, es beˈ wa̱ ijche̱rmi tö ì ki̱ saˈ tö ikkateke, eˈ dör moki̱ë.
9 Judiowak tsoˈ ee̱, eˈpa ulitane tö Pablo kkateke ñittsëë. 10 Eta̱ Félix tö
ieˈ a̱ ka̱wö mé ttoie ta̱ ieˈ tö iché:
—Yeˈ wa̱ ijche̱r tö ká̱ i̱a̱i̱a̱ë beˈ dör ká̱ iˈ wakpa ttè shu̱lökwak. Eˈ kue̱ki̱
yeˈ ttsëˈne buaë e̱ˈ tsa̱tkök beˈ wörki̱. 11 Beˈ wák wa̱ ijche̱rmi tö yeˈ dëˈröka̱
Jerusalén Skëköl dalöiök, eˈ ki̱ ká̱ detke dabom eyök ki̱ böt (12). 12 Ieˈpa
kë̀ wa̱ yeˈ ku̱ne yi ta̱ ñì chök. Ieˈpa kë̀ wa̱ yeˈ su̱ne pëˈ shu̱tiu̱kka̱ Skëköl
wé a̱, ñies judiowak ñì dapaˈwo̱ wé male̱pa a̱, ñies Jerusalén ko̱s a̱. 13 Ì
ko̱s ki̱ ieˈpa tö yeˈ kkateke, eˈ kë̀ yërpa ieˈpa a̱ yësyësë beˈ a̱. 14 Erë yeˈ
tö beˈ a̱ ichè tö Jesús dör ñala̱ chökle, eˈ tté wa ye̱ˈ tsoˈ saˈ yë́pa bak ká̱
i̱a̱i̱a̱ë eˈpa Këköl dalöiök. Ieˈpa tö ichè tö ttè eˈ kë̀ dör buaë. Erë ñies ì ko̱s
kita̱tbak yëkkuö ki̱ Moisés ena Skëköl ttekölpa tö, eˈ klöˈwé̱ yeˈ tö. 15 Ñies
yeˈ e̱rblöke Skëköl mik we̱s ieˈpa es tö seˈ yësyësë ena seˈ suluë duowa̱ eˈ
shke̱rdaka̱ne. 16 Eˈ kue̱ki̱ ke̱kraë yeˈ e̱ˈ chöke se̱nuk buaë Skëköl wöa̱ ena
sulitane wöa̱ a̱s kë̀ yeˈ e̱r tö yeˈ kkatö̀ ì ki̱.

[c] **24.6-8** Yëkkuö kitule ká̱ i̱a̱i̱a̱ë we̱lepa tö ttè iˈ kí̱ méka̱ ttè iˈ wa: *Saˈ ki̱ ikiane shu̱lè we̱s saˈ ttè dalöiëno tö ichè es. 7 Erë shkëkipa wökir kibi kiè Lisias, eˈ debitu̱ ta̱ iyéttsa̱ saˈ ulà a̱ kësik wa. 8 Ieˈ tö saˈ a̱ iché tö Pablo kkatökwakpa ka̱wöta̱ ikkatök beˈ wörki̱.*

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 “Yeꞌ mìne se̱né duas tai̱ë kȅ dëꞌia̱ íe̱, eꞌ ukuöki̱ ta̱ yeꞌ dene íe̱ yeꞌ
wakpa shu̱a̱ inuköl kakmuk sꞌsia̱rëpa a̱. Ñies yeꞌ dene íyi muk Skëköl
a̱ idalöioie. 18 Eꞌ kanéu̱k yeꞌ tsoꞌ Skëköl wé a̱ eꞌ dalewa yeꞌ sué̱ ieꞌpa tö.
Yeꞌ e̱ꞌ batseꞌwé̱tke we̱s saꞌ ttè kitule tö ichè es. Ee̱ pëꞌ kȅ ku̱ꞌ tai̱ë. Kȅ yi
shu̱ti̱neka̱. 19 Erë judiowak we̱lepa datse̱ Asia, eꞌpa tsoꞌ ee̱. Eꞌpa é̱na yeꞌ
kkatak ilè ki̱, eꞌ ta̱ warma ieꞌpa ka̱wöta̱ shkökrö íe̱ yeꞌ kkatök. 20 Ieꞌpa kȅ
shkakrö, eꞌ ta̱ a̱s íe̱ itsoꞌrak eꞌpa tö ichȍ tö ì sulu kué̱ ieꞌpa tö yeꞌ ki̱ mik
yeꞌ dëꞌ e̱ꞌ tsa̱tkök judiowak wökirpa wörki̱ eta̱. 21 Erë mik yeꞌ bak ieꞌpa
wörki̱, eta̱ ttè iꞌ ȅ yëꞌ yeꞌ tö a̱neule: ‘Sꞌduowa̱ eꞌ shke̱rka̱ne eꞌ klöꞌwé̱yö, eꞌ
ki̱ aꞌ tsoꞌ yeꞌ kkatök i̱ꞌñe.’ ”
22 Jesús dör ñala̱ chökle eꞌ ttè jche̱rtke buaë Félix wa̱. Eꞌ kue̱ki̱ mik ì ché
Pablo tö, eꞌ ttséitö ta̱ ieꞌ kȅ ki̱ ttè iꞌ kianeia̱ ttsè. Ieꞌ iché ieꞌpa a̱:
—Mik comandante kiè Lisias, eꞌ de, eꞌ wa yeꞌ tö aꞌ ttè shu̱lè.
23 Eta̱ Félix tö capitán eköl ké Pablo wötökwa̱ne sꞌwöto wé a̱, erë
ichéitö ia̱:
—Ikköꞌnú e̱r buaꞌ wa we̱s kȅ sꞌwötëule es. Ka̱wö mú ieꞌ a̱ a̱s iyamipa
bitu̱ ikané u̱k.
24 Bökki̱ es ta̱ Félix debitu̱ne ilaköl kiè Drusila eꞌ ta̱. Eꞌ dör judiowak.
Félix tö Pablo tsu̱k patké. Pablo tö sꞌka̱wöta̱ e̱rblök Jesucristo ȅ mik eꞌ
wà paké Félix a̱. Eꞌ ttsök ieꞌ tsoꞌ. 25 Erë mik Pablo tö se̱ne yësyësë ena e̱ꞌ
kköꞌnè se̱ne sulu yöki̱ ena sꞌshu̱lir aishkuö ta̱ eꞌ wà paké, eta̱ eꞌ tö Félix
tkiwé̱wa̱. Ieꞌ tö iché Pablo a̱:
—Beꞌ yúne. Mik yeꞌ ka̱wö ku̱ne eꞌ wa yeꞌ tö beꞌ kiène.
26 Ñies Félix tö ipaneke tö Pablo mú tö inuköl watkè ia̱ iomine bër, eꞌ
kue̱ki̱ ieꞌ tö Pablo kiekerö ke̱kraë ttök ieꞌ ta̱. 27 Es itka dȍ duas bök. Eꞌ
ukuöki̱ ta̱ Félix kȅ kaneblö̀ia̱ sꞌwökirie. Ieꞌ skéie wëm kiè Porcio Festo, eꞌ
de sꞌwökirie. Félix a̱ta̱k buaë judiowak ta̱, eꞌ kue̱ki̱ Pablo méa̱titö wötëule
sꞌwöto wé a̱.

Pablo e̱ꞌ tsa̱tké Festo wörki̱

25 1 Festo demi Cesarea kaneblök sꞌwökirie eꞌ ki̱ ká̱ de mañat ta̱
imía̱ Jerusalén. 2 Ee̱ ta̱ sacerdotepa wökirpa ena judiowak wëpa
kibipa, eꞌpa tö Pablo kkaté Festo a̱. 3 Ieꞌpa tö ikié ieꞌ a̱: “Saꞌ ki̱mú e̱r buaꞌ
wa. Ka̱wö mú Pablo tso̱bitu̱ íe̱ Jerusalén.” Eꞌ dör Pablo ttowa̱ ñala̱ ki̱. 4 Erë
Festo tö iiu̱té:
—Pablo tsoꞌ Cesarea wötëulewa̱ sꞌwöto wé a̱. Ee̱ yeꞌ miꞌke kukuie. 5 Ì
sulu wamblé ieꞌ tö, eꞌ ta̱ a̱s aꞌ wökirpa miꞌ yeꞌ ta̱ Cesarea ieꞌ kkatök ee̱.
6 Festo se̱né Jerusalén ká̱ pàköl (8) ká̱ dabom (10) eꞌ ulatök ta̱ imía̱ne
Cesarea. Eꞌ bule es ta̱ ieꞌ e̱ꞌ tkéka̱ ikulaꞌ ki̱ ttè shu̱lo wé a̱. Eta̱ Pablo tsu̱k
patkéitö shu̱lè. 7 Mik Pablo dewa̱, eta̱ judiowak datse̱ Festo ta̱ Jerusalén,
eꞌpa dewa̱ ieꞌ o̱ꞌmik ta̱ ikkaté íyi suluë tai̱ë ese ki̱. Erë ieꞌpa kȅ a̱ iwöklönuk
yës tö eꞌ dör moki̱. 8 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Pablo tté e̱ꞌ tsa̱tkoie. Ieꞌ tö iché ia̱:

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Yeꞌ kë̀ wa̱ ì sulu wamblëne yës judiowak ttè dalöiëno ki̱, ñies Skëköl
wé ki̱, ñies Roma wökir kibi eꞌ ta̱. Ekkëpa kë̀ yëule yeꞌ wa̱ suluë.
9 Erë Festo a̱ta̱k buaë judiowak ta̱, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö Pablo a̱ ichaké:
—¿Beꞌ shkak Jerusalén a̱s yeꞌ tö beꞌ shu̱lö̀ e̱e̱?
10 Ieꞌ tö iiu̱té:
—Au. Yeꞌ tsoꞌtke Roma wökir kibi eꞌ ttè shu̱lo wé a̱. Í̱e̱ aꞌ ka̱wöta̱ yeꞌ
shu̱lök. Beꞌ wa̱ ijche̱r buaë tö yeꞌ kë̀ wa̱ ì sulu wamblëule judiowak ta̱.
11 Erë ilè sulu wambléyö, ese kué̱ aꞌ tö, eꞌ ki̱ yeꞌ ka̱wöta̱ ttèwa̱, eꞌ ta̱ yeꞌ
ttö́wa̱. Erë ì ko̱s ki̱ ieꞌpa tö yeꞌ kkateke, eꞌ kë̀ yëne, eꞌ ta̱ kë̀ yi ka̱wöta̱ yeꞌ
muktsa̱ ieꞌpa ulà a̱. Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ tö ikié tö Roma wökir kibi a̱s eꞌ wák tö yeꞌ
shu̱lö̀[d]
12 Eta̱ Festo tté ipattökwakpa ta̱ eta̱ ichéitö Pablo a̱:
—Buaë beꞌ ikiétke tö Roma wökir kibi tö beꞌ shu̱lö̀. Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ tö beꞌ
patkekemi Roma a̱s ieꞌ beꞌ shu̱lö̀.

Festo tö Pablo tté paké bluꞌ Agripa a̱

13 Ká̱ tka we̱kkë alè eꞌ ukuöki̱ ta̱ bluꞌ kiè Agripa eꞌ demi Cesarea ikutà kiè
Berenice eꞌ ta̱ Festo tkëneka̱ ká̱ wökirie eꞌ ké̱wö tköꞌu̱k. 14 Ieꞌpa e̱ꞌ tsé̱a̱t ká̱
tai̱ë. Eꞌ dalewa Festo tö ì tköke Pablo ta̱ eꞌ paké bluꞌ Agripa a̱: Ieꞌ tö iché ia̱:
—Í̱e̱ wëm tsoꞌ eköl mé̱a̱t Félix tö wötëule sꞌwöto wé a̱. 15 Mik yeꞌ bak
Jerusalén, eta̱ sacerdotepa wökirpa ena judiowak kue̱blupa, eꞌpa debitu̱
wëm eꞌ kkatök yeꞌ a̱. Yeꞌ a̱ ikiérakitö a̱s yeꞌ iwömùttsa̱ ttèwa̱. 16 Yeꞌ tö ieꞌpa
iu̱té tö romawak wökirpa kë̀ yi tteta̱ꞌwa̱, ka̱m ie̱ꞌ tsa̱tkö̀ ikkatökwakpa
ta̱ ñì wösha̱ë eꞌ yöki̱. 17 Eꞌ kue̱ki̱ mik ieꞌpa debitu̱ í̱e̱, eta̱ kë̀ yeꞌ ka̱wö
chöo̱ne. Eꞌ bule es ta̱ yeꞌ e̱ꞌ tkéka̱ yeꞌ kulaꞌ ki̱ ttè shu̱lo wé a̱ ta̱ wëm eꞌ
tsu̱k patkéyö. 18 Erë mik ikkatökwakpa debitu̱, eta̱ ieꞌpa kë̀ wa̱ ikkatëne
íyi sulu ki̱ we̱s yeꞌ ibikeits es. 19 Ieꞌpa tö ikkaté we̱s ieꞌpa Skëköl dalöieke
ese ki̱. Ñies wëm köte̱wa̱ kiè Jesús, eꞌ ché Pablo tö tö itsoꞌ ttsëꞌka, ese ë̀ ki̱
ieꞌpa tö ikkaté. 20 Yeꞌ kë̀ wa̱ ijche̱r we̱s yö ttè eꞌ wè̱, eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ tö Pablo
a̱ ichaké: “¿Beꞌ shkak Jerusalén a̱s ee̱ beꞌ shu̱lir ttè iꞌ ki̱?” 21 Erë ieꞌ ikié tö
a̱s seꞌ wökir kibi tö ishu̱lö̀. Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ tö iké̱wö mé tö a̱s itkër wötëule dö̀
mik yeꞌ tö ipatkekemi eta̱.
22 Eta̱ Agripa tö iché Festo a̱:
—Yeꞌ é̱na wëm eꞌ ttö̀ ttsak ñies.
Ta̱ Festo tö iiu̱té:
—Bule bö ittseraë.
23 Bule es ta̱ Agripa ena Berenice, eꞌpa debitu̱, tkawa̱ u a̱ shkörami
we̱s këkë tai̱ë es. Ñippökwakpa wökirpa ena ká̱ eꞌ këkëpa dalöiërta̱ꞌ tai̱ë,
esepa debitu̱ ieꞌpa ta̱ ñies. Eta̱ Festo tö Pablo tsu̱k patké 24 ta̱ ichéitö:

---

[d] **25.11** Pablo dör romawak eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ a̱ ka̱wö ta̱ꞌ ikiök Roma wökir kibi a̱ tö eꞌ tö ishu̱lö̀. Roma wökirpa tsitsir kë̀ a̱ iwöklönuk.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—A blu' Agripa ena këkëpa ulitane tso' í̱e̱ se' ta̱, í̱e̱ wëm dur eköl kiè
Pablo. Judiowak ko̱s tö ie' kkateke ye' a̱ Jerusalén ñies í̱e̱ Cesarea. Ie'pa
kè̈ shtrirta̱'wa̱ ye' a̱ ikiök a̱neule tö iké̱wö múttsa̱ ttèwa̱. 25 Erë ye' a̱ ta̱ ie'
kè̈ wa̱ ì wamblëne ì ki̱ yö ittökwa̱ ipatkèmi. Erë ie' wák tö ikié a̱s Roma
wökir kibi tö ishu̱lò̈. E' kue̱ki̱ ye' tö ibikeitsbak patkèmi ee̱. 26 Erë kè̈ ì
ku̱ne ye' wa̱ shtèmi yëkkuö ki̱ mèmi s'wökir kibi a̱ ikkatoie. A Agripa,
e' kue̱ki̱ ye' wa̱ idebitu̱ a' wörki̱, bua'ie be' wörki̱, a̱s be' ichakò̈. I̱ma be'
ichè, e' ukuöki̱ ta̱ iyëkkuö shtèmiyö. 27 ¿We̱s ye' tö yi patkemimi shu̱lè kè̈
wayëule tö ì ki̱ ikkatërke?

Pablo e̱' tsa̱tké blu' Agripa wörki̱

26 1 E' ukuöki̱ ta̱ Agripa tö Pablo a̱ iché:
—Be' ttö́ e̱' tsa̱tkoie.
Eta̱ Pablo ulà kéka̱ ta̱ ittémitke i' es: 2-3 “A blu' ta̱ië Agripa. Se' judiowak
se̱r, e' jche̱r buaë be' wa̱. Ñies ttè i' ki̱ sa' ñì chöke, e' jche̱r buaë be' wa̱.
E' kue̱ki̱ i̱'ñe ta̱ ye' ttsë'ne buaë e̱' tsa̱tkök be' wörki̱ ì ko̱s ki̱ judiowak tö
ye' kkateke, e' yöki̱. Es ikiéyö be' a̱ tö ye' ttò̈ ttsö́ e̱naë.
4 “Se' wakpa ko̱s wa̱ ijche̱r buaë tö we̱s ye' se̱r ye' ka̱ska' ena Jerusalén
mik ye' bak duladula eta̱. 5 Ñies ie'pa wa̱ ijche̱r buaë tö ke̱kraë ye' dör
fariseowak. Ese wakpa e̱' tiu̱ke Skëköl ttè diki̱a̱ yësyësë se' wakpa male̱pa
tsa̱ta̱. Ie'pa ki̱ ikiane, e' ta̱ ie'pa tö ichèmi tö moki̱ ye' dör fariseowak.
6 Skëköl kablë' se' yḗpa bak ká̱ ia̱ia̱ë e'pa a̱ tö s'duowa̱ e' shke̱rdaka̱ne,
e' wà panekeyö moki̱, e' ki̱ ie'pa tso' ye' kkatök i̱'ñe ta̱. 7 Se' dör Israel
aleripa e' ditséwöpa döka̱ dabom eyök ki̱ böl (12), e'pa tö iwà paneke
ñies e̱r moki̱ wa. E' kue̱ki̱ ie'pa tö Skëköl dalöiè e' wakanewe̱kerakitö ñië
nañeë ke̱kraë. A blu' Agripa, s'duowa̱ shke̱rdaka̱ne, e' panekeyö we̱s se'
wakpa male̱pa es, e' ta̱ ¿ì ki̱ ie'pa tso' ye' kkatök? 8 ¿Ì kue̱ki̱ a' ibikeitseke
tö s'duowa̱ e' kè̈ shke̱nukka̱ne Skëköl a̱?
9 “Ye' wák bak ibikeitsök tö ye' ka̱wöta̱ ì ko̱s o̱r ye' a̱ e' u̱k Jesús Nazaret
wak e' tté wöklö'wo̱ie. 10 Es ye' tö iwamblë' Jerusalén. Sacerdotepa
wökirpa tö ye' a̱ ka̱wö me' iwambloie. S'batse'rpa ta̱ië wötë'wa̱ ye' tö
s'wöto wé a̱. Kè̈ dör e' è̈, ñies mik ie'pa ttekerakitö, eta̱ ye' a̱ ta̱ e' dör
buaë. 11 Ta̱ië ie'pa we'ikyö se' ñì dapa'wo̱ wé ulitane a̱ ie'pa koie ie'pa
e̱rblò̈ Jesús mik e' olo'yök. Ye' kësik blë' ie'pa ki̱ ta̱ië. Ye' tö ie'pa töte̱'rö
tkörö ká̱ bár ki̱ we'ikè.
12 “Sacerdotepa wökirpa tö ye' a̱ ka̱wö me' ena ye' patkë' ese wamblök
Damasco, e' wakanéu̱k ye' mirwa̱. 13 Erë, a blu', ñala̱ ki̱ dibata a̱ ta̱ ká̱
jaì a̱ ye' tö ì sué̱ bö'wöie e' tkò̈ka̱ diwö olo tsa̱ta̱. Bö'wö e' olo bune ye'
pamik ena imirwa̱rak ye' ta̱ e'pa pamik ñies. 14 Sa' ko̱s a̱nere i̱ski̱ ta̱ ittò̈
ttséyö e' tö iché ña hebreoie: ‘A Saulo, a Saulo, ¿iö́k be' ye' we'ikeke? Ì
sulu wamblekebö ye' ki̱ e' wa be' wák e̱' mukettsa̱ we'ikè we̱s iyiwak kè̈
shkak ppèsö kal wa es.’ 15 Ye' tö ie' a̱ ichaké: ‘A Skëkëpa, ¿be' dör yi?’ Ie'

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye' iu̲té: 'Ye' dör Jesús, e' we'ikekebö. 16 Erë be' e̲' duö̲́ka̲. Ye' e̲' kkaché be'
a̲ be' patkoie kaneblök ye' a̲. Ì ko̲s sué̲bö i̲'ñe ena ì ko̲s kkacheraëyö be' a̲,
e' pakerabö sulitane a̲. 17 Ye' tö be' patkeraë be' yamipa a̲ ena pë' kè̲ dör
judiowak esepa a̲. Ye' tö be' tsa̲tkeraë ie'pa ulà a̲. 18 Ye' tö be' patkeraë
ie'pa wöa̲ ká̲ ñi'u̲k a̲s ishkò̲rak Skëköl ta̲ ká̲ ñí a̲, kè̲ ku̲'ia̲ klöulewa̲ stui
a̲ Satanás ulà a̲; ñies a̲s inuì̲ olo'yardak iki̲ a̲s idörak Skëköl icha batse'r
e'pa kí̲ie ie̲rblérak ye' mik e' wa.'
19 "A blu' Agripa, ì yëne ña ká̲ jaì a̲ e' wawé̲yö. 20 Jesús tté buaë tsá̲
pakéyö Damasco wakpa a̲, e' ukuöki̲ ta̲ yö ipaké Jerusalén wakpa a̲ ñies
ká̲ malè̲ tso' Judea e' ko̲s wakpa a̲. Ñ̲ies ipakéyö pë' kè̲ dör judiowak
esepa a̲. Ye' tö ie'pa ko̲s patté: "A' e̲r mane'ú̲ Skëköl a̲. A' se̲nú buaë
yësyësë ikkachoie tö moki̲ a' e̲r mane'wé̲tke ie' a̲." 21 E' kue̲ki̲ se' yamipa
judiowak e'pa tö ye' klöo̲'wa̲ Skëköl wé a̲ ttèwa̲. 22 Erë dò̲ ikkë ta̲ Skëköl
tö ye' ki̲mé, e' kue̲ki̲ ye' tso'ia̲ ie' tté pakök sulitane a̲, s'dalöiërta̲' tai̲ë
esepa a̲, ñies se' ësepa a̲. Ì̲ yë'a̲tbak Skëköl ttekölpa ena Moisés, e'pa tö tö
itköraë, e' è̲ pakekeyö. Kè̲ ye' wa̲ ttè kua̲'ki̲ pakane. 23 Ie'pa tö iyë'a̲t tö wé̲
pairine'bitu̲ idi' wa s'blúie e' ka̲wöta̲ ttèwa̲. E' ukuöki̲ ta̲ ie' shke̲rdaka̲ne
ke̲weie sulitane yöki̲, ta̲ s'tsa̲tko tté pakeraëitö judiowak a̲ ena ká̲ ulitane
wakpa a̲. Ttè e' dör we̲s bö'wö es se' e̲r ñi'wo̲ie."

Pablo tö Agripa shke̲ñé e̲rblök Jesús mik

24 Es Pablo e̲' tsa̲tköke e' shu̲a̲ Festo tö iché ie' a̲ a̲neule:
—¡A Pablo, be' a̲li̲neka̲! Be' e̲' yué yëkkuö wa tai̲ë, e' tö be' a̲li̲wé̲ka̲.
25 Erë ie' iiu̲té:
—A këkëpa Festo. Ye' kè̲ a̲li̲neka̲. Ì̲ chéyö e' kè̲ dör a̲li̲pa ttè, e' dör ttè
moki̲. 26 Se̲ blu' Agripa tkër. Ie' wa̲ ttè ikkë su̲ule buaë. E' kue̲ki̲ kè̲ ye'
tkine ttök ie' wörki̲. Íyi ikkë ko̲s kè̲ wamblëne blëulewa̲. E' kue̲ki̲ ye' wa̲
ijche̲r tö ie' wa̲ íyi ikkë jche̲r buaë. 27 A blu' tai̲ë Agripa, ye' wa̲ ijche̲r
buaë tö be' tö ì yë'a̲tbak Skëköl ttekölpa tö, e' klö'wé̲.
28 Agripa tö iiu̲té:
—Kè̲ be' ibikeitsök tö be' ye' kèmi e̲' mane'u̲k Cristo kléie i' ta̲.
29 Pablo tö iché:
—I' ta̲ ö i' ukuöki̲ ta̲, erë Skëköl mú ki̲ ikiar tö be' ena a' ko̲s tso' i̲'ñe
ye' ttò̲ ttsök, e'pa mú dör we̲s ye' es, erë kè̲ moulewa̲ tabechka kicha wa
we̲s ye' es.
30,31 Eta̲ blu' ena s'wökir kibi ena Berenice ena ko̲s itulur ee̲, e'pa
ulitane e̲' kéka̲ míyal bánet ttök ñita̲ Pablo tté ki̲. Ie'pa tö iché ñì a̲:
—Wëm i' kè̲ wa̲ ì sulu wamblëne ì ki̲ ittèwa̲sö, warma kè̲ ie' ka̲wöta̲
wötèwa̲.
32 Eta̲ Agripa tö iché Festo a̲:
—Wëm i' kè̲ tö ichö̲́pa: 'ye' patkö̲́mi Roma wökir kibi a̲ shu̲lè', e̲'ma sö
ièmimi.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pablo patkémirakitö Roma

27 1 Mik ieꞌpa tö ibikeitsétke tö saꞌ patkekemi Italia, eta̱ Pablo ena
pëꞌ skà tsoꞌ wötëule, eꞌpa mérakitö wëm eköl kiè Julio eꞌ ulà a̱.
Wëm eꞌ dör ñippökwakpa eruleë kiè Emperador Icha, eꞌ capitán. 2 Eta̱ saꞌ
e̱ꞌ iéka̱ kanò a̱. Kanò eꞌ datse̱ ká̱ kiè Adramitio ee̱ michoë Asia wé̱ kanò
irirke dayë kkömik ese a̱. Wëm kiè Aristarco, eꞌ tsoꞌñak saꞌ ta̱ ñies. Ieꞌ
datse̱ Tesalónica a̱te̱ Macedonia ee̱. 3 Bule es ta̱ saꞌ demi Sidón. Julio tö
Pablo sué̱ e̱r buaꞌ wa. Ieꞌ tö iémi sꞌyamipa se̱rke ee̱, eꞌpa pakök a̱s ì kiane
ieꞌ ki̱ eꞌ mù ieꞌpa tö ieꞌ a̱. 4 Saꞌ e̱ꞌ yéttsa̱ Sidón mir wöwí̱, erë siwa̱ꞌ bitsi̱rke
darërëë wöiá̱. Eꞌ kue̱ki̱ saꞌ míyal dayë nane kiè Chipre eꞌ kke̱ wé̱ siwa̱ꞌ kè̱
bitsi̱rku̱ꞌ tai̱ë eꞌ ëka̱. 5 Saꞌ tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira a̱te̱ Licia
ee̱.
6 Eta̱ ee̱ capitán tö kanò datse̱ Alejandría, eꞌ kué̱ etö. Eꞌ miꞌke Italia. Ee̱
saꞌ e̱ꞌ maneꞌwé̱ kanò eꞌ ëtö a̱ ta̱ saꞌ míyal. 7 Siwa̱ꞌ kue̱ki̱ saꞌ mirwa̱ kanò
ki̱ e̱naë, kanè tai̱ë wa. Ká̱ böt ö ká̱ mañat alè eta̱ saꞌ demi ká̱ kiè Cnido
wösha̱ë. Siwa̱ꞌ bitsi̱rkeia̱ saꞌ kke̱, eꞌ kue̱ki̱ saꞌ tkami Salmona wösha̱ë ta̱ saꞌ
tkami dayë nane kiè Creta eꞌ wi̱she̱t. 8 Saꞌ mí kanò ki̱ dayë kkò̱ è̱ wa kanè
tai̱ë wa. Eta̱ saꞌ demi ká̱ kiè Buenos Puertos (kiè eꞌ wà kiane chè wé̱ kanò
irirke buaë), eꞌ a̱te̱ tsi̱net ká̱ kiè Lasea ee̱.
9 Saꞌ ki̱ ka̱wö chó tai̱ë ta̱ yuëdiö dewa̱tke. Eꞌ ké̱skaꞌ ta̱ kè̱ seꞌ a̱ shkanukia̱
dayë ki̱ döꞌ ì sulu tkò̱ sꞌta̱. Eꞌ kue̱ki̱ Pablo tö ipattérak:
10 —A këkëpa, yö isué̱ tö seꞌ mirwa̱ iꞌ eta̱ ì sulu tkò̱mi. Kanò iꞌ ena dalì
iꞌ, eꞌ weirwami, ñies döꞌ seꞌ wákpa duò̱lur.
11 Erë capitán kè̱ wa̱ Pablo ttò̱ iu̱tëne. Ieꞌ tö kanò wák ena kanò
ñakökwakpa wökir, eꞌpa ttò̱ iu̱té. 12 Wé̱ ieꞌpa kanò irine eꞌ kè̱ dör buaë
yuëdiö tköꞌwo̱ie. Eꞌ kue̱ki̱ kanò wakpa kibiiepa tö ibikeitseke tö seꞌ mú
dò̱mi Fenice yuëdiö tköꞌu̱k ee̱, eꞌ dör buaꞌie. Ká̱ eꞌ a̱te̱ dayë nane kiè Creta
ee̱. Ee̱ dayë a̱te̱ noroeste ena sudoeste.

Siwa̱ꞌ bitsi̱rke tai̱ë dayë ki̱

13 Eta̱ siwa̱ꞌ datse̱ sur kke̱, eꞌ bitsi̱nemitke bërëbërë. Ieꞌpa tö ibikeitsè tö
seꞌ tkömimi, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa e̱ꞌ yéttsa̱ míyal Creta dayë kkò̱ è̱ mik kanò ki̱.
14 Eꞌ ukuöki̱ bet ta̱ sërkë bitsi̱neka̱ tai̱ë datse̱ nordeste kke̱, eꞌ tërke kanò
mik. 15 Eꞌ tö kanò u̱yémi. Saꞌ kè̱ a̱ kanò wöklöneia̱ siwa̱ꞌ kke̱. Eꞌ kue̱ki̱ saꞌ
tö iémi a̱s siwa̱ꞌ wa̱ imítse̱r saꞌ ta̱. 16 Saꞌ tkami dayë nane tsitsir kiè Cauda,
eꞌ tsi̱kka, wé̱ kè̱ siwa̱ꞌ bitsi̱rku̱ꞌ darërë shu̱te̱ ee̱. Saꞌ kaneblé darërëë, eꞌ wa
saꞌ tö kanóla tsoꞌ sꞌtsa̱tkoie eꞌ mué̱wa̱ buaë a̱s kè̱ imiꞌa̱ dayë a̱. 17 Eꞌ ukuöki̱
ta̱ ieꞌpa tö kanò kibi ëtö kí̱ payuéwa̱ buaë ttsaꞌ wa. Ieꞌpa suane döꞌ kanò
tkërka̱ ttsa̱ꞌwö tsoꞌ tai̱ë kiè Sirte, eꞌ ki̱. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö datsiꞌ ukuö tsoꞌ
kanò shköwo̱ie, eꞌ iéwa̱ dayë a̱ kanò wöklöꞌwo̱ie a̱s imiꞌ e̱naë. Ta̱ ieꞌpa tö
iémi a̱s siwa̱ꞌ wa̱ imiꞌ. 18 Bule es ta̱ siwa̱ꞌ bitsi̱rkeia̱ tai̱ë, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dalì damirak iwa̱ kanò a̱, e' tuléttsa̱mi dayë a̱. 19 Böiki es ta̱ ie'pa tö íyi
ta̱ië tso' kanò shköwo̱ie, e' kibiie tuléttsa̱ dayë a̱ iwákpa ulà wa. 20 Ká̱ tka
ta̱ië eta̱ diwö kë̀ wëneia̱ bëkwö kë̀ wëneia̱. Sërkë ta̱ië tërkeia̱ sa' ki̱. E'
kue̱ki̱ sa' tö ibikeitsé tö sa' duölurdaë, kë̀ sa' tsa̱tkërpaia̱.
21 Sa' tka ká̱ ta̱ië kë̀ chkaule. E' kue̱ki̱ Pablo e̱' kéka̱ ie'pa tso' ko̱s e' shu̱a̱
ta̱ ichéitö:
—A këkëpa, a' tö ye' ttö̀ ttsö́pa, e̱'ma kë̀ se' e̱' yënettsa̱ Creta ena ì
sulu tka se' ta̱, e' kë̀ bak se' ta̱. Ñies kë̀ se' íyi weinewa. 22 Erë i̱'ñe ta̱ a'
e̱r kuú̱. Kë̀ yi duö̀pawa̱. Erë kanò è̀ weirwami. 23 E̱nia̱ nañewe Skëköl
dör ye' blú dalöieke ye' tö, e' tö ibiyöchökwak patké ye' ska', 24 e' tö ye'
a̱ iché: 'A Pablo, kë̀ be' suanukia̱. Be' ka̱wöta̱ shkökrö Roma wökir kibi
e' ska'. Skëköl e̱r buaë ché be' a̱. E' kue̱ki̱ pë' ko̱s tso' be' ta̱ kanò a̱, e'pa
tsa̱tkeraëitö.' 25 A këkëpa, e' kue̱ki̱ a' e̱r kuú̱. Ye' e̱rblöke Skëköl mik. Ye'
wa̱ ijche̱r buaë tö ì ko̱s tköraë we̱s Skëköl biyöchökwak tö ye' a̱ iché es.
26 Erë siwa̱' tö se' patkeraë dö̀ ká̱ we̱le dayë kkömik.
27 Dayë kiè Adriático e' ki̱ sa' dami siwa̱' wa̱ wi̱'kë io̱'kë. E' ki̱ ká̱ de
domingo bötö e' nañewe ká̱ sha̱böts eta̱ kanò ñaköwakpa é̱na ia̱ne tö
sa' döketke ká̱ sí ki̱. 28 Ie'pa tö dayë shu̱ ma'wé̱ tö we̱kkë idir döttsa̱ i̱ski̱
ta̱ ide metro döka̱ dabom mañayök ki̱ teröl (36). E' ukuöki̱ ta̱ wi̱'kie iskà
ma'wé̱nerakitö ta̱ ide metro dabom böyök ki̱ kul (27). 29 Ie'pa suane dö'
ák tso' blubluë ese mik kanò tër, e' kue̱ki̱ tabechka tso' kanò wöklö'wo̱ie
e' émirakitö tkël kanò ñakka dayë shu̱a̱. Ta̱ ikiérakitö Skëköl a̱ tö sa' ki̱mú
ká̱ ñirke e' dalewa. 30 Erë kanò ñakökwakpa tö ibikeitsé: se' tkö̀yalmi a̱s
se' e̱' tsa̱tkö̀. E' kue̱ki̱ ie'pa tö kanóla éwami dayë a̱. Ie'pa e̱' é tö ie'pa mí
tabechka tso' kanò wöklö'wo̱ie, e' ökmi kanò wökka dayë shu̱a̱. 31 Erë ì
we̱ke ie'pa tö e' biyö́ ché Pablo tö ñippökwakpa a̱ ena capitán a̱. Ie' tö
iché:
—Ie'pa tkayal, e' ta̱ a' kë̀ tsa̱tkërpa.
32 Eta̱ ñippökwakpa tö kanóla e' ttsé télor ta̱ iémirak dayë a̱.
33 Ká̱ ñirketke eta̱ Pablo tö ie'pa ulitane a̱ iché:
—Ilè ñú. A' tso' ipanuk tö ì tkö̀mi, e' ki̱ domingo de bötö e' dalewa kë̀
ì ñane a' wa̱ yës. 34 A' kéyö ilè ñuk. A' e̱' tsa̱tkak, e' ta̱ a' ka̱wöta̱ ilè ñuk.
Kë̀ a' weirpa yës. 35 Pablo tté o̱ne, eta̱ pan klö'wé̱itö et, ta̱ wëstela chéitö
Skëköl a̱. Sulitane wörki̱ iblatéitö ta̱ ie' wák tö itsá̱ ñé. 36 Eta̱ e' tö imale̱pa
e̱rkiöwé̱ ta̱ ichkérak ñies. 37 Sa' döka̱ cien böyök ki̱ dabom kuryök ki̱ teröl
(276) se̱raa̱. 38 Ie'pa chké o̱ne ko̱s ie'pa ki̱ kiane ekkë ta̱ dalì ëyök a̱te̱ e'
tuléttsa̱rakitö dayë a̱ a̱s kanò a̱t öböbla. Dalì e' dör trigowö.

Kanò jchënane

39 Ká̱ ñine ta̱ kanò ñakökwakpa kë̀ wa̱ dayë kkö̀ su̱ule. Erë ie'pa tö
isué̱ tö ttsa̱'wö buaë ulat tër kanò ikloka̱. E' kue̱ki̱ ie'pa tö ibikeitsétke tö

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kanò maˈü̱sö klèka̱ ee̱. 40 Eta̱ íyi tsoˈ kanò wöklöˈwo̱ie, eˈ ttsé télor ieˈpa tö
émi dayë a̱. Eta̱ kaltak tsoˈ kanò ñakoie, eˈ wöttsélor ieˈpa tö. Eˈ ukuöki̱
ta̱ datsiˈkuö skéka̱rakitö kanò wökka ta̱ idökemitke dayë kkömik. 41 Erë
ttsa̱ˈwö tkërka̱ dayë diki̱a̱, eˈ ki̱ kanò tkëne kuj. Ta̱ kanò wökka bunewa̱
ttsa̱ˈwö a̱, kȅ yënettsa̱i̱a̱. Eˈ dalewa dayë tërke kanò ñakka eˈ tö kanò
tskélor tai̱ë.
42 Wé̱pa mir klöulewa̱ eˈpa kiane ñippökwakpa ki̱ ttèlur a̱s kȅ itköyal
ùkule. 43 Erë capitán é̱na Pablo tsa̱tkak, eˈ kue̱ki̱ ieˈ kȅ wa̱ iké̱wö mène
ittökulur. Ieˈ tö iché: “Wé̱pa ukuo, eˈpa e̱ˈ ppö́lur ke̱we dayë a̱ a̱s eˈpa
döttsa̱ ká̱ sí ki̱. 44 A̱s imale̱pa miˈ kanò tak ki̱.” Es saˈ ulitane dettsa̱ ká̱ sí ki̱
buaë.

Pablo se̱né siˈ mañat ká̱ kiè Malta ee̱

28

1 Mik saˈ dettsa̱ eta̱ saˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö ká̱ eˈ kiè Malta. 2 Ká̱ eˈ
wakpa tö saˈ kiéwa̱ buaë se̱raa̱. Ka̱se̱ suluë ena ka̱li̱ yërke, eˈ
kue̱ki̱ böˈ batséka̱rakitö tai̱ë ta̱ saˈ kiérakitö böˈ baiklök. 3 Eta̱ Pablo tö
böˈ ulatska shté, eˈ tuleke böˈ a̱. Eˈ wösha̱ë ta̱ tkabȅ sulusi e̱ˈ yéttsa̱ böˈba
yöki̱, eˈ tö Pablo kuéwa̱ iulà kkue a̱, kȅ èwa. 4 Mik ká̱ eˈ wakpa tö isué̱ tö
tkabȅ moar Pablo ulà mik, eta̱ ichérakitö ñì a̱: “Wëm iˈ wa̱ sˈkötulewa̱ alè.
Eré̱ dayë a̱ itsa̱tkëne, erë sˈshu̱lökwak tsoˈ ká̱ jaì a̱ eˈ kȅ wa̱ ka̱wö mène ia̱
a̱s ise̱r.”
5 Erë Pablo ulà wöppé ta̱ tkabȅ a̱newa böˈ a̱. Kȅ we̱s Pablo dëˈ. 6 We̱kkë
Pablo iërkeka̱ ö we̱kkë Pablo duömiwa̱ etkëme, eˈ panuk ieˈpa tsoˈ se̱raa̱.
Erë ieˈpa tö ipané tai̱ë. Mik ieˈpa tö isué̱ tö kȅ ì bak ieˈ ta̱, eta̱ ieˈpa
ibikeitséne kua̱ˈki̱. Ieˈpa tö ichémi tö Pablo dör këköl we̱le.
7 Ee̱ tsi̱net ká̱ tsoˈ, eˈ dör Malta wökir kibi kiè Publio, eˈ icha. Ieˈ tö saˈ
kiéwa̱ ena saˈ sué̱ buaë dȍ ká̱ mañat. 8 Ta̱ Publio yé̱, eˈ duöke duè dalölö
wa̱ ena ishu̱tërke tai̱ë. Eˈ ieˈ temeˈr. Eta̱ Pablo mía̱ iweblök ta̱ ieˈ tö ikié
Sˈyé̱ a̱ ta̱ iulà méka̱ iki̱ ta̱ ibuaˈwé̱neitö. 9 Eˈ ukuöki̱ ta̱ imale̱pa kirirke tsoˈ
ká̱ eˈ a̱, eˈpa ko̱s debitu̱ ta̱ ibuanerak ñies. 10 Eˈ kue̱ki̱ ká̱ eˈ wakpa tö íyi
kakmé saˈ a̱ tai̱ë. Mik saˈ mitkene kanò ki̱ ta̱ ì ko̱s kiane saˈ ki̱ shkoie, eˈ
kakmé ieˈpa tö saˈ a̱.

Pablo demi Roma

11 Saˈ se̱né ká̱ eˈ a̱ siˈ mañat ta̱ saˈ e̱ˈ iéne kanò iëtö a̱. Ee̱ kanò eˈ tö
yuëdiö tköo̱ˈ. Eˈ datse̱ Alejandría. Kanò eˈ kiè ieˈpa këkölpa dalöiekerakitö
dör klȍ eˈpa kiè wa. 12 Saˈ míyal kanò eˈ ki̱ ká̱ kiè Siracusa ee̱. Ee̱ saˈ se̱né
ká̱ mañat. 13 Eˈ ukuöki̱ ta̱ saˈ míyal ká̱ kiè Regio ee̱. Eˈ bule es ta̱ saˈ e̱ˈ
yélur Regio a̱. Siwa̱ˈ bitsi̱rke buaë datse̱ sur kke̱, eˈ wa ká̱ böt ta̱ saˈ demi
Pozzuoli wé̱ kanò irirke ee̱. 14 Ee̱ saˈ tö sˈyamipa we̱lepa kué̱. Ieˈpa tö saˈ
ké e̱ˈ tsu̱ka̱t ieˈpa ta̱ domingo etö. Bata ekkë ta̱ saˈ demi Roma. 15 Sˈyamipa
tsoˈ Roma, eˈpa wa̱ ijche̱rtke tö saˈ datse̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa de saˈ ñale̱tsu̱k dȍ

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wé̱ dalì wé tsoˈ tai̱ë kiekerakitö Apio ee̱. Ñies ieˈpa skà de saˈ ñale̱tsu̱k ká̱
kiè Sˈkaporö Wé Mañat ee̱. Mik Pablo tö ieˈpa sué̱ ta̱ wëstela chéitö Skëköl
a̱ ta̱ ittsëˈneka̱ buaë. 16 Mik saˈ demi Roma, eta̱ Roma wökirpa tö ieˈ ké
se̱nuk u etkue a̱ ekörla, erë ishkëki méa̱rakitö eköl Pablo kköˈnuk.

Pablo tö Jesús tté paké Roma

17 Pablo demi Roma, eˈ ki̱ ká̱ de mañat, eta̱ ieˈ tö judiowak wökirpa tsoˈ
Roma, eˈpa kiök patkè. Mik ieˈpa e̱ˈ dapaˈwé̱ka̱ ieˈ skaˈ ta̱ ieˈ tö iché ia̱rak:
—A yamipa judiowak, kë̀ yeˈ wa̱ ì sulu wamblëne seˈ wakpa ki̱. Ñies
kë̀ yeˈ wa̱ ì sulu wamblëne seˈ yë́pa bak ká̱ ia̱ia̱ë eˈpa se̱ne eˈ ki̱. Erë yeˈ
tsoˈ Jerusalén eˈ meˈttsa̱rakitö Roma wakpa ulà a̱. 18 Roma wakpa tö yeˈ
ichaké i̱ski̱ë, erë kë̀ ieˈpa wa̱ ì sulu ku̱ne yeˈ ki̱ yeˈ ttowa̱ie. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa
é̱na yeˈ akmi. 19 Erë judiowak kë̀ ki̱ ikiane tö yeˈ èmi ieˈpa tö. Eˈ kue̱ki̱ yeˈ
ka̱wöta̱ ikiök tö yeˈ patkö̋ Roma wökir kibi a̱ a̱s ieˈ tö yeˈ shu̱lö̀. Erë yeˈ
kë̀ wa̱ ì ta̱ˈ seˈ judiowak kkatoie. 20 Ì paneke seˈ dör Israel aleripa eˈpa tö,
eˈ kue̱ki̱ yeˈ tkër íe̱ moule. Ñies eˈ kue̱ki̱ yeˈ tö aˈ kiök patké aˈ suo̱ie ena
ttoie aˈ ta̱.
21 Ieˈpa tö iché ia̱:
—Judea wakpa kë̀ wa̱ yëkkuö patkëule saˈ a̱ beˈ choie yës. Ñies saˈ
yamipa datse̱ Judea, eˈpa kë̀ wa̱ ì sulu yëule saˈ a̱ beˈ ki̱. 22 Saˈ wa̱ ijche̱r tö
ttè pa̱ˈa̱li̱ iˈ pakè beˈ tö eˈ cheke suluë sulitane tö ká̱ waˈñe. Eˈ kue̱ki̱ saˈ ki̱
ikiane ttsè tö ¿i̱ma beˈ tö ibikeitseke?
23 Ieˈpa tö ka̱wö skà mé ñì a̱ ka̱pakoie. Mik eˈ ké̱wö de, eta̱ ieˈpa
dapaneka̱ tai̱ë Pablo skaˈ. Ieˈ tö ì blúie Skëköl tsoˈ eˈ tté paké blaˈmi dö̀
tsá̱li̱. Ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkkuö ki̱ eˈ wa ieˈ tö ieˈpa pablé
tai̱ë a̱s ieˈpa tö iklöˈù̱ tö Jesús dör wé̱ pairineˈbitu̱ idiˈ wa sˈblúie eˈ. 24 Ieˈpa
we̱lepa tö ttè paké Pablo tö, eˈ klöˈwé̱. Erë we̱lepa kë̀ wa̱ iklöo̱ne. 25 Ieˈpa kë̀
wa̱ ibikeitse̱ ñikkëë, eˈ kue̱ki̱ imítkerak erë Pablo tö ttè iˈ bata ché ia̱rak:
—Ì yëˈ Wiköl Batseˈr tö aˈ yë́pa bak ia̱ia̱ë, eˈpa a̱, itteköl bak kiè Isaías eˈ
wa, eˈ dör moki̱. Skëköl tö iché ia̱:

26 ‘Beˈ yú ta̱ ichö̋ ká̱ iˈ wakpa a̱.
Aˈ tö ittseraë jeˈ, erë kë̀ aˈ é̱na iwà a̱nuk.
Aˈ tö iwebleraë jeˈ, erë kë̀ aˈ tö isue̱pa.
27 Es ieˈpa dör, ieˈpa wökir suluë, eˈ kue̱ki̱.
Ieˈpa tö ikukuö̀ wötéwa̱ a̱s kë̀ iwattsër.
Ieˈpa tö iwöbla tsi̱miwé̱wa̱ a̱s kë̀ iwawër.
Ieˈpa kë̀ é̱na iwà a̱nak.
Ieˈpa kë̀ shkakne yeˈ skaˈ a̱s yeˈ tö ibuaˈù̱ne.’[e]

Es Isaías tö iyëˈa̱t. 28-29 Aˈ wa̱ ijche̱nú tö iˈ ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö sˈtsa̱tkè eˈ
tté tsoˈtke pakè pëˈ kë̀ dör judiowak esepa a̱. Ieˈpa eˈ tö iklöˈwe̱raë.

---

[e] **28.26-27** Isaías 6.9-10

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Pablo e̱' tsé̱a̱t duas bök wa'ñe wé̱ u patue̱keitö ee̱. Sulitane mi'ke ie'
weblök ta̱ ee̱ ie' tö ikiéwa̱. 31 Ie' tso'ie ì blúie Skëköl tso' e' tté pakök ena
s'wöbla'u̱k Skëkëpa Jesucristo tté wa. Kè̀ yi wa̱ ie' wöklöo̱ne. Kè̀ yi wa̱ ie'
tsirio̱ne yës.

El Nuevo Testamento en Bribri de Costa rica, 2da ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.